

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

PŘÍRODOVĚDECKÁ FAKULTA

KATEDRA GEOGRAFIE

Bc. Miloš ČAPEK

**PREZIDENTSKÉ VOLBY 2013
GEOGRAFICKÁ ANALÝZA**

Diplomová práce

Vedoucí práce: RNDr. Miloš Fňukal, Ph.D.

Olomouc 2014

BIBLIOGRAFICKÝ ZÁZNAM

Autor: Bc. Miloš Čapek
Studijní obor: Regionální geografie

Název práce: Prezidentské volby 2013, geografická analýza
Title of thesis: Presidential election 2013, geographical analysis

Vedoucí práce: RNDr. Miloš Fňukal Ph.D.
Rozsah práce: 120 stran, 1 příloha – CD (Soubor map 73 stran)

Abstrakt: Tématem a cílem diplomové práce byla analýza výsledků prezidentských voleb v roce 2013 v ČR. Byla zkoumána prostorová diferenciací volební podpory mezi 9 kandidáty prvního kola a finálovou dvojicí. Dále byly na základě korelačních koeficientů stanoveny predikce možného přelivu neúspěšných kandidátů v prvním kole do druhého kola. Dále jsme výsledky kandidátů korelovali s výsledky politických stran v roce 2013 a 2010, abychom mohli lépe charakterizovat voliče kandidáta, k čemuž nám i posloužila korelace s vybranými socioekonomickými ukazateli. Celá práce je taktéž zaměřena na volební extrém v obcích ČR (volební minima a maxima). Tato metoda vycházející z teorie volebních jader je přehledně zachycena v přílohovém materiálu.

Klíčová slova: prezident, volby, geografie, analýza, korelace

Abstract: The topic and aim of this diploma thesis was an analysis of the results of the Czech Republic 2013 presidential elections. The spatial differentiation of the election support between the 9 candidates of the first round and the final-round pair was examined. Furthermore, based on correlation coefficients, predictions of a possible transfer of candidates unsuccessful in the first round to the second round were determined. In addition to that, the results of the candidates were correlated to the 2010 and 2013 election results of the political parties so that the voter of the candidate could be characterized better. Correlations with selected socioeconomic indicators were used for this purpose as well. The paper is also targeted at election extremes in the CR municipalities (election minima and maxima). This method is then shown in the appendix part which is based on the election cores theory.

Keywords: president, election, geography, analysis, correlation

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracoval samostatně pod vedením RNDr. Miloše Fňukala, Ph.D. a uvedl jsem v seznamu literatury veškeré použité literární a další zdroje.

V Olomouci dne 24. dubna 2014

vlastnoruční podpis autora

Touto cestou bych chtěl rád poděkovat všem, kteří mi pomohli s dokončením diplomové práce. Moje poděkování patří především RNDr. Miloši Fňukalovi, Ph.D. za cenné rady, náměty k práci a za veškerý čas, který mi v této souvislosti věnoval. Dále bych chtěl poděkovat Mgr. Petru Šimáčkovi za připomínky a nové podněty při tvorbě přílohového materiálu. V neposlední řadě bych také chtěl tímto způsobem poděkovat své rodině, která mě podporovala po celou dobu studia.

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

Přírodovědecká fakulta

Akademický rok: 2011/2012

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Miloš ČAPEK**
Osobní číslo: **R110155**
Studijní program: **N1301 Geografie**
Studijní obor: **Regionální geografie**
Název tématu: **Analýza výsledků prvních přímých prezidentských voleb v ČR**
Zadávací katedra: **Katedra geografie**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Cílem diplomové práce je analýza volební podpory kandidátů v prvním a případném druhém kole přímé volby prezidenta ČR v roce 2013. Vedle charakteru územní struktury oblastí podpory kandidátů se autor pokusí identifikovat možné korelace s vybranými demografickými a politickým znaky elektorátu.

Rozsah grafických prací: **Podle potřeb zadání**
Rozsah pracovní zprávy: **20 000 - 24 000 slov**
Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**
Seznam odborné literatury: **viz příloha**

Vedoucí diplomové práce: **RNDr. Miloš Fňukal, Ph.D.**
Katedra geografie

Datum zadání diplomové práce: **6. prosince 2011**
Termín odevzdání diplomové práce: **10. dubna 2013**

L.S.

Prof. RNDr. Juraj Ševčík, Ph.D.
děkan

Doc. RNDr. Zdeněk Szczyrba, Ph.D.
vedoucí katedry

V Olomouci dne 6. prosince 2011

Příloha zadání diplomové práce

Seznam odborné literatury:

- ANTOŠ, M.: Principy voleb v České republice. Praha : Linde Praha, a.s. , 2008. 192 s. ISBN 978-80-7201-734-8.
- BAAR, V., RUMPEL, P., ŠINDLER, P.: Politická geografie. 1. vydání. Ostrava: Ostravská univerzita, 1996. 94 s. ISBN 80-7042-737-X.
- BALÍK A KOL., S.: Volby do Poslanecké sněmovny v roce 2010. Brno : Masarykova univerzita, Institut pro srovnávací politologický výzkum, 2010. 279 s. ISBN 978-80-7325-224-3.
- CABADA, L.; ŠANC, D.: Český stranický systém ve 20. století. Plzeň : Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2005. 223 s. ISBN 80-86898-33-4.
- ČALOUK, D., FOLTÝN, T., HAVLÍK, V., MATUŠKOVÁ, A.: Volby do Poslanecké sněmovny v roce 2006. 1. vydání. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2006. 219 s. ISBN 80-7325-108-6.
- DANĚK, P., JEHLIČKA, P., TOMEŠ, J.: Stát, politika, prostor. 1. vydání. Praha: UK, PřF, katedra sociální geografie a regionálního rozvoje, 2000. 274 s. ISBN 80-238-5566-2.
- KAŇOK, J.: Tematická kartografie. 1. vydání. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, 1999. 318 s. ISBN 80-7042-781-7.
- KREJČÍ, O.: Nová kniha o volbách. Praha : Professional Publishing, 2006. 481 s. ISBN 80-86946-01-0.
- LEBEDA, T., LINEK, L., LYONS, P., VLACHOVÁ, K., et al.: Voliči a volby 2006. 1. vydání. Praha: Sociologický ústav AV ČR, 2007. 234 s. ISBN 978-80-7330-126-2.
- SARTORI, G.: Comparative Constitutional Engineering. Basingstoke : Macmillan, 1994. 219 s. ISBN 0-333-62967-1.
- VLACHOVÁ, K.: Stranická identifikace v České republice. Praha: Sociologický ústav AV ČR, 2000. 40 s. ISBN 80-8595081-2.
- VODA, P.: Efekt kandidáta ve volbách v českém prostředí. Diplomová práce, Brno: Masarykova univerzita, 2009. 91 s..

OBSAH

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK	- 10 -
1. ÚVOD	- 12 -
2. CÍLE PRÁCE A PRACOVNÍ HYPOTÉZY.....	- 14 -
3. METODIKA	- 16 -
3.1 Publikace	- 17 -
3.2 Volební jádro	- 18 -
4. PREZIDENT A ÚSTAVA.....	- 19 -
5. PREZIDENTSKÁ TRADICE	- 20 -
5.1 Důvěra v prezidenta od roku 1999	- 21 -
6. ZAVEDENÍ PŘÍMÉ VOLBY V ČR	- 23 -
7. VOLEBNÍ SYSTÉM.....	- 24 -
8. VÝHODY A NEVÝHODY PŘÍMÉ VOLBY.....	- 25 -
8.1 „Ideální“ kandidát pro přímou volbu a dvoukolový systém	- 25 -
9. VOLEBNÍ GEOGRAFIE A CHOVÁNÍ VOLIČŮ	- 26 -
10. VOLEBNÍ KAMPAŇ	- 28 -
11. PRŮZKUMY VEŘEJNÉHO MÍNĚNÍ.....	- 30 -
11.1 CVVM.....	- 30 -
11.2 Semantic visions	- 30 -
12. VOLEBNÍ VÝSLEDKY STRAN VE VOLBÁCH DO PS PČR V ROCE 2010 A 2013	- 32 -
12.1 Situace před volbami a volby do PS PČR v roce 2010.....	- 32 -
12.2 Situace před volbami a volby do PS PČR v roce 2013.....	- 33 -
12.3 VOLEBNÍ ÚČAST VE VOLBÁCH DO PS PČR 2010 A 2013 A ROZDĚLENÍ MANDÁTŮ	- 35 -
13. STRANY SE ZASTOUPENÍM V PS PČR V ROCE 2010 NEBO V ROCE 2013	- 36 -
13.1 ČSSD	- 36 -
13.2 ANO 2011	- 37 -
13.3 KSČM	- 37 -

13.4 TOP09	- 38 -
13.5 ODS	- 39 -
13.6 ÚSVIT	- 40 -
13.7 KDU-ČSL	- 41 -
13.8 VV	- 42 -
14. STRANY NEZASTOUPENÉ V PS PČR V ROCE 2010 NEBO 2013.....	- 44 -
14.1 SZ	- 44 -
14.2 PIRÁTI	- 44 -
14.3 SVOBODNI	- 45 -
14.4 SPOZ	- 46 -
14.5 SUVERENITA	- 46 -
15. PREZIDENTSKÉ VOLBY - VOLEBNÍ ÚČAST A VÝSLEDKY VOLEB V PRVNÍM KOLE	- 48 -
16. NEPOSTUPUJÍCÍ KANDIDÁTI	- 50 -
16.1 Ing. Jana Bobošíková	- 50 -
16.2 Mgr. Jiří Dienstbier	- 55 -
16.3 Ing. Jan Fischer, CSc.....	- 60 -
16.4 Taťána Fischerová.....	- 65 -
16.5 prof. JUDr. Vladimír Franz	- 69 -
16.6 MUDr. Zuzana Roithová MBA.....	- 74 -
16.7 MUDr. Přemysl Sobotka	- 79 -
17. VOLEBNÍ ÚČAST A VOLEBNÍ VÝSLEDKY VE 2. KOLE	- 84 -
18. POSTUPUJÍCÍ KANDIDÁTI.....	- 85 -
18.1 Karel Schwarzenberg.....	- 85 -
18.2 Ing. Miloš Zeman	- 92 -
19. ZÁVĚR	- 99 -
20. SHRNUÍ/SUMMARY	- 105 -
21. ZDROJE.....	- 108 -

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

ANO – Ano 2011

AV ČR – Akademie věd České republiky

CVVM – Centrum pro výzkum veřejného mínění

DEU – Demokratická unie

ČR – Česká republika

ČNR – Česká národní rada

ČSSD – Česká strana sociálně demokratická

ČTK – Česká tisková kancelář

DPH – Daň z přidané hodnoty

ESRI – Enviromental System Research Institute

EU – Evropská unie

JE – Jaderná elektrárna

KDU-ČSL – Křesťanská demokratická unie – Československá strana lidová

KSČ – Komunistická strana Československa

KSČM – Komunistická strana Čech a Moravy

LIDEM – Liberální demokraté

MF DNES – Mladá fronta DNES

MV – Ministerstvo vnitra

ODA – Občanská demokratická aliance

ODS – Občanská demokratická strana

OF – Občanské fórum

OSVČ – Osoba samostatně výdělečně činná

PČR – Parlament České republiky

PIRÁTI – Česká pirátská strana

PS PČR – Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky

SPOZ – Strana práv občanů Zemanovci

SŠ – Střední škola

STAN – Starostové a nezávislí

Suverenita – Suverenita – Blok Jany Bobošíkové

Svobodní – Strana svobodných občanů

SZ – Strana zelených

TOP09 – Transparentnost, odpovědnost, prosperita 09

US-DEU- Unie Svobody – Demokratická unie

ÚOOZ – Útvar pro odhalování organizovaného zločinu

ÚSVIT – Úsvit přímé demokracie Tomia Okamury

VŠ – Vysoká škola

VV – Věci veřejné

ZŠ – Základní škola

1. ÚVOD

Třetím prezidentem České republiky se stal Miloš Zeman. Tento porevoluční politik byl zvolen poprvé přímou volbou, tedy občany, a ne pouze Parlamentem České republiky, jako jeho předchůdci. První návrhy na přímou volbu prezidenta zněly z různých stran politického spektra již po sametové revoluci. Dlouhotrvající diskusi o systému voleb prezidenta ovlivnila především veřejností velmi negativně hodnocená poslední nepřímá volba spojená s obviněními z nátlaku na poslance a senátory. V této atmosféře se, více než dvacet let po podání prvních návrhů, podařilo Nečasově vládě (za podpory ČSSD) posadit příslušný ústavní zákon (Štastný et al. [online], 2011). V průzkumech veřejného mínění byla změna způsobu volby velmi populární a dotazovaní se většinově této úpravy dožadovali (Ďurd'ovič [online], 2012). Úprava ústavy se týkala pouze způsobu volby, nikoliv pravomocí prezidenta, přestože přímo volený prezident má nepochybně větší „demokratickou legitimitu“.

Pro první přímou volbu prezidenta bylo předloženo dvacet návrhů, nicméně jenom jedenáct dokázalo splnit další podmínky kandidatury – buď předložit petiční archy s potřebnými padesáti tisíci podpisy, anebo následně projít kontrolou chybovosti. Po následné kontrole byli další tři kandidáti vyřazeni, proti čemuž podali stížnost k Nejvyššímu správnímu soudu. Jana Bobošíková jako jediná uspěla a voleb se mohla zúčastnit a doplnit tak ženské trio. Celkem tak mělo první kolo přímé volby devět kandidátů. Většina kandidátů byla nominována občany, tři byli nominováni členy Parlamentu České republiky (Dienstbier, Schwarzenberg a Sobotka). Z devíti kandidátů byli dva nestraníci, zbytek byli členové politických stran nebo hnutí. Zejména tradičních politických stran ODS, ČSSD, KDU-ČSL ale i z těch novějších v případě TOP09, ale i těch co se ještě neprezentovali v PČR jakou jsou Klíčové hnutí, Suverenita Blok Jany Bobošíkové a SPOZ. (MVČR [online], 2012)

V prvních průzkumech veřejného mínění se zdálo, že mezi postupujícími kandidáty budou Miloš Zeman a Jan Fischer. Volby však dopadly překvapením v podobě postupu Karla Schwarzenberga. Volby byly poměrně vyrovnané a oba postupující kandidáti měli přes 20 % platných hlasů a vítězem se stal Miloš Zeman. Kandidáti na třetím a čtvrtém místě Jan Fischer a Jiří Dienstbier získali přes 16 % platných hlasů. Ostatní kandidáti nepřekročili 10 %. (Frantová [online], 2013)

Ve druhém kole vyhrál Miloš Zeman a předčil svého protikandidáta o téměř půl milionu hlasů. Dne 8. března složil slib a stal se tak prezidentem České republiky.

Prezidentská volba je pro geografa velmi atraktivní téma, které nabízí řadu výzkumných otázek. Podívejme se na územní podporu jednotlivých kandidátů v prvním a ve druhém kole. Kde byly území maximální volební podpory a kde naopak voliče kandidát nezaujal? Jaké byly důvody těchto kontrastů (program, osobní situace voliče, vztah kandidáta k místu apod.)? V jakých místech ČR korelovala podpora kandidátů s výsledky stran politického spektra, které (ne)uspěly ve volbách v říjnu roku 2013 nebo v roce 2010? Jak korelují kandidáti s jednotlivými socioekonomickými ukazateli? Kam přešly hlasy nepostupujících kandidátů ve druhém kole? Jaké faktory ovlivnily volební chování v regionech? Měla podpora kandidátů regionální charakter nebo byl elektorát rovnoměrně rozložen? Na všechny tyto otázky se pokusím odpovědět v předložené diplomové práci.

2. CÍLE PRÁCE A PRACOVNÍ HYPOTÉZY

Záměrem této diplomové práce je analyzovat výsledky první přímé volby prezidenta v České republice v roce 2013. Hlavním cílem práce je prozkoumat prostorové aspekty volební podpory každého z devíti kandidátů¹ v prvním kole volby. Poté navázat další analýzou, a to druhého kola mezi Karlem Schwarzenbergem a Milošem Zemanem.

Cílem práce bude vymezit volební maxima (jádra) kandidátů v obou kolech přímé volby prezidenta. Zjistit u jednotlivých kandidátů, jaká je korelace s výsledky politických stran ve volbách do PS PČR v říjnu v roce 2013 a v roce 2010. Důležitým úkolem bude taktéž charakterizovat elektorát jednotlivých kandidátů a jeho prostorovou diferenciaci na území České republiky. Poté se pokusím analyzovat pomocí korelačních koeficientů, kterému ze dvou kandidátů druhého kola připadly hlasy neúspěšných kandidátů prvního kola. Zda Karlu Schwarzenbergovi nebo Miloši Zemanovi.

Práce se pokusí potvrdit nebo vyvrátit hypotézu, že kandidáti jmenovaní stranou získávali primárně hlasy příznivců navrhující politické strany. Podobný efekt pravděpodobně nastal i u kandidátů spojených se stranou v minulosti nebo veřejně vyjádřenými osobními sympatiemi. Nezávislí kandidáti pak pravděpodobně získávali spíše hlasy příznivců malých liberálních stran a protestních voličů.

Tabulka č. 1

Korelace prezidentských kandidátů s politickými stranami - HYPOTÉZA.			
Kandidát	(nej)pozitivní korelace	Region podpory	Volební maxima (%)
Bobošíková Jana	ÚTO, KSČM, SUVERENITA	venkov	Moravskoslezský
Diensbier Jiří	ČSSD	celoplošně	Moravskoslezský
Fischer Jan	KSČM, VV	venkov	Ústecký
Fischerová Taťana	SZ	města	Praha
Franz Vladimír	ÚSVIT, ANO, PIRÁTI	celoplošně	Nelze odhadnout
Roithová Zuzana	KDU-ČSL	venkov	Zlínský
Schwarzenberg Karel	TOP09, ANO, ODS	města a suburbánní části	Praha
Sobotka Přemysl	ODS	města	Praha
Zeman Miloš	SPOZ, ČSSD, KSČM	venkov	Vysočina

Zdroj: Vlastní zpracování.

Při analýze druhého kola budu korelovat kandidáty Miloše Zemana a Karla Schwarzenberga se sedmi neúspěšnými kandidáty v prvním kole.

¹Konkrétně se jedná o Janu Bobošíkovou, Jiřího Dienstbiera, Jana Fischera, Taťanu Fischerovou, Vladimíra Franze, Zuzanu Roithovou, Karla Schwarzenberga, Přemysla Sobotku a Miloše Zemana

Tabulka č. 2.

Kladná korelace neúspěšných kandidátů s finálovou dvojicí - HYPOTÉZA	
Kandidát	Kladná korelace s kandidátem
Karel Schwarzenberg	Fischerová, Franz, Sobotka
Miloš Zeman	Bobošíková, Dienstbier, Roithová
Žádná korelace	Fischer,

Zdroj: Vlastní zpracování.

Jedním z dalších úkolů práce je určit charakter elektorátu pomocí korelačního koeficientu a socioekonomických ukazatelů

3. METODIKA

Primárním výsledkem této práce budou mapy volební podpory, a to na úrovni obcí, v případě čtyř největších měst na úrovni městských částí. Pro přehlednost budeme používat i syntaktické mapy administrativního členění krajů a okresů. Mapy by měly podrobněji zachytit regionální maxima devíti kandidátů prvního kola. Minima budou uvedena v doplňujících tabulkách. Dále jejich korelace s výsledky stranami ve volbách do PS PČR v roce 2013 a 2010. Hlavním cílem je přehledně zachytit regiony podpory kandidátů a korelaci s jejich protikandidáty v prvním kole. Ve druhém kole bude hlavním úkolem zjistit pomocí korelačního koeficientu, jak voliči nepostupujících kandidátů pravděpodobně přešli k postupujícím prvního kola Miloši Zemanovi a Karlu Schwarzenbergovi. Dalším výsledkem práce je identifikace vybraných znaků, které ovlivňují volební chování v regionech a potvrdit či vyvrátit charakteristiku elektorátu kandidáta. Jsou to:

- Míra nezaměstnanosti,
- Podíl věřících,
- Podíl vysokoškoláků,
- Podíl obyvatel pracujících v zemědělství,
- Podíl obyvatel pracujících v průmyslu,
- Míra urbanizace.

Vzhledem k tomu, že důležitou součástí byly taktéž volební kampaně jednotlivých členů, které se snažily cílit na určitou skupinu obyvatel, pokusím se v práci nastínit i profilace těchto kandidátů a hlavní témata politické kampaně, která mohla ovlivnit elektorát.

Výsledky voleb na úrovni obcí poskytl na CD Český statistický úřad v Olomouci. Souhrnnější nebo dílčí data byla čerpána z internetového webu ČSÚ <http://www.volby.cz>. Jelikož tato práce se tyto data snaží analyzovat, nejsou dále samostatně citována. Důležitým výstupem pro analýzu a výsledky práce jsou mapy, které byly vytvořeny v programu ArcMap 10.1 od společnosti ESRI. Tyto mapy budou pak uloženy na samostatném CD jako soubor map a v textu najdeme odkazy na tyto výstupy.

Agregace dat

U všech devíti kandidátů budou data agregována na úroveň obcí. V případě 4 populačně největších měst na úroveň městské části. Pro souhrnnější výsledky budu používat okresy, které jsou ideální a v povědomí více zakotvená územní jednotka. Okresů máme 76. Hlavní

město Praha² je sice zvláštním případem, ale v této práci ho budeme brát jako okres. Při porovnávání volebních maxim a minim, nebudeme analyzovat 4 největší města až do úrovně městských částí, ale jako jednu obec. U konečného hodnocení volebních maxim a minim, jsme rozdělili města do tří kategorií dle počtu obyvatel. Nejnižší interval je 4999 – 1000 obyvatel. To ve skutečnosti znamená ještě méně voličů a extrémů v obcích s nízkým počtem obyvatel by nám tuto kategorii statisticky znehodnotili. Dále městské části slouží jen pro mapové výstupy, aby lépe reflektovali tamější diference. Na mapách budou pro lepší interpretaci a orientaci vhodně vyznačena krajská města a obce s volebními extrémů.

Kandidáty budeme pouze korelovat s výsledkem stran z voleb do PS PČR 2010 a 2013, který je vyšší než 1,5 % platných hlasů. Větší důraz je kladen na volby v roce 2013, jelikož jsou časově blíže prezidentským volbám. Strany, které nedostaly v roce 2013 přes 1,5 %, nebyly zpracovány do map. Pro tyto volby je zhotovená i mapová příloha.

3.1 Publikace

Polemika nad přímou volbou prezidenta byla již mnohokrát zpracována. Pro právní linii jsem zvolil knihu *Postavení prezidenta v ústavním systému České republiky* od Vojtěcha Šimíčka z roku 2008, která se zabývá přímou a nepřímou volbou a postavením prezidenta v Ústavě ČR. Dalším významným zdrojem je kniha Zdeňka Koudelky *Prezident republiky*. Jelikož se jednalo o novelu ústavního zákona, jedním ze zdrojů pro mě byly právní prameny popisující funkci prezidenta, ale i jeho volbu. Informace o kandidátech byly převážně čerpány z jejich vlastních prezentací na webu anebo z internetových stránek MF DNES (Idnes.cz) a České televize (ceskatelevize.cz). Detailnější informace o stranickém spektru poskytly knihy *Volby do Poslanecké sněmovny v roce 2010* od Stanislava Balíka a kol. Data o stranách a jejich volební geografie nejlépe zachycuje kniha Michala Pinka a kol. z roku 2012 s názvem *Volební mapy*. Plnohodnotným společníkem při tvorbě analýz byly taktéž práce Sociologického ústavu AV ČR. Šlo především o průzkumy veřejného mínění zpracované CVVM a články v Sociologickém časopise, ale i o některé starší publikace (Malcová, Kostecký, Vlachová). Obecné informace o volbách a systémech jsou převážně převzaty od významných politologů či analytiků, například se jedná o knihu *Srovnávací ústavní inženýrství* od Giovaniho Sartoriho. Z českých autorů uvedme například: Tomáše Lebedu, Lukáše Línka a Tomáše Kosteckého.

² Zákon o hlavním městě Praze, č. 131/2000 Sb.

3.2 Volební jádro

Tato metodika, kterou v české geografii poprvé představil Petr Jehlička a Luděk Sýkora v publikaci *Stabilita regionální podpory tradičních politických stran v českých zemích (1920 – 1990)* z roku 1991, je jednoduchým a přitom přehledným nástrojem ke znázornění území, kde byl kandidát (strana) nejvíce podporován (a). Volební jádro daného subjektu zjistíme tak, že seřadíme dle výsledného podílu v administrativním celku (v našem případě obce) od nejvyšší po nejnižší podporu kandidáta či politické strany. Dále sčítáme absolutní hodnoty hlasů voličů, až dojdeme k 25% hodnotě celkového součtu hlasů. To podle Šaradína, 2006 označíme jako hlavní volební jádro, 50% hodnota celkového součtu je pro nás vnější volební jádro a vše nad 50% už není volebním jádrem subjektu. (Pink, 2010) Pro potřeby této práce byla tato metodika modifikována tak, aby lépe znázorňovala volební maxima kandidátů. Prvních 10 % součtu absolutních hodnot hlasů voličů budou pro nás volební maxima, součet 10,001–35 % jsou širší volební maxima, hodnota 50% na rozdíl od předešlých metod pro nás nejsou hraniční, nicméně 35,001–64,999 % nazýváme volebním středem a hodnoty, které už jdou za volební střed 65–89,999 % jsou oblasti s nízkou volební podporou a nazýváme je širšími volebními minimy. Poslední interval 90–100 %, jsou obce, kde se nevyskytuje téměř žádná nebo triviální podpora subjektu, pojmenováváme je volební minima. Vlastní metodiku jsem zvolil pro zřetelnější interpretaci volebních extrémů kandidáta (strany) a pro analýzu obcí daleko vhodnější. Metodika volebních jader je však taktéž trochu obměněna, volebním jádrem je vše v součtu absolutních hodnot hlasů voličů v intervalu 0–35 %, pak další interval, který není pro kandidáta nikterak výrazný, nazýváme volebním středem to je součet absolutních hodnot hlasů voličů 35,001–64,999 %. Vše nad 65 % pak už není volební jádrem pro kandidáta či stranu. (viz Tabulka č. 3)

Tabulka č. 3.

Volební maxima a minima pro subjekt a jádro volební podpory.		
Součet absolutních hodnot	Kategorie	Význam pro subjekt
0 - 10 %	volební maximum	volební jádro
10,001 - 35 %	širší volební maximum	
35,001 - 64,999 %	volební střed	
65 - 89,999 %	širší volební minimum	není volební jádro
90 - 100%	volební minima	

Zdroj: Vlastní zpracování.

3.3 Korelační koeficient

Tato analýza slouží ke zjištění vzájemné asociace dvou proměnných X a Z. Hodnoty se pohybují v rozmezí -1 až 1, to se pak jedná o dokonalou závislost, jak v pozitivním tak v negativním smyslu. I přes některé nedostatky je Pearsonův korelační koeficient „nejdůležitější mírou síly mezi dvěma spojitými proměnnými X a Z“. (Hendl, 2012) Při hodnocení budeme vycházet ze síly asociace hodnot (viz Tabulka č. 4).

Tabulka č. 4.

Síla asociace podle hodnoty Pearsonova korelačního koeficientu

Hodnota korelačního koeficientu	Síla asociace
0	žádná
0,01 - 0,09	triviální
0,1 - 0,29	nízká
0,3 - 0,49	střední
0,5 - 0,69	podstatná
0,7 - 0,89	velmi silná
0,9 - 0,99	téměř perfektní
1	perfektní

Zdroj: Vlastní zpracování dle De Vaus, 2001.

4. PREZIDENT A ÚSTAVA

„Slibuji vykonávat věrnost České republice. Slibuji, že budu zachovávat její Ústavu a zákony. Slibuji na svou čest, že svůj úřad budu zastávat v zájmu všeho lidu podle svého nejlepšího vědomí a svědomí. „Touto větou se stává z vítězného kandidáta prezident ČR, který má řadu symbolických ale i důležitých výkonných rolí. „Prezident zastupuje republiku na venek“ – již z této věty je patrné, že má reprezentativní roli, ale mimo jiné má i řadu pravomocí. Mezi nejdůležitější patří: jmenování předsedy vlády a ministrů jednotlivých resortů, členů Bankovní rady ČNB, členů Ústavního soudu (předsedy, místopředsedy, soudce), jmenuje předsedu a místopředsedu Nejvyššího soudu, jmenuje prezidenta a viceprezidenta NKÚ, svolává a rozpouští PS PČR, podepisuje zákony, kde může uplatnit právo veta, sjednává a podepisuje mezinárodní smlouvy, uděluje amnestii, je vrchním velitelem ozbrojených sil, jmenuje a povyšuje generály, jmenuje soudce, profesory a je důležitým moderátorem debat a svorníkem v době krize (společenské, politické...), taktéž uděluje nebo propůjčuje státní vyznamenání. (Tabery et al., 2012)

5. PREZIDENTSKÁ TRADICE

Respekt a autoritu k T. G. Masarykovi naznačila už samotná první volba prezidenta. Nikdo nepočítal hlasy, chyběli někteří slovenští poslanci. Nicméně kdo bude hlavou státu, bylo jasné. Když se tvořila ústava, tak funkce prezidenta byla pouze reprezentativní. Nicméně Masarykovi ideje a vize budoucnosti zastupovali politici, na které se mohl stoprocentně spolehnout, a oni s ním sympatizovali. Mezi nimi například i Eduard Beneš. Každopádně kontakty na tyto osoby a sympatie některých stran mu postupem času nepřímo rozšiřovaly pravomoci. Autoritu a respekt k Masarykovi dokumentuje ústavní zákon, který říká, že Masaryk jako jediný může být do prezidentského úřadu zvolen více než dvakrát za sebou. Doporučoval ministry vlády atd. První československý prezident měl i vynikající kontakty v médiích. Jeho pravomoci byli středně silné, ve skutečnosti však jeho osoba v pozitivním slova smyslu přetvořila parlamentní republiku na prezidentský systém. V roce 1934 už značně nemocný prezident opět vyhrává volbu. Kandidoval, jelikož se mu nepodařilo vyjednat podporu pro Eduarda Beneše, který se po Masarykově smrti i přes dlouhá politická vyjednávání ujal úřadu a stal se svědkem nejtragičtějších okamžiků československých dějin. V období protektorátu byl hlavou státu Emil Hácha. Byl spíše jen jakousi figurkou Adolfa Hitlera, jenž tím, že se stal prezidentem, přinesl oběť v zájmu národa a státu, který prožíval jedno z nejhorších období novodobé historie státu. Nevystupoval však ve prospěch nacistů a nekolaboroval s nimi. V poválečném období nebylo pochyb, kdo se stane prezidentem. Z exilu se vrátil Eduard Beneš a získal všech 298 odevzdaných hlasů. Volba ani nebyla nikterak sledována, výsledek byl jasný. Větší pozornost se upírala na parlamentní volby. Ty vyhráli se 40% podporou voličů komunisté. V roce 1948 se prezidentského úřadu ujímá Klement Gottwald. Již ve 40. letech se kolem něj budoval kult osobnosti, díky němuž posléze po něm bylo pojmenováno město, ulice, získával četná občanství v desítkách měst a obcí, lidé ho žádali, aby jim chodil za kmotra atd. Byl zároveň i nejvyšším představitelem KSČ. Po Antonínu Zápotockém a Antonínu Novotném přišla do Československa politická a společenská „obleva“ – pražské jaro. V čele státu stál generál Ludvík Svoboda. Spolu s Alexandrem Dubčekem vkládal celý národ do těchto mužů naději na celospolečenské změny. Vše změnila až invaze vojsk Varšavské smlouvy a dlouhá léta normalizace pod vedením Gustáva Husáka. O nedemokratičnosti režimu z části svědčí to, že byl vždy jednomyslně zvolen hlavou státu. V době prezidentování od Klementa Gottwalda až po Gustáva Husáka jsme tedy měli v Československu prezidentský systém. Po sametové revoluci se z počátku uvažovalo o zvolení komunistického prezidenta Ladislava Adamce, která však byla rychle zavržena. Na náměstích se ozývalo jméno Alexandra Dubčeka, což především

disidenti a revolucionáři nechtěli, jelikož symbolizoval neúspěšný pokus o demokratizaci v šedesátých letech. Do popředí se postupně dostávalo jméno disidenta Václava Havla, který se prezidentské funkci bránil, nicméně v zájmu záchrany národů žijících v Československu přijal nominaci a na konci roku 1989 byl jednomyslně zvolen prezidentem. Podobné podpory se již nikdy nedočkal. Václav Havel je často porovnáván s T. G. Masarykem a svým způsobem lze říct, že jeden bez druhého by nebyl. Shodovali se v tom, že země musí být demokratická a prezident by měl být zárukou slušnosti a jednoty státu a tvořit mosty mezi národy ostatními. Navrátili se i pravomoci, které měl T. G. Masaryk a Československo se opět oficiálně stalo parlamentní republikou. Nicméně již v roce 1993 zažívá jeden z nejtěžších momentů prezidentství. Československo se dělí na stát Čechů a Slováků. Václav Havel je silnou osobností a i přes mnohé peripetie je prezidentem až do roku 2003. (Tabery, 2008a) Po něm ho nahrazují dva nejvýraznější politici 90. let. Jako první Václav Klaus, s kterým vstupujeme do EU, jenž ve svém úřadu setrvává až do roku 2013. V témže roce je jako první prezident v historii zvolen přímo občany Miloš Zeman.

5.1 Důvěra v prezidenta od roku 1999

Během této doby končil Václav Havel své druhé prezidentské období. Naopak je zcela obsaženo prezidentské období Václava Klause. Výzkum důvěry v prezidenta zajišťuje pravidelně CVVM. Zkoumaná otázka byla „*Důvěřujete prezidentovi republiky?*“. Odpovědi „*rozhodně ano*“ a „*spíše ano*“ byly brány jako důvěra a odpovědi „*spíše ne*“ a „*rozhodně ne*“ jako nedůvěra. Jedna z možných odpovědí byla také „*nevím*“. Mezi ústavními institucemi se až na výjimky vždy prezident těšil v průzkumech veřejného mínění nejvyšší důvěře mezi dotazovanými.

Do vývoje důvěry prezidenta se promítají spíše společenské trapasy, amnestie, kontroverzní výroky, méně však významné politické činy. Rozhodujícím prvkem je i míra medializace problému nebo činu či jeho dosah na nejširší spektrum obyvatelstva.

Václav Havel

Důvěra prvního prezidenta samostatné České republiky se v letech 1999-2003 pohybovala v rozmezí 45–60%. Za rekordně nízkou volební podporu během působení Václava Havla mohl dle sociologů především jeho pobyt v Portugalsku v roce 2002, kdy ČR sužovaly povodně. Takto náhlý pokles důvěry již zaznamenal, například také při udělení amnestie Martě Chadimové v roce 1995. Zajímavým faktem je, že největší důvěru Havlovi paradoxně nepřinesly významné státnické činy, jako například podpora spojeneckého

bombardování Jugoslávie nebo vstup republiky do NATO, ale jak uvádí socioložka Adéla Seidlová, největší důvěru měl Václav Havel v době operace nádoru na plicích, kterou postoupil v roce 1996. (Šídlo [online], 2002)

Václav Klaus

Důvěra prezidentu Václavu Klausovi se pohybovala od historicky nejnižších hodnot až po ty nejvyšší (26-77%). V únoru roku 2003 vypršel prezidentský úřad Václavu Havlovi a na jeho místo byl zvolen Parlamentem České republiky Václav Klaus. Důvěra v prezidenta vzrostla. V roce 2003 podepisuje nově zvolený prezident smlouvu o přistoupení ČR do EU a důvěra respondentů se v době přistoupení v roce 2004 vyšplhala na rekordních 77 %, což odpovídalo lidem, kteří se vyjádřili pro vstup v červnovém referendu předešlého roku. Václav Klaus se profiloval více jako euroskeptický prezident se spíše kontroverzními názory (pro širší veřejnost) na globální oteplování, i přesto měl v počátcích svého prvního volebního období podporu většinou nad 70 %. Již v těchto letech se staví do výrazné opozice vůči vládám protkaným skandály, což taktéž mohlo sehrát v očích obyvatel důležitou roli. (Kubita [online], 2013) První výrazný skok směrem dolů je patrný na konci roku 2007, kdy se ohrazuje proti Lisabonské smlouvě a odkládá její ratifikaci. Obecně však bylo povědomí obyvatel o obsahu této smlouvy velmi malé. (Tabery [online], 2009) Více veřejnosti vadila prodleva ratifikace mezi podpisem obou komor Parlamentu ČR a prezidentem. (Jirůčka [online], 2011)

V roce 2008 je Václav Klaus ve třetím kole nepřímé volby znovu zvolen a stává se prezidentem na druhé funkční období (2008-2013). Důvěra v prezidenta začala v tuto dobu opět stoupat. Václav Klaus podepsal Lisabonskou smlouvu a důvěra se pohybovala kolem pro něj obvyklých 70 %. Důvěra dotazovaných ve Václava Klause se propadla po odmítnutí demise tří ministrů Věcí veřejných a po silně medializovaném chilském incidentu v roce 2011. Politolog Pavel Šaradín roli incidentu v Chile nikterak nepřeceňuje a důvod propadu přisuzuje spíše tehdejší vládní krizi. Opačný názor má politoložka Vladimíra Dvořáková, která zdůraznila silnou medializaci chilské aféry u nás i v zahraničí. (Procházková [online], 2011)

Silnější propad však zaznamenal prezident v posledních dnech svého mandátu, když vyhlásil částečnou amnestii. To znamenalo propad důvěry až na 26 %, což bylo nejméně ve sledovaném období. (Wirnitzer [online], 2013k)

6. ZAVEDENÍ PŘÍMÉ VOLBY V ČR

Už od vzniku Československa bylo tradicí volit prezidenta parlamentem. Nicméně i tak se objevují dlouhodobě názory, že vhodnější metodou volby by byla přímá volba občany. Po sametové revoluci tyto názory opět nabývají na intenzitě. (Filip, 2008) S procesem příprav Ústavy ČR se vyslovil k této otázce i Václav Havel, který na přímé volbě oceňoval její nezpochybnitelný mandát a větší legitimitu zcela nezávislou na volbách do PČR. Tuto vizi vládnoucí strany však neakceptovaly. Mezi roky 1993 až do zvolení Václava Klause v roce 2003 podávali „nejhlasitější“ návrhy poslanci Liberálně sociální unie, kde měl být zvolen prezident referendem, pokud se to nepodaří PČR ve dvou kolech. Volba by byla jednokolová a proběhla by mezi dvěma nejúspěšnějšími kandidáty z druhého kola nepřímé volby. Poté se ještě objevuje návrh ČSSD, který uvažoval o dvoukolové přímé volbě. Tuto otázku opět otevřeli členové Čtyřkoalice³ v roce 2001, kteří opět chtěli dvoukolovou přímou volbu. Návrh však neprošel prvním čtením. (Kysela, 2008) V roce 2003 a 2008 nastávají problémy s nepřímou volbou prezidenta a obzvláště po roce 2008 se stává přímá volba prezidenta jedním z bodů volebního programu širšího spektra politických stran. V roce 2010 se koaliční strany (ODS, TOP09 a VV) zavázaly prosadit úpravu Ústavy ČR, která zavede přímou volbu. Nejvýrazněji s tímto návrhem vystupují VV, které ve svém programu prosazují zavedení prvků přímé demokracie v co největší míře. (Eibl, 2010) Poté se objevily spory uvnitř koalice, jelikož TOP09 byla pro rozšíření pravomocí prezidenta, kdežto ODS pro zachování. V květnu roku 2011 vláda schválila dvoukolový model. Koalice potřebovala i hlasy ČSSD, která měla trochu odlišné představy o této novele ústavního zákona. Jelikož senátoři ČSSD měli většinu v horní komoře, mohli jakýkoliv návrh na přímou volbu blokovat. Senát nakonec hlasoval pro její zavedení. Komentátor Reflexu Bohumil Pečinka to přisuzoval tlaku ze strany voličů, kteří již dlouhodobě vyjadřovali v průzkumech veřejného mínění přímé volbě prezidenta silnou podporu. (Bém[online], 2012a)

³ Čtyřkoalice se skládala z KDU-ČSL, ODA, US a DEU.

7. VOLEBNÍ SYSTÉM

Ústavní zákon č. 71/2012 Sb. a jeho úprava č. 275/2012 Sb., o volbě prezidenta podrobně charakterizuje změny a novely tohoto ústavního zákona, které byly schváleny dne 22. února 2012. Volba se koná tajným hlasováním na základě všeobecného, rovného a přímého volebního práva. Je velmi podobný volbě do horní komory PČR. Jde o úpravu nepřímé většinové volby na přímou dvoukolovou většinovou volbu, která je tajná na základě rovného a přímého volebního práva. V praxi to znamená, že pokud nebude mít kandidát volený občany nad 50% platných hlasů, bude volba dvoukolová, kam postoupí dva nejúspěšnější kandidáti z prvního kola. Uchazeč musí i nadále splňovat několik podmínek: věk nad 40 let, občanství ČR a způsobilost k právním úkonům. Volebním obvodem je Česká republika, ale volit můžou i občané ČR ve více než 100 okrscích po celém světě. Nemůže být zvolen více než dvě volební období, jeho mandát trvá pět let. První kolo proběhlo 11. a 12. ledna roku 2013 a druhé kolo o třináct, respektive čtrnáct dní později. Návrh kandidáta může mít dvě podoby. První je petice, kterou musí podepsat minimálně 50 000 občanů oprávněných volit prezidenta⁴, druhou možností je návrh minimálně 10 senátorů nebo 20 poslanců PČR. Pokud kandidát nasbírá potřebný počet petičních podpisů, MV přijme kandidátní listinu, kterou musí navrhovatel podat nejdéle 66 dní před prvním dnem volby. Petice následně musí projít kontrolou chybovosti⁵. V našem případě byl poslední termín pro nahlášení kandidatury 6. listopadu. Kandidát musí se svojí kandidaturou souhlasit. Po podání Ministerstvo vnitra kandidáta zaregistruje. Uchazeč vytvoří 3–5členný volební tým, jenž odpovídá za transparentní financování kampaně. Limit prostředků na volební kampaň je 40 milionů je pro první kolo a postupující kandidáti mohou rozpočet navýšit ještě o 10 milionů. Kandidát může nejpozději 24 hodin před zahájením volby svoji kandidaturu stáhnout. (Novák [online], 2012)

⁴Osoba, která alespoň v druhý hlasovací den dosáhla věku 18 let a osoba způsobilá k právním úkonům.

⁵Ministerstvo vnitra ověří správnost údajů na peticích namátkově na náhodně vybraném vzorku údajů u 8 500 občanů podepsaných na každé petici. Zjistí-li nesprávné údaje u méně než 3% podepsaných občanů, nezapočítá Ministerstvo vnitra tyto občany do celkového počtu občanů podepsaných na petici a zjistí-li Ministerstvo vnitra postupem nesprávné údaje u 3% nebo více než 3% podepsaných občanů, provede kontrolu u dalšího vzorku stejného rozsahu (dále jen „druhý kontrolní vzorek“). Zjistí-li Ministerstvo vnitra, že druhý kontrolní vzorek vykazuje chybovost u méně než 3% občanů podepsaných na petici, nezapočítá Ministerstvo vnitra občany z obou kontrolních vzorků do celkového počtu občanů podepsaných na petici. Zjistí-li Ministerstvo vnitra, že druhý kontrolní vzorek vykazuje chybovost u 3% nebo více než 3% občanů podepsaných na petici, odečte od celkového počtu občanů podepsaných na petici počet občanů, který procentuálně odpovídá chybovosti v obou kontrolních vzorcích. (MVČR, 2012)

8. VÝHODY A NEVÝHODY PŘÍMÉ VOLBY

Většina států volí svého prezidenta přímo a v roce 2013 se k nim přiřadila i Česká republika. Dle Sartoriho (2011) je přímá volba spíše charakteristická pro prezidentské systémy, jelikož prezident dostává volbou lidu větší legitimitu, kterou v případě nepřímé volby nemá, i když kompetence mu v podmínkách ČR zůstaly totožné a poměrně zúžené a vše by mohlo vést k destabilizaci systému. Další volby navíc mohou vést k únavě z voleb (nižší účast) a propagaci populistických a extrémistických kandidátů (stran). (Eliášová [online], 2012). U většinových systémů hledáme absolutního vítěze a to byl důvod, proč se čeští zákonodárci rozhodli pro tento typ volby, jelikož hledáme pouze jednoho kandidáta. V našem systému to v prvním kole ovšem neznamená, že kandidát je zastupitel většiny, nýbrž nejpočetnější skupiny⁶. Dvoukolový systém je zvláštní v tom, že kandidát mezi prvním a druhým kolem může změnit svůj hlas z prvního kola, například protože jeho kandidát nepostoupil. Nebo se nebude vůbec účastnit 2. kola. Jde o velmi flexibilní systém, který kombinuje poměrné a většinové mechanismy. V prvním kole se voliči chovají spíše jak u poměrného systému a až u druhého kola jako u většinového. Frekventovaným důvodem k zavedení je zvýšení občanské participace v politickém procesu. Zejména o vztahu občana k prezidentovi, který je zástupce společnosti, nikoliv politických dohod. Vzniká tak nezprostředkovaný vztah moci lidu a prezidenta. Dále je větší zájem občanů o politiku a dění v ní. (Němec, Kuta [online], 2009). Do kampaně se zapojuje tzv. „videopolitika“, která nenabízí řešení konkrétních problémů, ale spíše prezentování vlastní osobnosti v dobrém světle (Sartori, 2011). Dalším negativním aspektem je financování kampaně, díky které se do hry dostávají zákulisní subjekty a různé zájmové skupiny. Přímá volba prezidenta v parlamentní republice je nekoncepční prvek. Zmíněná legitimita „nutí“ prezidenta více se zapojovat do legislativní činnosti vlády a používat právo veta. To může vést ke krizi politického systému. (Němec, Kuta [online], 2009).

8.1 „Ideální“ kandidát pro přímou volbu a dvoukolový systém

Je takový kandidát, který je silnou osobností nebo se opírá o silnou politickou stranu s rovnoměrným rozložením elektorátu. Neměl by to být kandidát vyhraňující se extrémními názory, a to ani vlevo ani vpravo. V dvoukolových systémech je všeobecně zvýhodněn kandidát spíše umírněný svými názory, má tak větší sympatie než kandidát ostře vyhraněný. Důležitým faktorem je ovšem i jeho charisma, umění zaujmout, přesvědčit voliče o své kompetentnosti a umu. (Malcová, 2009)

⁶ Pokud nezíská nadpoloviční většinu již v 1. kole.

9. VOLEBNÍ GEOGRAFIE A CHOVÁNÍ VOLIČŮ

To, jak je elektorát ovlivněn při konečném rozhodování, záleží na kulturně zakořeněných okolnostech ovlivňujících volební chování (Pink, 2010). Záleží ovšem také na faktorech ekonomické povahy (ekonomicky silné a slabé regiony). V prvních svobodných volbách v roce 1990 se ukázalo, že regionální rozdíly jsou velmi patrné, více než se očekávalo. Největší diference nalezneme především u kandidátů (stran), kteří se zaměřují na určitou část populace. Ekonomické prvky ovlivňují volby největší měrou (nezaměstnanost, podíl soukromých podnikatelů, průměrná mzda). Dalším podstatným faktorem je pro KDU-ČSL (Zuzanu Roithovou) podíl věřících a pro KSČM volební tradice atd. (Kostecký, 2001)

Podle Foreta (1994, citováno podle Rýznar, 2006, upraveno) existují tyto sociologické, ideologické, sociálně psychologické a ekonomické faktory ovlivňující přístupy k volebnímu chování, které aplikují volební týmy v předvolební strategii:

Sociologické

- Rozhodnutí koho volit mění lidé, kteří se o volby méně zajímají a v jejichž názorech se objevují rozpory.
- 50 % lidí ví 6 měsíců předem, koho půjde volit.
- Politické zpravodajství nejvíce sledují sympatizanti stran a dávají přednost tomu médiu, které odpovídá jejich politické příslušnosti.
- Polovina obyvatel ignoruje novinové články o volbách.
- Volby = skupinová záležitost. Lidé pracující na stejném místě pravděpodobně budou volit toho samého.

Sociálně psychologické

- Region, v němž lidé žijí má na volbu větší vliv než příslušnost k věkové nebo sociálně třídní skupině.
- Daleko častěji dá volič na image kandidáta, než na to, co opravdu prosazuje.
- Vliv rodiny nebo přátel na volbu je u mladých voličů značný, ti poté mohou s nabitými životními zkušenostmi svůj postoj přehodnotit.
- Občan hledá vždy maximální přiblížením k hodnotám kandidáta (strany).

Ekonomické

- Jsou pro konečnou volbu velmi důležité, avšak i volič s opačnými názory a postoji může dát hlas kandidátovi, který zastupuje nějaký názor, jenž je pro voliče nejvíce důležitý.

Ideologický

- Volby vycházejí především z momentální nálady obyvatel.
- Volič vybírá z několika přístupů, přičemž ani jeden mu nemusí být vlastní. (Může se z něj stát nevolič)
- Žádná politika nedokáže uspokojit všechny voliče, proto volič volí toho kandidáta (stranu), jehož ideologie je mu nejbližší.
- Ideologie je u mnoha voličů důležitější než politické postupy a řešení problémů.
- Politické strany (kandidáti) jsou posuzovány podle toho, čeho dosáhly za jejich působení ve vládě, v případě kandidátů v životě, a to jak politickém, tak osobním.

Tomáš Kostecký (2001) uvádí konkrétně tyto faktory ovlivňující volební chování:

- Věková struktura (podíl postproduktivního obyvatelstva apod.)
- Struktura obyvatel podle pohlaví (podíl žen)
- Struktura obyvatel podle zaměstnání (podíl horníků, podíl obyvatel pracujících v zemědělství, podíl soukromých podnikatelů)
- Nezaměstnanost (míra nezaměstnanosti)
- Vzdělanostní struktura obyvatel (podíl občanů s vysokoškolským vzděláním apod.)
- Struktura obyvatel podle národnosti (podíl obyvatel polské národnosti apod.)
- Struktura obyvatel podle náboženského vyznání (podíl věřících)
- Ekonomická situace (průměrná mzda zaměstnanců, průměrná výše daně z příjmu odvedená osobami samostatně výdělečně činnými)
- Situace na trhu bydlení (podíl rodinných domků v regionech apod.)
- Urbanizace (míra urbanizace)
- Znečištění životního prostředí (míra poškození životního prostředí)
- Kriminalita (míra kriminality)
- Stabilita rodin (hrubá míra rozvodovosti apod.)
- Potraty (míra potratovosti)
- Politická tradice (podíl hlasů pro KSČ v roce 46 apod.)

Další faktory zmiňuje např. Harrop a Miller (1987, citováno podle Vlachová, 2000, upraveno)

- Nálada ve společnosti
- Vývoj ekonomiky
- Silná osobnost kandidáta
- Předvolební přesvědčování, kampaně
- Vliv masmédií

10. VOLEBNÍ KAMPAŇ

Primárně se kampaň neboli politická reklama zakládá na několika pravidlech. Je zaměřena na zájmy voličů dle sociologických výzkumů. Obzvláště pro přímou volbu prezidenta je důležitá image kandidáta. Kandidát poté tvoří základní koncept stěžejních témat, která na něj upoutají pozornost. Voliči vždy očekávají něco konkrétního, také sliby. U volební kampaně jde o skloubení reklamy v mediálních prostředcích, osobního styku s voliči a práce jeho týmu. Výborný řečník by se vždy měl účastnit veřejných výstupů, pokud kandidát takový není, měl by spíše zapojit hudební soubory a populární osobnosti z řad podporovatelů. Důležitý aspekt hrají ve volbě taktéž mluvčí a poradci (analytici). Předvolební kampaní by měl kandidát ukázat své silné stránky a vystupovat jako idol, správná kampaň by měla být i pro diváka atraktivní show. (Foret, 1994) Politický kandidát a tendence společnosti: lidé si vybírají častěji muže než ženu. Musí být náležitě sebevědomý a jeho názory mají být srozumitelné většině obyvatelstva. Měl by působit zdravým dojmem a být silný ve svých názorech. (Tamtéž, 1994) Všichni kandidáti mají právo na prostor ve veřejnoprávních médiích (Český rozhlas a Česká televize). (Moravec, 2012)

V případě prvních prezidentských voleb se v prvních měsících od zveřejnění kandidatury se uchazeči názorově nevymezovali, spíše prezentovali svoji osobu jako ideálního kandidáta (pozitivní kampaň). Tento druh kampaně má nastínit uchazeče v co nejlepším světle. Slouží především k upevnění voliče ke kandidátovi (Kaid, 2004). Bývá však méně efektivní a dražší než negativní kampaň (Lebedová, 2011). Ta se naopak snaží „očernit“ protikandidáta, poukázat na jeho slabiny, či nezpůsobilost k vykonávání mandátu. Poukazuje na politické, ale i životní přešlapy. Typickými znaky takovéto kampaně jsou vysoká míra emocionality, krátké slogany, věty vytržené z kontextu, polopravdy a lži⁷. (Kubáček, 2012). V našem případě se nejvýznamnější negativní kampaň před prvním kolem rozpoutala proti

⁷ Lhát je však dle zákona o volbě prezidenta protiústavní (Zákon č. 275/2012)

Janu Fischerovi. (E15.cz [online], 2013a) Na billboardech, internetových serverech a ostatních médiích mu jeho sokové vyčítali převážně jeho minulost v KSČ. Miloši Zemanovi zase protikandidáti a různé organizace vyčítali jeho obhroublost, opoziční smlouvu⁸, netransparentnost financování a vazbu na velice kontroverzního Miroslava Šloufa. (Koutník[online], 2012). Nicméně nejostřejší kampaň proběhla mezi prvním a druhým kolem. Obzvláště pár dní před začátkem druhého kola voleb bylo extrémně vyhrocených. Nejrezonovanějším tématem se staly Benešovy dekrety⁹.

Základní témata a body kampaně Miloše Zemana

- Zástupce chudších (Nedovolte, aby dalšího prezidenta zvolila pouze Praha)
- Vymezuje se proti tehdejší vládě a jejímu působení („Stop této Vládě, Stop Kalouskovi na Hradě.)
- Nacionalismus („Jsem Čechem, který se v České republice narodil, celý život jsem tu žil a nikdy bych nechtěl žít jinde“)
- Pevnost názorů
- Zkušený a úspěšný politik
- Proti minulému režimu (Byl v KSČ jen během období pražského jara)
- Jistota pro budoucnost
- Zemanovy bonmoty (vtip a srozumitelnost)
(Červinková, Kulhavá [online], 2013)

V případě Karla Schwarzenberga shledáváme nižší podíl negativní kampaně. V tomto smyslu byla u kandidáta pozorována „ostřejší“ slova na adresu kandidáta až den před volbou. Karel Schwarzenberg řekl: „Václav Klaus a Miloš Zeman tvoří jednu mocenskou skupinu“.

Základní témata a body kampaně Karla Schwarzenberga

- Bez korupčních skandálů, nekorumpovatelný, pravdomluvný, demokratické hodnoty, lidská práva, čestnost. Umí se chovat „kníže“.
- Prezident všech: rozumí lidem, obhájce spravedlnosti, bude sjednocovat nikoliv rozdělovat.

⁸Opoziční smlouva vznikla v roce 1998 a umožnila vznik menšinové vlády Miloše Zemana (ČSSD) a Václava Klause (ODS). Během této dohody, kdy byla téměř odstraněna opozice, docházelo ke korupci, omezování vyšetřování bezpečnostních složek a dalším podezřelým krokům. S následky této politické dohody se potýkáme dodnes. (Tabery, 2008b)

⁹ Dekrety presidenta republiky. Jde o zhruba stovky dekretů, ve kterých byla zahrnuta taktéž pro mnohé kontroverzní konfiskace majetku Němcům a Maďarům a odnětí jejich československého občanství.

- Česká republika je součástí Evropy, její „srdce“.
 - Respektovaná osoba v Evropě
 - Klade důraz na volební účast
 - Ukazuje se v dobrém světle, chodí na pivo a má smysl pro humor
 - „Karel“ oslovuje mladou generaci
- (Červinková, Kulhavá [online], 2013)

11. PRŮZKUMY VEŘEJNÉHO MÍNĚNÍ

Již rok před volbou se začaly objevovat první průzkumy, které naznačovaly, že nejžhavějšími kandidáty jsou především Jan Fischer a Jan Sokol, druhý jmenovaný však oznámil, že kandidovat nehodlá, takže se do popředí dostal Miloš Zeman. Ještě měsíc před volbou figurovali ve všech průzkumech veřejného mínění na prvních dvou pozicích Jan Fischer a Miloš Zeman. Realita však byla odlišná a vývoj preferencí dynamičtější. (ČT24 [online], 2013)

11.1 CVVM

Sociologický ústav AV ČR vydal v listopadu a v prosinci zprávy o preferencích prezidentských kandidátů. Jan Fischer v listopadu ještě figuroval s 23,5 procenty na prvním místě, a to mu zůstalo až do prosince, když však jeho preference mírně klesly (1 procentní bod), na druhém místě se shodnými výsledky v obou měsících Miloš Zeman s 19,5 %. Jiří Dienstbier se umístil na třetím místě. V listopadu měl podporu 9 %, v prosinci už mu dle průzkumů vyjádřilo podporu 13 % dotázaných. V listopadovém průzkumu ještě figuroval Tomio Okamura s 9,5 %, který však byl z kandidátů na prezidentský úřad vyřazen. Karel Schwarzenberg měl v obou měsících podporu 7 % dotázaných. Ostatní kandidáti se pohybovali v obou měsících v rozmezí 2–6 %. (Kunštát [online], 2012)

11.2 Semantic visions

Je společnost, která se zabývá sémantickou a prediktivní analýzou online médií. Jde o automatické porozumění textu a analýzy sentimentu. Při zkoumaných prezidentských volbách vstoupila poprvé na území ČR a naprosto odhadla výsledky prvního kola voleb, což se nepodařilo žádné z našich renomovaných a dlouhodobě působících společností na poli veřejného mínění. Svým odlišným přístupem zahrnuje do své analýzy články z novin, blogů, a přes 62 000 komentářů na sociálních sítích, kde všude hodnotí míru pozitivitu či negativitu

zpráv o kandidátovi. V těchto volbách analýza za 3 měsíce zahrnula 375 880 článků z 1760 zdrojů. Jejich predikce vychází z toho, že veřejná média reflektují obraz veřejného mínění a na základě těchto informací se společnost (voliči) rozhoduje. 14 dní před prvním kolem vydali Semantic visions výsledky své analýzy, podle které postoupí do druhého kola Miloš Zeman a Karel Schwarzenberg, dále poukazují na stále klesající volební základnu pro Jana Fischera. Dobrou šanci má dle nich Jiří Dienstbier a o něco nižší Vladimír Franz, ostatní nemají šanci postoupit do druhého kola. Kdyby analyzovali pouze Facebook postoupil by Vladimír Franz a Karel Schwarzenberg. Nicméně Facebook nereflektuje názory všech vrstev obyvatel, ale ovlivňuje především mladé voliče. Proto i zdůrazňovali, že případný postup Karla Schwarzenberga je podmíněn tím, jak půjde mladá generace k volbám. (Mediaguru [online], 2013)

Ve druhém kole předpokládali vítězství Karla Schwarzenberga, opět to podmiňovali volební účastí mladých voličů. Ve sledovaném období 1. 10. do 20. 1. hodnotili šance obou kandidátů jako hodně vyrovnané. V této dlouhodobé analýze dbali na vývoj posledních tří týdnů. Zaznamenal také vrcholící negativní kampaň Miloše Zemana, nicméně jejich analýza už neobsahovala posledních pět dní před volbami, což je nevýhoda získávání dat tímto způsobem. (Semanticvisions [online], 2013)

12. VOLEBNÍ VÝSLEDKY STRAN VE VOLBÁCH DO PS PČR V ROCE 2010 A 2013

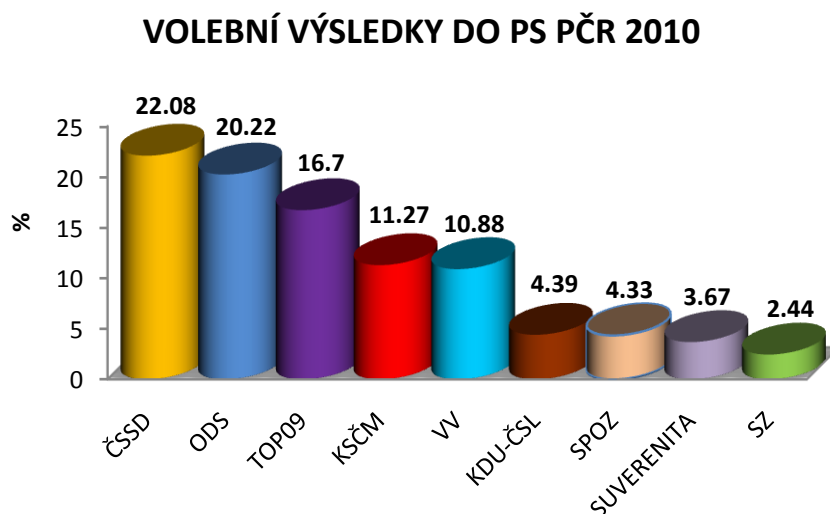
12.1 Situace před volbami a volby do PS PČR v roce 2010.

Tyto volby můžeme v mnoha ohledech označit za revoluční v podmínkách novodobé České republiky. Mezi nejvýraznější rysy patřil propad hlasů tradičním politickým stranám českého politického spektra. V případě KDU-ČSL to znamenalo dokonce pád pod 5% hranici skrutinia. Dále se do PS PČR dostaly nové strany, které neměly do těchto voleb ani jeden poslanecký mandát, jelikož vznikly několik měsíců před těmito volbami. Volbám konaným v roce 2010 ale předcházela vláda složená z členů ODS, KDU-ČSL a SZ během předsednictví ČR EU. Poté neuskutečněné volby v roce 2009. (Perknerová [online], 2009) Poté se sestavuje úřednická vláda v čele s Janem Fischerem, která se těšila mimořádné popularitě. Vláda, která měla být spíše přechodná neboli „letní“ byla u moci 14 měsíců až do květnových voleb v roce 2010. Úřednické vlády jsou v České republice fenoménem, v Evropě neznámým. (Kratochvíl [online], 2009) Do těchto „peripetií“ zda budou předčasné volby nebo ne se velkou měrou vkládal i Ústavní soud na podnět poslance Melčáka, který podal ústavní stížnost proti zkrácení volebního období a podporoval druhou Topolánkovu vládu¹⁰. (Wirnitzer [online], 2009j)

O hlasy voličů se ucházelo 26 stran a hnutí. Vítězem voleb se stala ČSSD, která získala 22,08 % hlasů. Mezi strany, které se dále dostaly do dolní komory, patřily ODS, KSČM a politické subjekty, které jsou nové na české volební scéně (TOP 09 a VV). Další tři strany se nedostaly nad 5% hranici (KDU-ČSL, SPOZ, Suverenita). ODS, TOP 09 a VV sestavili vládní koalici. (viz Graf č. 1)

¹⁰ Vláda „opírající se“ o 100 poslaneckých mandátů.

Graf č. 1.

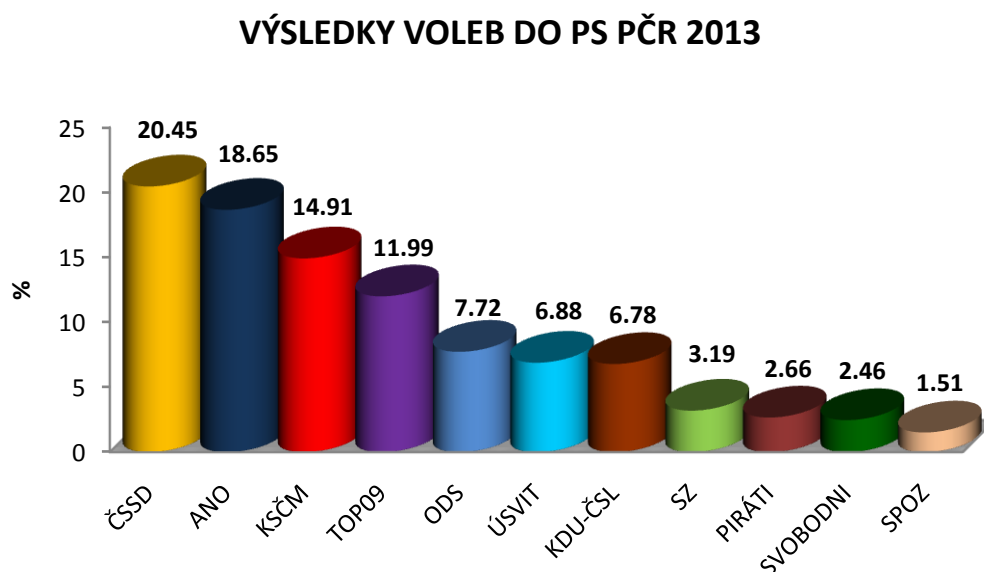
Zdroj: ČSÚ, 2013.

12.2 Situace před volbami a volby do PS PČR v roce 2013

I přestože sociální demokraté volby v roce 2010 vyhráli, nedostali šanci sestavit vládu. Tu získala druhá strana v pořadí - ODS a společně s novými politickými subjekty vytvořili vládní koalici. Poté, v důsledku vnitrostranických sporů sněmovního nováčka VV, začala mít vláda problémy. Padala obvinění směřující na Víta Bárta na jeho financování poslanců VV. Po dalších skandálech se z této strany odštěpila strana LIDEM poslankyně Karoliny Peake a následně dalších „přeběhlíků“, nutných pro většinu v dolní komoře PČR. Tato strana chtěla plnit koaliční smlouvy i nadále a VV se staly poměrně kuriózně opoziční stranou. Předsedkyně LIDEM se následně stala ministryní obrany, nicméně po osmi dnech byla odvolána, vyzvala zbývající k demisi a 10. ledna 2013 se tak stalo. (Kašpar, Richter [online], 2012) V červnu 2013 se objevuje kauza Nagyová, kde ÚOOZ provedla razii proti několika politikům. Ukázalo se, že do kauzy by mohl být zapleten i premiér Petr Nečas. Opozice ho vyzvala k rezignaci a dne 17. června podává předseda vlády demisi a odstupuje také z čela ODS. (Mazancová, Křivka [online], 2012) Tím padá Nečasův kabinet a nahrazuje ho vláda Jiřího Rusnoka, jmenovaná půl roku nově zvoleným prezidentem Milošem Zemanem. Jelikož nedostala důvěru PS PČR jedná se o vládu v demisi až do vytvoření nové koalice po předčasných volbách v říjnu roku 2013.

Volební vítězství obhájí ČSSD s 20,45 %, avšak pro tuto tradiční stranu je to nejhorší výsledek v novodobé historii po vzestupu v 90. letech. Volebním „překvapením“ bychom mohli nazvat druhé místo nového politického subjektu ANO, které i jako nováček získalo mandáty hnutí Úsvit přímé demokracie Tomia Okamury. Z nových politických subjektů z roku 2010 si TOP09 neudržela své mandáty, o poznání hůře dopadli VV a jejich odnož LIDEM. Tyto strany vůbec nesestavily kandidátky. Do PS PČR, se přes 5% kvórum dostali zpět KDU-ČSL. (viz Graf č. 2)

Graf č. 2.

Zdroj: ČSÚ, 2013.

12.3 VOLEBNÍ ÚČAST VE VOLBÁCH DO PS PČR 2010 A 2013 A ROZDĚLENÍ MANDÁTŮ

Kdybychom porovnali volební účast do ústavních institucí, tak volby do PS PČR vždy zaktivizují nejvíce voličů. Tradičně nejvyšší volební účast je v kraji Hlavní město Praha spolu s krajem Vysočina a s Pardubickým krajem. Protipólem voličské angažovanosti jsou voliči z kraje Karlovarského, Ústeckého a Moravskoslezského. Počty hlasů v jednotlivých krajích se následně přepočítají na mandáty pomocí d' Hondtovy metody¹¹. Ve výsledku to znamená, že strany v krajích s malým počtem platných hlasů (Karlovarský, Liberecký) nedokážou získat mandát, i když celorepublikově překročí 5% kvórum. Například v Karlovarském kraji nezískaly mandáty 4 ze sedmi stran, které se dostaly do PS PČR. Počet mandátů pro kraj se mění i v závislosti na volební účasti. (viz Tabulka č. 5)

Tabulka č. 5.

Volební účast ve volbách do PSP ČR 2010 a 2013 a rozdělení mandátů stranám v krajích ČR.																
Kraj	Volební účast v % 2010	Volební účast v % 2013	Mandáty 2010					Celkem	Mandáty 2013						Celkem	
			ČSSD	ODS	KSČM	TOP09	VV		ČSSD	ANO	KSČM	TOP09	ODS	ÚSVIT		KDU-ČSL
Praha	67,99	64,14	4	8	2	8	3	25	4	5	2	7	4	1	1	24
Středočeský	64,26	61,47	6	7	3	5	3	24	6	6	4	4	2	2	1	25
Jihočeský	63,58	60,55	3	4	2	3	1	13	3	2	2	2	1	1	1	12
Plzeňský	61,68	57,92	3	3	2	2	1	11	3	3	2	2	1	0	0	11
Karlovarský	54,04	51,57	1	1	1	1	1	5	2	2	1	0	0	0	0	5
Ústecký	55,66	51,69	5	3	2	2	2	14	4	4	3	1	1	1	0	14
Liberecký	61,41	57,92	2	2	1	2	1	8	2	2	1	2	0	1	0	8
Královéhradecký	64,93	61,65	3	3	1	3	1	11	2	3	2	1	1	1	1	11
Pardubický	65,49	62,26	3	3	1	2	1	10	2	2	2	1	1	1	1	10
Vysočina	65,68	63,37	3	2	2	2	1	10	3	2	2	1	1	1	1	11
Jihomoravský	63,27	60,55	7	6	3	4	3	23	6	5	4	2	2	1	3	23
Olomoucký	62,12	58,90	4	2	2	2	2	12	3	3	2	1	1	1	1	12
Zlínský	64,27	61,53	4	4	1	2	1	12	3	3	2	1	0	1	2	12
Moravskoslezský	58,19	55,48	8	5	3	3	3	22	7	5	4	1	1	2	2	22
Celkem	62,60	59,48	56	53	26	41	24	200	50	47	33	26	16	14	14	200

Zdroj: ČSÚ, 2013.

¹¹ „Počty získaných hlasů každé strany jsou postupně děleny čísly, 1;2;3;4.....n, kde n je o jednu větší, než je počet přidělovaných mandátů ve volebním kraji. Výsledky dělení všech stran a koalic jsou potom seřazeny podle velikosti až do počtu přidělovaných mandátů ve volebním kraji. Jednotlivým subjektům je potom přiděleno tolik mandátů, kolikrát se jejich výsledek objevil v porovnávané řadě.“ První člen však byl navýšen na 1,42. (Poslanecká sněmovna [online], 2013)

13. STRANY SE ZASTOUPENÍM V PS PČR V ROCE 2010 NEBO V ROCE 2013

13.1 ČSSD

(Soubor map strana č. 47 a 48)

Charakteristika strany

Tato strana s dlouholetou tradicí reprezentuje spíše voliče levé části politického spektra. Cílem politiky je zajistit veřejný blahobyt pro co možná nejširší společenskou vrstvu. Zdůrazňuje význam státních podniků a je proti poplatkům ve zdravotnictví či školství. (Cabada, Šanc, 2005). V roce 2010 pod vedením Jiřího Paroubka vstupuje strana do voleb pod heslem „Lepší budoucnost pro obyčejné lidi“. Jejich program je z části kritikou ODS jako protipólu této strany. Nabízí řešení ekonomické krize. (Eibl, 2010) V roce 2013 pod vedením Bohuslava Sobotky negativně bilancují sedmiletou vládu pravice. Programovým bodem č. 1 je snížení nezaměstnanosti. Dalším bodem je zavedení státní služby. Dále pak pokračuje jejich program přes zdanění velkých firem, zdanění lidí s vyššími příjmy, zvyšování minimální mzdy až po valorizaci důchodů. Jsou také proti zavedení školného, zvýšení platů učitelům ve školách. (ČSSD [online], 2013)

Volební výsledky

Sociální demokraté zaznamenali nejstrmější vzestup pod vedením tehdejšího předsedy Miloše Zemana. V roce 1998 zaznamenávají jeden z nejlepších výsledků historie strany 32,31 %. Za předsednictví Jiřího Paroubka v roce 2010 podpora klesla až na 22,08 %, navíc ČSSD nemohla sestavit vládu. V roce 2013 tato strana obhájila vítězství se ziskem 20,45 % a dostala možnost sestavit vládní koalici, čehož se ujal Bohuslav Sobotka. Dlouhodobě získává ČSSD volební maxima v Moravskoslezském kraji.

Voliči

Typický volič je starší občan. Nejvyšší dosažené vzdělání je ZŠ nebo SŠ bez maturity. Jejich voliči dle průzkumů nemají nejnižší mzdy, ale jsou pod republikovým průměrem. Typický volič je pravděpodobně důchodce nebo nezaměstnaný. Je ženatý/vdaná či ovdovělý(á). (Linek, 2012) Typický volič bude pravděpodobně pracovat jako horník, manuální pracovník v továrně nebo zemědělec. (Kostecký, 2001)

13.2 ANO 2011

(Soubor map strana č. 49 a 50)

Charakteristika strany

Tato strana patří k těm nejmladším politickým subjektům politického spektra. Vznikla v roce 2011 a díky zakladateli Andreji Babišovi¹² si na novou stranu mohla dovolit nevídanou volební kampaň. Hnutí bych chtělo prosadit nižší sazbu DPH na léky, knihy, tiskoviny a potraviny, které by měly být kvalitní a cenově dostupné. Chce zdvojnásobit například výdaje na armádu a jsou pro dostavbu JE Temelín. Nezaměstnanost chtějí řešit především u absolventů a občanů nad 50. let. Chtějí dále zrušit poslaneckou a senátorskou imunitu. Chtějí prosadit zákon o tzv. státní službě. Do školství a vědy a výzkumu chtějí zdvojnásobit finanční prostředky. (ANO budelíp [online], 2013)

Volební výsledky

ANO od roku co vznikla, absolvovala pouze jedny volby do PS PČR a to s obdivuhodným výsledkem pro novou stranu 18,65 %. Což ji zaručilo i 47 poslaneckých mandátů. Stali se stranou vládní koalice spolu s tradičním politickými „matadory“ ČSSD a KDU-ČSL.

Voliči

Takového voliče je složitější identifikovat, protože ani voliči sami nevědí, co od strany mohou v budoucnu očekávat. Jedno je, ale jasné, jsou to voliči s touhou po změně politického klimatu. Podle agentury STEM/MARK jedinou skupinou, která se s hnutím identifikovala, jsou podnikatelé. (ČTK [online], 2013c) Menší míru identifikace nacházíme ještě s nejmladšími voliči a ženami. Dle průzkumu TNS Aisa, se 40 % procent rekrutovalo z voličů VV v roce 2010. (Kavanová [online], 2013)

13.3 KSČM

(Soubor map strana č. 51 a 52)

Charakteristika strany

Tato strana se v roce 1990 rekrutovala z nechvalně proslulé KSČ. Opírá se o marxistické teorie a prosazuje myšlenky komunismu. KSČM reprezentuje levou část politického spektra. Cílem jejich politiky je vybudovat moderní socialistickou společnost s nulovou nezaměstnaností. Je proti jakýmkoliv tržním praktikám ve školství nebo zdravotnictví. (Cabada, Šanc, 2005) Dlouhodobě pod vedením Vojtěcha Filipa vystupuje

¹² Andrej Babiš patří mezi nejbohatší občany ČR.

strana s tvrdou rétorikou proti pravicovým vládám, které zde působily v posledních letech. Před volbami v roce 2013 poukazuje na korupční skandály Nečasovy vlády a prezentuje se jako strana bez korupčních afér. Ve svém programu opět dávají důraz na zaměstnanost a sociální spravedlnost obyvatel. Je pro valorizaci důchodů a zrušení poplatků ve zdravotnictví a pro zavedení minimální mzdy až na 14000 Kč. (KSČM [online], 2013)

Volební výsledky

Komunisté mají stále zastoupení v PS PČR od roku 1990. Vykazují i stálou podporu elektorátu a to okolo 15 %. Volební maximum měla strana v roce 2002, kdy ji volilo 18,51 % a až do voleb v roce 2010 podpora klesala až na 11,37 %. V posledních předčasných volbách v roce 2013, ale podpora této strany, která se nikdy v porevoluční historii nepodílela na vládě, vzrostla na 14,91 %. Dlouhodobě získává maxima v Ústeckém kraji.

Voliči

Typický volič KSČM je spíše starší občan s nejvyšším dosaženým vzděláním ZŠ. Je z nízké příjmové skupiny obyvatel (pod 14000 Kč). Je to důchodce nebo nezaměstnaný pokud pracuje tak je to kvalifikovaný manuální zaměstnanec. Tuto stranu velmi zřídka volí OSVČ nebo studenti. Rodinný stav je i vzhledem k věkové kategorii ovdovělý. Komunisté jsou voleni spíše na venkově, než v našich největších městech. Mají také velmi disciplinované voliče, kteří mají velmi silnou vazbu na tuto stranu a jsou ji vždy odhodláni volit. (Linek, 2012) Jsou to také velmi tradiční voliči, jelikož strana má i dnes mimořádnou podporu tam kde ji měla například v roce 1946. Taktéž KSČM získává své maxima v okresech, kde byly vysoké mzdy za vládnutí KSČ. Jsou to převážně zemědělské a hornické oblasti. Některé z nich mají i dnes vysokou nezaměstnanost. (Kostelecký, 2001)

13.4 TOP09

(Soubor map strana č. 53 a 54)

Charakteristika strany

Tato, na české politické scéně, nová politická strana byla spoluzaložena Miroslavem Kalouskem a už u vzniku byl předsedou strany zvolen Karel Schwarzenberg, bývalý kancléř Václava Havla, jenž se těšil v průzkumech veřejného mínění mimořádné důvěře. Strana je koncipována jako ekonomicky neo/liberální, hodně konzervativní a s pozitivním vztahem k další evropské integraci, občanské společnosti a životnímu prostředí, což ji řadí do pravé části politického spektra. V roce 2010 se stalo jedním z nejdůležitějších témat snižování státního dluhu. To chtěli docílit snižování platů ve veřejném sektoru, potírání korupce.

Podporuje podnikatele, je pro redukci sociálních dávek a pro zavedení školeného.(Linek, 2012) V roce 2013 se strana snaží distancovat od afér a problémů koaličního partnera ODS. Nezaměstnanost by řešila větší motivací občanů k práci nežli pobírat sociální dávky. Podporu podnikatelů, jako motoru hospodářského růstu a zaměstnanosti. Chtějí dál snižovat schodek státního rozpočtu. Podporují důchodovou reformu (tzv. pilířový systém). (TOP09[online], 2013)

Volební výsledky

V prvních volbách v historii tohoto nového subjektu na naší politické scéně získala strana 16,7 % a 41 poslaneckých mandátů. Díky tomuto zisku dostala i možnost vytvořit vládní koalici s ODS a VV. V roce 2013 se konaly předčasné volby a strana získala 11,99 % a šla do opozice. Dlouhodobě tato strana získává volební maxima v českých městech a především v hlavním městě. Karel Schwarzenberg dostává pravidelně velké množství preferenčních hlasů.

Voliči

Mezi základní charakteristiky typického voliče patří nízký věk (18 – 34 let). Vzdělání není u voliče nijak významnou charakteristikou, ale převažují spíše voliči se SŠ s maturitou a VŠ. Jejich měsíční příjem je velice nadprůměrný. Typický volič je velice pravděpodobně OSVČ nebo student. I vzhledem k věku je svobodný a spíše nenavštěvuje bohoslužby. Může to být i prvovolič nebo taktéž bývalý volič ODS. (Linek, 2012).

13.5 ODS

(Soubor map strana č. 55 a 56)

Charakteristika strany

Tato významná strana v polistopadovém vývoji ČR se rekrutovala z OF a považuje za pravicovou konzervativní stranu s prvky evropského liberalismu. Mezi důležité programové body ODS patří: individuální svobody, soukromé vlastnictví, volný trh a základní role rodiny. Je pro privatizaci státních podniků. Pilířový důchodový systém. Vyhraňuje se především proti politickým rivalům z ČSSD. V roce 2010 vede důraznou kampaň proti zadlužování země. (Linek, 2012) Mezi roky 2010 – 2013 zasáhly stranu některé výrazné politické aféry. V roce 2013 se do voleb pouští s volební lídřyní Miroslavou Němcovou pod heslem „Volím pravici“. Souhlasí se současným nastavením daňových sazeb a další nezadlužování státu. Dále podpora malých a středních podnikatelů. Dokončení dálniční sítě berou jakou hlavní prioritu státu. Jsou pro posílení konkurence na železnicích. Jsou pro dostavbu a další výstavbu

jaderných bloků. Garantují dále nenavýšení minimální mzdy. Nezaměstnanost chtějí snižovat zvýhodněním dohod o provedení práce a pracovní činnosti. Pro mladé udělají co nejdostupnější první byt, ale i budou motivovat zaměstnavatele k náboru čerstvého absolventa. Pacienti si ve veřejných zdravotnických zařízeních budou moci připlatit nadstandard. (ODS [online], 2013)

Volební výsledky

Podpora této strany se pohybovala v 90. letech v rozmezí 27 – 30 %. V roce 2006 zaznamenává 35,38 % hlasů. Od tohoto historického maxima jde pak podpora ODS skokově dolů. V roce 2010 získává strana 20,22 %, i když není nejsilnější stranou, chopí se možnosti sestavit vládní koalici s TOP09 a VV. Po skandálech uvnitř strany, ale i u koaličního partnera se v roce 2013 v říjnu uskutečňují předčasné volby, kde má strana podporu 7,72 % a staví se po sedmi letech do opozice. Dlouhodobě získává volební maxima v hlavním městě Praha. (Linek, 2012) Volí se především v českých městech a oblastech s dobrou ekonomickou situací s rozvinutým podnikatelským prostředím a vysokým podílem zaměstnanců ve službách. (Kostelecký, 2011)

Voliči

ODS se spíše opírá především o voliče nad 35 – 54 let, kteří mají převážně VŠ vzdělání a jejich platy jsou vysoce nadprůměrné. Jsou to převážně OSVČ nebo zaměstnanci pracující na plný úvazek a to jako drobní vlastníci nebo odborníci v odvětví, v němž pracují. Typický volič je spíše svobodný s partnerkou nebo vdaná/ženatý. Většina voličů nenavštěvuje pravidelně bohoslužby. (Linek, 2012)

13.6 ÚSVIT

(Soubor map strana č. 57 a 58)

Charakteristika strany

Je to jedna z dalších nových stran, která se opírá o populární osobnost či významného polistopadového politika. V tomto případě jde o Tomia Okamuru, jenž neúspěšně kandidoval na prezidenta republiky. Je to strana, kde hlavním mottem jak už plyne z názvu strany, je přímá demokracie. Odvolatelnost politiků na základě referenda. Tím pádem je vize této strany v rozsáhlých ústavních změnách. Vládu má řídit premiér zvolen přímou volbou občany. Dalším bodem jejich programu je prokazování původu majetku, snížení DPH a spotřební daně na pohonné hmoty. Dále chtějí v budoucnu uplatnit tvrdý postup proti imigrantům. Při

každém předání státní suverenity do rukou EU by chtěli, aby se konalo referendum. (ÚsvitpřímédemokracieTomiaOkamury [online], 2013)

Volební výsledky

Tato strana vznikla právě po neúspěšné kandidatuře Tomia Okamury na prezidenta republiky a opírá se o tohoto silného kandidáta, jenž se stal senátorem za zlínský obvod 2012. Nicméně opět nemůžeme hodnotit její dlouhodobý vývoj volebních zisků. V říjnových volbách roku 2013, získala strana 6,88 % a získala 14 mandátů. Stali se opoziční stranou.

Voliči

U tohoto nového politického subjektu se ze socio-demografického pohledu nedá určit žádná výraznější skupina obyvatel z pohledu věku, regionu nebo výše příjmu. Ne příliš statisticky významně a podle průzkumů bychom mohli říci, že je volili nejmladší skupina obyvatel, tedy i prvovoliči. (Kavanová [online], 2013)

13.7 KDU-ČSL

(Soubor map strana č. 59 a 60)

Charakteristika strany

Jedna z nejstarších stran našeho politického spektra se vymezuje proti liberalismu, ale i sociální demokracii. I když by se mohlo zdát, že strana je vázána na církve a na vyznání, její nejvyšší představitelé to odmítají, ale připouštějí křesťanské základy strany. Strana je proti potratům, registrovanému partnerství osob stejného pohlaví či liberálnímu přístupu k drogám. Zaujímá proevropské stanoviska. (Cabada, Šanc 2005) V roce 2013, již pod vedením Pavla Bělobrádka, jde po historickém neúspěchu strana do voleb s typickým prorodinným programem. Tato konzervativní strana chce podporovat investicemi tvorbu nových pracovních míst. Zaměstnavatele motivovat k přibírání absolventů. Chtějí skončit se zadlužováním státu. Jsou pro obnovení společného zdanění manželů. Nižší daně pracujícím rodičům. Lidovci si dávají za cíl „zlevnit“ rodičovství. Jedním z takových kroků je 0 % daň na dětské pleny. Ohlížejí se i na důchodce, pro ty pracující chtějí slevu na dani. Dalším cílem jejich politiky je také pravidelně valorizovat důchody. V protikorupční politice, chtějí transparentní účet veřejných zakázek a financování politických stran. Jsou dále proti privatizaci nemocničních zařízení a pojišťoven. Jejich bodem programu je také zvýšení potravinové soběstačnosti s dohledem na kvalitu potravin v ČR. (KDU-ČSL [online], 2013)

Volební výsledky

KDU-ČSL se pravidelně dostávala do PS PČR už od jejího vzniku. Vždy se dostala přes důležitou 5% hranici. Dokonce v roce 2002 strana v rámci koalice s US – DEU dostala 14,27 %. Od tohoto roku postupně klesala, až v roce 2010 se lidovci nedostali s 4,39 % do Poslanecké sněmovny. V roce 2013 získává strana 6,78 % a stala se stranou vládní koalice a jako „tvář“ kampaně použili Zuzanu Roithovou. Je to strana s jedním s největších koaličních potenciálů v politickém spektru ČR. Dlouhodobě získává strana volební maxima převážně na Moravě než v Čechách. Zlínský kraj je baštou KDU-ČSL, kde převážně na venkově získává několikanásobně větší podporu než kdekoliv v ČR

Voliči

Typičtí, vzoroví voliči alespoň jednou týdně vyrazí do kostela. Už dlouhodobě je v těsné korelaci s touto stranou podíl věřících v regionech. Dle Vody lze říci, že čím je v obci větší podíl katolíků, rodáků, pracujících v zemědělství a osob s nižším vzděláním, menší míra urbanizace a okres se nachází na periferii, tak tím pravděpodobněji získá KDU-ČSL více hlasů. (Voda, 2010). Strana má také velmi vysokou variabilitu mezi volebními minimy a volebními maximy. Elektorát strany má vysokou úroveň stranické identifikace svých voličů, kteří mají na stranu silné historické vazby. (Linek, 2012)

13.8 VV

Charakteristika strany

Strana existující od roku 2002 spíše v komunální politice v Praze 1. Jejím programovým pilířem je přímá demokracie. Tu třeba dokládá volba předsedy strany na internetu v roce 2009, kterou vyhrál známý publicista Radek John, jenž se těšil mimořádné popularitě obyvatel. (Eibl, 2010) Již před volbami v roce 2010 se objevovaly informace o tom, že skutečným vůdcem strany je Vít Bárta, majitel bezpečnostní agentury ABL. Pozdější vývoj událostí dal těmto informacím za pravdu. Strana se chtěla především vymezit vůči vládnoucím politickým elitám, které dle VV zneužívaly funkce k vlastnímu obohacování. Strana nezatížená korupčními skandály, označovala i korupci jako hlavní důvod veřejného zadlužení. Jedním z bodů jejich programu je obecné referendum snadno vyvolatelné občany. (Linek, 2012) Dále chtějí omezit imunitu politiků, snížit jejich platy. U politických stran chtějí zrušit státní příspěvky. Na druhé straně je strana pro zrušení daní darovací a dědické. Kladou důraz na dobré podnikatelské prostředí. Zefektivnit stát odstraněním byrokratických

překážek. Dále chtějí zprůhlednit veřejné zakázky. Jsou pro: odložené školné na VŠ, zanechání poplatků ve zdravotnictví. (Věciveřejné [online], 2010)

Volební výsledky

Od roku 2002 se strana dokázala prosadit spíše na úrovni městského zastupitelstva v Praze, v roce 2010 se VV prosadily do PS PČR pouze jednou. Získaly 24 mandátů se ziskem 10,88%. Podíleli se na tzv. „vládě rozpočtové odpovědnosti“ společně s ODS a TOP09. Vnitrostranické spory ji pak odsunuly do opozice a v roce 2013 strana nesestavila kandidátky, a to ani její odnož LIDEM.

Voliči strany

Voliči VV nemají nikterak statisticky významněji typické charakteristické rysy. Můžeme ale říci, že měli touhu po změně politických poměrů v ČR. Tuto stranu nevolili spíše starší občané, nezaměstnaní a důchodci. Voliči byli výrazně ovlivněni silným a mediálně známým kandidátem Radkem Johnem, který patřil před volbami mezi nejdůvěryhodnější politiky české politické scény. (Linek, 2012)

14. STRANY NEZASTOUPENÉ V PS PČR V ROCE 2010 NEBO 2013

14.1 SZ

(Soubor map strana č. 61 a 62)

Charakteristika strany

Strana, která se dostala v roce 2006 do PS PČR a následně do Topolánkovy vlády, vznikla již po listopadu 1989. Zelení dlouhodobě staví jejich politiku na ochraně životního prostředí, rovných příležitostech (gender, menšiny). Výhledově jsou proti jaderné energii a proti prolomení těžebních limitů. Dále pak chtějí vyhlásit nový NP Jeseníky. V programu jsou environmentální problémy řešeny více než třeba problém nezaměstnanosti, jako u jiných politických subjektů. SZ je liberální strana s levicovými a pravicovými prvky. Předsedou je Ondřej Liška. (Zelení [online], 2013)

Volební výsledky

Již po listopadu byli členové ČNR. Poté ustoupili trošku do politického pozadí a jejich chvíle přišla až s tématem globálního oteplování. V roce 2006 se dostávají s 6,29 % do dolní komory a získávají 6 mandátů, kde obsadili především pro ně důležité ministerstvo životního prostředí. Ministrem zahraničí za SZ byl Karel Schwarzenberg. V roce 2010 se nedosáhli limitu pro vstup do skrutinia a jejich barvy hájili jenom senátoři. V předčasných říjnových volbách roku 2013, překročili ziskem 3,19 % hranici nutnou pro získání vyššího státního příspěvku.

Voliči strany

U této strany je patrnější vyšší voličská základna žen než mužů. Základními sociodemografickými charakteristikami voličů jsou: svobodný, ve věku mezi 18–34 lety. Čím starší občan, tím pravděpodobnost, že vhodí lístek pro SZ, klesá. Nelze vyčlenit typickou skupinu z hlediska příjmů. Nejvíce oslovila strana studenty a zaměstnance na plný úvazek, nejméně důchodce. Úroveň politických znalostí této strany byla jedna z nejnižších. Dlouhodobě získává maxima v Praze. (Lebeda et al., 2007).

14.2 PIRÁTI

(Soubor map strana č. 63 a 64)

Charakteristika strany

Již od roku 2006 se na evropské scéně objevuje fenomén pirátských stran. V roce 2009 vzniká i její česká odnož. Primárním cílem této strany není dostat se do vlády či do PČR, ale upozorňovat na svá témata. Nemůžeme je umístit ani na pravolevé škále, jelikož nezaujímají

postoje k velké části politických otázek. Mezi nejrezonovanější témata strany patří: svobodný přístup k informacím, potírání autorského zákona, MHD zdarma. Dále pak dbají na soukromí jednotlivce, myšlenku nepodmíněného příjmu a preferují jaderné elektrárny nad ostatními. (Pirátská strana [online], 2013)

Volební výsledky

Jedná se opět o velmi mladý politický subjekt. Poprvé se ukázal ve volbách do dolní komory v roce 2010, kdy ji volilo 0,8% voličů. V roce 2013 to již bylo 2,66 %.

Voliči

Voliči jsou převážně z věkové skupiny 18 – 35 let a to převážně získávají Piráti významnou podporu u prvovoličů. (Brunclík [online], 2010)

14.3 SVOBODNI

(Soubor map strana č. 65 a 66)

Charakteristika strany

Strana vznikla v roce 2009 odštěpením od ODS. Profilují se jako vyloženě pravicová strana, která je pro odchod z EU, poukazují především na byrokracii této strany. (Vagenknecht [online], 2011) Dále jsou pro školné, pro lidová referenda a spíše rezervovaně se staví k vysílání českých vojáků na zahraniční mise. Chtěli by co nejrychleji splatit státní dluh a zvyšovat DPH. (Svobodní [online], 2013)

Výsledky ve volbách

V roce 2010 v jejich prvních volbách do PS PČR získali 0,74 % hlasů. O tři roky později v předčasných říjnových volbách byl jejich výsledek o poznání lepší. Získali 2,46 % hlasů a nedostali se tedy ve dvou sledovaných letech nad 5% hranici skrutinia nutného pro vstup do dolní komory Parlamentu.

Voliči

Svobodní mají svoji voličskou základnu spíše v Čechách. Volební maxima získávají v našem hlavním městě.

14.4 SPOZ

(Soubor map strana č. 67 a 68)

Charakteristika strany

Tato strana vznikla na sklonku roku 2009. Strana práv občanů Zemanovci, jak je možné z názvu odvodit, se opírá o významného polistopadového politika Miloše Zemana, který byl i předsedou této strany. Mezi členy patří i někteří bývalí sociální demokraté. Od svého vzniku byla především orientována na nespokojené voliče ČSSD. Chtěli snížit hranici preferenčních hlasů nutných pro postup v kandidátní listině strany ve volbách do PS PČR z 5 % na 3 %. V programu mají prvky přímé demokracie. Jsou pro zdanění obyvatel s vysokými příjmy a pro zvyšování DPH. Chtějí sociální stát švédského stříhu a investovat do budování pracovních míst. Vyslovují se pro dostavbu JE Temelín a vybudování průplavu Dunaj-Odra-Labe. Strana se opírá o členy Rusnokovy vlády v demisi. (SPOZ [online], 2013)

Volební výsledky

Strana se nikdy neprobojovala do dolní komory PČR. Podpora této strany je výrazně vázána na osobu Miloše Zemana a to obzvláště ve volbách v roce 2010, kdy se strana těsně nedostala přes 5% skrutinium nutné pro vstup do PS PČR. Poté strana výrazně podporovala prezidentskou kandidaturu Miloše Zemana. V roce 2013, již bez předsedy strany Miloše Zemana, dostala strana pouhých 1,51%. Volebními maxima sbírala především v kraji Vysočina. Někteří z členů byli součástí Rusnokovy vlády v demisi, která úřadovala před předčasnými říjnovými volbami 2013.

Voliči

U této strany je patrný silný efekt kandidáta (Miloše Zemana). Volební maxima jsou vázána na osobu tohoto kandidáta, tedy na Vysočinu. Jedná se především o nespokojené voliče ČSSD. Tyto znaky jsou dominantní pro volební maxima SPOZ.

14.5 SUVERENITA

Charakteristika strany

Tato strana pod novým názvem nepodlehla téměř žádné analýze ani empirickým studiím. Její výsledek v roce 2013 nebyl příliš vysoký, jelikož se strana rekrutovala ze strany, kterou vedla Jana Bobošíková. Zároveň se však tato strana chtěla od prezidentské kandidátky distancovat. Můžeme však nalézt ve volebních programech shody. Strana je třeba pro trest smrti. Místo sociálních dávek chtějí dát lidem práci. Navrhují zjednodušení zákonů, chtějí zabavit nakradený majetek, zlevnit cenu energií. Jsou proti euru. Dále jsou pro nezvyšování

věku pro odchod do důchodu. Chtěli by se zasadit o zrušení letního času. Tento program mnozí politologové klasifikují jako hodně populistický. (Strana zdravého rozumu [online], 2013)

Volební výsledky

V roce 2010 kandidovala tato strana pod názvem Suverenita – Blok Jany Bobošíkové a získala 3,67 % hlasů. To byl pro stranu velký úspěch, jelikož se dostali nad 3% hranici nutnou pro vyšší státní příspěvek. Poté z tohoto nacionálně–populistického subjektu odchází volební lídryně Jana Bobošíková. V roce 2013 strana opět mění název na Suverenita – Strana zdravého rozumu a získává 0,27% hlasů. (Enter [online], 2012)

Voliči

Voliči této strany jsou nespokojení s politickou situací. Patří spíše k nižším sociálním vrstvám. (Enter [online], 2012)

15. PREZIDENTSKÉ VOLBY - VOLEBNÍ ÚČAST A VÝSLEDKY VOLEB V PRVNÍM KOLE

(Soubor map strana č. 4-6)

V České republice se koná pět druhů přímých voleb, nyní k nim přibyla šestá. Volba prezidenta republiky. Svou občanskou „povinností“ dali voliči najevo jak důležitý je pro ně úřad prezidenta. Účastí ji zařadili na úroveň voleb do dolní komory PČR, v porovnání se senátem je to více než 2 krát tolik v obou kolech. (Lacina, 2009) Nicméně jedná se o první volby v historii a politologové očekávali vyšší účast při porovnání s prvními volbami do institucí a úřadů v ČR, nechal se slyšet politolog Lebeda v České televizi. V porovnání například se Slovenskem, kdy v prvních volbách byla účast 73,82 % (1999). Jakým směrem a zdali se volba prezidenta nestane volbou „druhé kategorie“ a kam se účast bude ubírat v nadcházejících letech, ukážou až další volby pravděpodobně v roce 2018. (Lacina 2009) Volební účast může ovlivnit několik faktorů. Může to být rys (znak) voleb, který mobilizuje voliče, který je přiměje volit (Blondel et al. 1998, Podle Lebeda et al. 2007). Dalším důležitým faktorem je pocit politické efektivity, míra přesvědčení, že svým hlasem něco změní. Ke snížení volební účasti může vést i vývoj politické situace a aféry politiků. Tím vzroste všeobecný negativismus vůči instituci. Též časté volby nepřispívají k volební participaci. (Matějů, Vlachová, 1998).

Volební účast, stejně jako podpora stran, je vázána na uspořádání obyvatel a na charakteristikách regionu, i na volebním systému (Linek, 2007). Celkově byla volební účast v prvním kole 61,31 % a v následujícím kole 59,11 %. Platnost hlasů byla 99,5 % v prvním kole. Nejnižší účast byla v prvním kole pozorována v Karlovarském kraji (52,35 %), následoval kraj Ústecký (52,66 %), třetím nejhorším byl kraj Moravskoslezský (56,17 %). Krajem s nejvyšší účastí byla Vysočina (66,79 %), poté tradičně mezi „nejlepšími“ Hl. m. Praha (65,10 %) a Pardubický kraj s (64,86 %). Účast v zahraničí byla (62,77 %). (viz Tabulka č. 6) Ve druhém kole bylo pořadí krajů s nejnižší a nejvyšší účastí totožné. (ČSÚ [online], 2013)

Tabulka č. 6

Volební účast a výsledky kandidátů v 1. kole prezidentských voleb 2013 v krajích ČR											
Kraj	Počet platných hlasů	Volební účast v %	Úspěšnost kandidátů v 1. kole v %								
			Roithová	Fisher	Bobošíková	Fisherová	Sobotka	Zeman	Franz	Dienstbier	Schwarzenberg
Praha	604 924	65,10	3,47	10,41	1,22	3,58	2,93	17,09	6,07	11,98	43,20
Středočeský	643 061	63,96	3,53	17,03	2,23	3,07	2,71	22,88	7,00	15,43	26,09
Jihočeský	326 698	63,63	4,71	15,95	2,48	3,16	2,30	23,18	7,36	16,53	24,30
Plzeňský	283 138	61,97	3,38	17,64	2,19	2,87	2,72	22,75	8,16	17,41	22,84
Karlovarský	125 923	52,35	3,35	19,53	2,94	2,95	2,33	23,28	8,21	17,26	20,11
Ústecký	347 209	52,66	3,04	20,26	3,02	2,82	2,52	25,41	7,52	17,81	17,57
Liberecký	207 380	59,10	4,14	17,46	2,90	3,78	3,91	20,60	7,61	15,44	24,11
Královéhradecký	289 128	64,65	5,04	17,20	2,72	3,43	2,87	20,84	7,77	16,70	23,38
Pardubický	268 350	64,86	5,91	20,26	2,71	3,70	2,52	24,60	7,07	16,11	20,11
Vysočina	276 433	66,79	6,61	15,00	2,35	2,91	2,17	32,43	6,02	15,21	17,26
Jihomoravský	591 359	62,28	6,83	15,43	2,21	3,32	2,03	25,80	5,97	16,39	21,97
Olomoucký	312 479	60,14	5,62	17,70	2,91	3,13	2,07	27,23	6,89	17,42	16,98
Zlínský	299 923	62,45	8,64	16,96	2,44	3,14	2,04	26,28	6,10	15,67	18,68
Moravskoslezský	562 403	56,17	5,31	17,82	2,77	3,17	1,89	28,77	6,59	18,86	14,77
Zahraničí	5 558	62,77	5,52	8,29	0,46	3,56	2,55	10,05	6,06	9,15	54,13
Celkem	5 143 966	61,31	4,95	16,35	2,39	3,23	2,46	24,21	6,84	16,12	23,40

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat ČSÚ.

16. NEPOSTUPUJÍCÍ KANDIDÁTI

16.1 Ing. Jana Bobošíková

Narodila se 29. srpna 1964 v Praze. Vystudovala Vysokou školu ekonomickou, obchodní fakultu v Praze. Nejdříve byla členkou hnutí Nezávislí, s kterým se i v roce 2004 dostala do Evropského parlamentu. Později z něho vystoupila a stala se předsedkyní strany Politika 21. Tato strana utvořila posléze koalici se Stranou zdravého rozumu. Posléze se předsedkyně oddělila a vznikla strana Suverenita – Blok Jany Bobošíkové. (Maňák [online], 2012b) V posledních volbách vytváří, spolu s bývalými členy ODS a strany Suverenita a dalšími

Obr. 1 Jana Bobošíková
(ČT [online], 2012)

spíše regionálními stranami, blok s názvem Hlavu vzhůru. Podporu získali i od exprezidenta Václava Klause. (Válková [online], 2013b) Jana Bobošíková se především zapsala do paměti obyvatel jako moderátorka. Působila na několika televizních a rozhlasových stanicích. Nejznámějším pořadem v jejím podání byl politicko-diskuzní pořad „Sedmička“ na TV Nova. V roce 2008 kandidovala na prezidentku za KSČM. Tento krok později interpretovala jako pomoc Václavu Klausovi. Podepisuje manifest D.O.S. T.¹³ V roce 2013 v prezidentské volbě podle Ministerstva vnitra nenasbírala potřebných 50 tis. hlasů. Proti tomu podala stížnost k Nejvyššímu správnímu soudu, který jí vyhověl, a ona mohla doplnit osm kandidátů v boji o prezidentský post. (Jiříčka, Kopecký [online], 2012)

Profilace kandidáta

Jedna ze tří žen se velmi energicky projevuje hlavně v otázkách EU, kterou přirovnává k RVHP¹⁴. Kritizuje Lisabonskou smlouvu, která podle ní může zapříčinit prolomení Benešových dekretů. Ve svých postojích je často nekompromisní a zaujímá rozdílné postoje než většina kandidátů, jako třeba v otázce zavedení eura. Je zastáncem trestu smrti. Mezi další prosazovaná témata patří: dohled nad imigrační politikou, boj proti korupci, rozvoj jaderné energetiky, potravinovou soběstačnost ČR, zvýšení odpovědnosti médií za nepravdivé

¹³ Pravicově konzervativní proud si zakládá na tradiční rodině. Dále se prezentuje názory vymezující se vůči EU, Lisabonské smlouvě, odmítá antidiskriminační politiku Michala Kocába, odmítá multikulturalismus.

¹⁴ Rada vzájemné hospodářské pomoci. Společenství států východního bloku bylo jakýmsi protipólem Marshallova plánu a později EHS.

informace, svobodu na internetu. Během kampaně nikoho výrazněji nenapadá, spíše prezentuje svoje názory a osobu. Prezentuje se jako kandidát „druhé kategorie“. Není výrazným terčem pozornosti, jelikož nedominuje v popředí předvolebních průzkumů. (Wirnitzer [online], 2013a)

Podpora pro druhé kolo

Nevyjádřila podporu ani pro jednoho z kandidátů. Zviditelnila svoji stranu a to považuje za podstatné. Řekla: „Vyzývat mé voliče, aby ve druhém kole volili eurofederalistu Miloše Zemana nebo eurohujera Karla Schwarzenberga, rozhodně nebudu.“ (Strašíková [online], 2013)

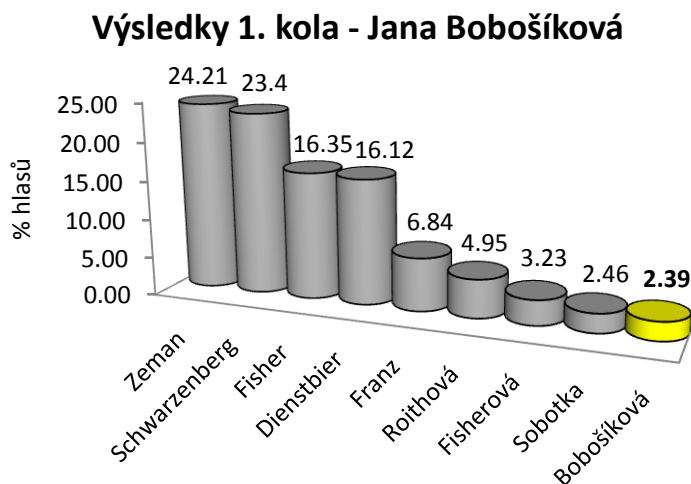
Voličská podpora

(Soubor map strany č. 9 a10)

Jana Bobošíková obdržela celkem 2,39 % (123 171) hlasů (viz Graf č. 3), což byl nejnižší výsledek ze všech 9 kandidátů. Nejvyšší procentuální podporu zaznamenala v Ústeckém kraji (3,02 %), druhým krajem je sousední Karlovarský kraj (2,94 %) a třetím neúspěšnějším krajem je Olomoucký (2,92 %). Nejvyšší podporu pak pozorujeme v okresech, které mají společné charakteristiky. Jedná se o hospodářsky slabý region či region s vysokou nezaměstnaností. Na úrovni okresů má nejvyšší podporu okres Jeseník (4,17 %), poté sousední okres Bruntál (3,81 %). V Olomouckém kraji mimo okresu Jeseník je silná podpora kandidátky v okrese Přerov (3,36 %). V severních Čechách to jsou pak dva sousední okresy, a to Děčín (3,76 %) a Česká Lípa (3,63 %). V našich větších městech dostává kandidátka nejvíce hlasů v Orlové (3,83 %). Ve stejném okrese můžeme zaznamenat volební maximum ve městě Karviná (2,97 %). V pořadí druhé město s vysokou podporou pro kandidátku je ve městech v Čechách. Konkrétně se jedná o Děčín (3,54 %), Cheb (3,31 %) a Českou Lípu (3,31 %). V některých středně velkých městech se kandidátka dostala téměř na dvojnásobně vyšší podporu oproti celostátnímu výsledku, např. v Hrádku nad Nisou (5,58 %). Další sídla s podporou nad 4 % platných hlasů jsou: Mimoň, Vrbno p. Pradědem, Postoloprty, Kojetín. V malých sídlech nacházíme extrémní podporu v jesenických obcích. S největší podporou by se zde kandidátka mohla pochlubit v Písečné (7,51 %). Volební minima v kategorii nad 25 tis. obyvatel nalezneme v našich největších městech, a to v Praze (1,22 %), Brně (1,5 %) a Plzni (1,5 %). Nikoliv v Ostravě. Následně ve Zlínském kraji v Uherském Hradišti (1,53 %) a v krajském městě (1,74 %). Ve středně velkých městech jsou volební minima v suburbanizovaných okresech hlavního města. Jedná se o okresy Praha-východ a Praha-západ. V Roztokách, Úvalech, Černošicích, Říčanech a Hostivicích se volební výsledek

pohybuje okolo 1% podpory. V malých sídlech a obcích nacházíme volební minimum v Heřmanově Huti (0,37 %). (viz Tabulka č. 7)

Graf. č. 3

Zdroj: ČSÚ, 2013.

Tabulka č. 7.

Volební extrémy Jany Bobošíkové v 1. kole prezidentské volby v obcích ČR v roce 2013

Kategorie sídla (počet obyv.)	Volební maxima			Volební minima		
	Název sídla	% platných hlasů	Okres	Název sídla	% platných hlasů	Okres
25000 a více	Orlová	3,64	Karviná	Praha	1,22	Praha
	Děčín	3,54	Děčín	Brno	1,50	Brno
	Cheb	3,31	Cheb	Plzeň	1,50	Plzeň
	Česká Lípa	3,31	Česká Lípa	Uherské Hradiště	1,53	Uherské Hradiště
	Karviná	2,97	Karviná	Zlín	1,74	Zlín
5000 - 24999	Hrádek n. Nisou	5,58	Liberec	Roztoky	0,80	Praha-západ
	Mimoň	5,31	Česká Lípa	Úvaly	1,14	Praha-východ
	Vrbno p. Pradědem	4,98	Bruntál	Černošice	1,15	Praha-západ
	Postoloprty	4,17	Louny	Říčany	1,21	Praha-východ
	Kojetín	4,04	Přerov	Hostivice	1,21	Praha-západ
1000 - 4999	Písečná	7,51	Jeseník	Heřmanova Huť	0,37	Plzeň-sever
	Mikulovice	7,41	Jeseník	Špindlerův Mlýn	0,45	Trutnov
	Osek nad Bečvou	7,03	Přerov	Dobřichovice	0,53	Praha-západ
	Vápenná	6,86	Jeseník	Hostouň	0,53	Kladno
	Osoblaha	6,06	Bruntál	Nové Veselí	0,59	Žďár n. Sázavou

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat ČSÚ, 2013.

Korelace Jany Bobošíkové s výsledky ostatních kandidátů

U této kandidátky pozorujeme výraznější pozitivní a negativní korelace s výsledky ostatních kandidátů. Nejvyšší podstatnou pozitivní korelaci má Jana Bobošíková s výsledky Jiřího Dienstbiera (0,68) poté téměř totožnou s Janem Fischerem (0,67). V kladných číslech se ještě objevuje se střední korelací Vladimír Franz (0,33) a s nízkou Miloš Zeman (0,21). Negativní nízkou korelaci má pak kandidátka s výsledky Taťány Fischerové (-0,26), Přemysla Sobotky (-0,13) a triviální s výsledky Zuzany Roithové (-0,03). Nejvyšší negativní korelaci má kandidátka s výsledky Karla Schwarzenberga (-0,70). Tato velmi silná negativní korelace se odráží i v druhém kole, kdy má kandidátka opět podstatnou negativní korelaci s výsledky tohoto kandidáta (-0,61) a naopak podstatnou pozitivní s výsledky Miloše Zemana, kde můžeme konstatovat, že se míra korelace oproti prvnímu kolu dost zvýšila (0,61).

Tabulka č. 8.

Korelace Jany Bobošíkové s výsledky kandidátů v 1. a 2. kole prezidentských voleb v roce 2013

Kolo	Jméno kandidáta	Míra korelace
1.	Dienstbier	0,68
	Fischer	0,67
	Franz	0,33
	Zeman	0,21
	Roithová	-0,03
	Sobotka	-0,13
	Fischerová	-0,26
	Schwarzenberg	-0,70
2.	ZEMAN	0,61
	SCHWARZENBERG	-0,61

Zdroj: Vlastní zpracování.

Korelace s výsledky politických stran

Elektorát kandidátky má nejvyšší podstatnou korelaci s voliči ÚSVITU (0,65). Poté v obou volbách do PS PČR má podstatnou korelaci s výsledky KSČM (0,6 a 0,53). Střední korelaci pozorujeme s ČSSD, s volbami v roce 2010 vyšší (0,48) než s volbami v roce 2013 (0,36). Neobvyklé je, že kandidátka byla členkou hnutí Suverenita v roce 2010, přičemž s výsledky této strany pouze středně koreluje (0,31). Nejvyšší a podstatnou negativní korelaci má kandidátka s výsledky stran jako TOP09, ODS a SVOBODNÍ. (viz Tabulka č. 9).

Tabulka č. 9.

Korelace Jany Bobošíkové s výsledky politických subjektů ve volbách do PS PČR v roce 2010 a 2013

Volby	Politický subjekt	Míra korelace
2013	USVIT	0,65
	KSČM	0,60
	ČSSD	0,36
	ANO	0,16
	SPOZ	0,06
	KDU-ČSL	-0,16
	PIRÁTI	-0,23
	SZ	-0,55
	ODS	-0,57
	TOP09	-0,57
	SVOBODNÍ	-0,60
2010	KSČM	0,53
	ČSSD	0,48
	VV	0,37
	SUVERENITA	0,31
	SPOZ	0,02
	KDU-ČSL	-0,08
	SZ	-0,31
	TOP09	-0,54
	ODS	-0,57

Zdroj: Vlastní zpracování.

Korelace se socioekonomickými charakteristikami

Jana Bobošíková podstatně pozitivně koreluje s mírou nezaměstnanosti obyvatel (0,64). Středně pak koreluje s regiony s vysokým podílem obyvatel pracujících v průmyslu (0,36). Podstatnou negativní korelaci pozorujeme s podílem lidí s VŠ vzděláním (-0,67).

Tabulka č. 10.

Korelace výsledků Jany Bobošíkové se socioekonomickými ukazateli v roce 2013

Ukazatel	Míra korelace
Míra nezaměstnanosti	0,64
Podíl věřících	-0,14
Podíl obyvatel s VŠ vzděláním	-0,67
Podíl lidí pracujících v zemědělství	0,11
Podíl lidí pracujících v průmyslu	0,36
Míra urbanizace	0,09

Zdroj: Vlastní zpracování.

16.2 Mgr. Jiří Dienstbier

Narodil se 27. 5. 1969 ve Washingtonu. Syn Jiřího Dienstbiera st., významného polistopadového politika. Vystudoval právnickou fakultu Univerzity Karlovy. Poté působil v advokátní kanceláři. (Dienstbier2013.cz [online], 2012) Po roce 1990 byl zvolen poslancem Federálního shromáždění za OF z řad studentstva. Poté působil ve straně Občanského hnutí (resp. Svobodní demokraté). V roce 1997 se stal členem ČSSD. Působil dvakrát jako zastupitel městské části Praha 2. Zachránil fotbalový klub Bohemians Praha. (Maňák, 2012a) Kandidoval i na primátora hlavního města. Po smrti svého otce v roce 2011 byl zvolen senátorem za obvod č. 30 v Kladně. Kandidát byl nominován 27 senátory ČSSD, nicméně se rozhodl rovněž sbírat 50 tis. podpisů. Svoji kandidaturu oznámil 3. srpna 2012. (Wirnitzer [online], 2012b)

Obr. 2 Jiří Dienstbier (ČT [online], 2012)

Profilace kandidáta

Nejmladší kandidát se během prezidentských debat v médiích a tisku profiloval jako silný, energický kandidát, který by často z prezidentského postu zasahoval do politiky (Houda [online], 2013). Přiznal, že by neměl problém s prezidentskými vety. V jeho programu nalezneme hesla, jako boj proti korupci, silný sociální stát skandinávského stříhu, přiblížení se k potravinové soběstačnosti ČR a neprolamování limitů uhlí a uranu. Vyjadřuje se tvrdě proti bratřím Mašínům. Ucházel se o hlasy KSČM, která ho i následně podpořila. (ČTK [online], 2012a) Ohradil se především proti výrookům Jana Fischera o jeho vztahu ke KSČ. Vadí mu především jeho členství v době před revolucí a nynější postoj ke KSČM, od které se chce distancovat (Březinová [online], 2012). Považuje to za kariérismus. Často zmiňuje Václava Klause, který podle něho zneuctil ústavu ČR.

Podpora pro druhé kolo

Miloš Zeman podle něj dlouhodobě škodí ČSSD a je napojen na mafiánské kruhy a i proto se ihned po prvním kole oficiálně Jiří Dienstbier vyjádřil pro Karla Schwarzenberga, jelikož dle jeho slov je pro něj jeho protikandidát nepřijatelný (Němec [online], 2013). Poté však ČSSD vydala prohlášení, ve kterém vyzvala ke „zvážení“ volby bývalého předsedy

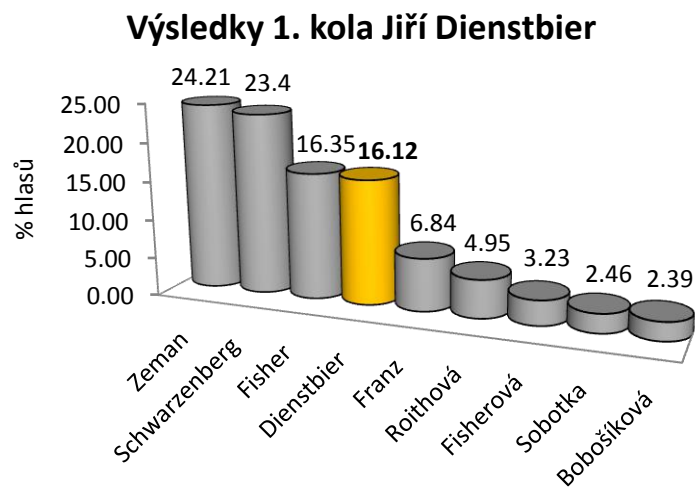
ČSSD Miloše Zemana, jelikož není spojen se současnou vládní koalicí. (Válková [online], 2013a)

Voličská podpora

(Soubor map strana č. 12 a 13)

Další uchazeč o prezidentský post Jiří Dienstbier získal celkově 16,12 % (829 297) hlasů (viz Graf č. 4). Územím, kde získal nejvyšší podporu, se stal Moravskoslezský kraj (18,86 %), dalším krajem je Ústecký (17,81 %) a třetí „baštou“ je kraj Olomoucký (17,42 %). V některých okresech pak získává kandidát více než 20% podporu. Nejvyšší podporu mají dva okresy Moravskoslezského kraje. Jedná se konkrétně o Bruntál (21,59 %) a Karvinou (21,41 %). Opět nacházíme silnou voličskou základnu v „periferním“ okrese Olomouckého kraje - Jeseník (20,74 %). I když Plzeňský kraj nedominoval ve volebních výsledcích kandidáta, v příhraničních okresech Tachov (20,62 %) a Klatovy (19,11 %) nacházíme vysokou voličskou podporu pro Jiřího Dienstbiera. Volebním maximum ve městech nad 25 tis. vévodí všechny tři města z okresu Karviná s nejvyšší podporou právě v Karviné (22,85 %), dále pak Orlová (21,63 %) a Havířov (21,5 %). Další extrém pozorujeme v moravských městech Znojmo (20,24 %) a Přerov (19,51 %). Nejnižší podporu má kandidát v našich největších městech (mimo Ostravu). Jedinou anomálií v této kategorii tvoří město Kolín (14,3 %), kde se voliči spíše rozhodli pro protikandidáta Miloše Zemana. Ve středně velkých městech dopadl kandidát nejlépe ve městě Bruntál (24,07 %). Obec Stochov (23,52 %), ležící v okrese Kladno, pravděpodobně potvrzuje pozitivní efekt kandidáta v této lokalitě. Protipólem je volební podpora v okresech Praha-západ a Praha-východ. V Jesenici má podporu 7,63 %. V malých obcích opět získává kandidát nejvyšší podporu v okrese Bruntál a to v Jindřichově (27,71 %). S nejnižší podporou se u malých obcí setkáváme například v Novém Veselí (4,99 %), které je vázáno na silnou osobu protikandidáta nebo v obcích, které výrazněji neoslovila idea sociální demokracie. (viz Tabulka č. 11).

Graf č. 4.

Zdroj: ČSÚ, 2013

Tabulka č. 11.

Volební extrémy Jiřího Dienstbiera v 1. kole prezidentské volby v obcích ČR v roce 2013

Kategorie sídla (počet obyv.)	Volební maxima			Volební minima		
	Název sídla	% platných hlasů	Okres	Název sídla	% platných hlasů	Okres
25000 a více	Karviná	22,85	Karviná	Praha	11,98	Praha
	Orlová	22,63	Karviná	Zlín	13,04	Zlín
	Havířov	21,50	Karviná	Liberec	14,04	Liberec
	Znojmo	20,24	Znojmo	Brno	14,28	Brno
	Přerov	19,51	Přerov	Kolín	14,30	Kolín
5000 - 24999	Bruntál	24,07	Bruntál	Jesenice	7,63	Praha-západ
	Dubňany	23,53	Hodonín	Černošice	8,83	Praha-západ
	Stochov	23,52	Kladno	Říčany	9,19	Praha-východ
	Habartov	22,95	Sokolov	Úvaly	11,33	Praha-východ
	Vrbno p. Pradědem	22,61	Bruntál	Roztoky	11,40	Praha-západ
1000 - 4999	Jindřichov	27,71	Bruntál	Nové Veselí	4,99	Žďár n. Sázavou
	Šardice	27,35	Hodonín	Kunice	5,94	Praha-východ
	Brumovice	26,83	Opava	Lety	6,41	Praha-západ
	Olbramovice	26,15	Znojmo	Bystrovany	7,04	Olomouc
	Senomaty	25,85	Rakovník	Špindlerův Mlýn	7,11	Trutnov

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat ČSÚ, 2013.

Korelace Jiřího Dienstbiera s výsledky ostatních kandidátů

Pozitivní míru nacházíme s výsledky čtyř kandidátů. Nejvyšší pozitivní podstatnou míru korelace má Jiří Dienstbier s výsledky Jany Bobošíkové (0,68), následuje Jan Fischer (0,67). Střední míru korelace má kandidát s výsledky Vladimíra Franze (0,35) a nízkou s bývalým předsedou ČSSD Milošem Zemanem (0,29). Nízkou negativní korelaci nacházíme s výsledky Zuzany Roithové (-0,15), v záporných středně

Tabulka č. 12.

Korelace Jiřího Dienstbiera s výsledky kandidátů v 1. a 2. kole prezidentských voleb v roce 2013

Kolo	Jméno kandidáta	Míra korelace
1.	Bobošíková	0,68
	Fischer	0,67
	Franz	0,35
	Zeman	0,29
	Roithová	-0,15
	Sobotka	-0,39
	Fischerová	-0,47
	Schwrazenberg	-0,77
	2.	ZEMAN
SCHWARZENBERG		-0,74

Zdroj: Vlastní zpracování

korelačních číslech také s výsledky Přemysla Sobotky (-0,39) a Taťány Fischerové (-0,47). Absolutně nejvyšší velmi silnou negativní míru korelace nacházíme s výsledky Karla Schwarzenberga (-0,77). Tato korelace se téměř opakuje v druhém kole prezidentské volby (-0,74). U Miloše Zemana tím pádem rapidně vzrostla korelace s výsledky Jiřího Dienstbiera v kole druhém, a to z nízké na velmi silnou korelaci (0,74). (viz Tabulka č. 12)

Korelace s výsledky politických stran

Dalo by se předpokládat, že kandidát nominovaný ČSSD, bude s výsledky této strany nejvíce pozitivně korelovat. Nicméně Jiří Dienstbier velmi silně koreluje s volebními zisky KSČM (0,76), a to dokonce i s výsledky v roce 2010 (0,75) a až potom se umísťuje velmi silná korelace s volebním výsledkem ČSSD v roce 2010 (0,72) a podstatná v roce 2013 (0,68). Pozitivní střední míru korelace shledáváme i s podporou stran a hnutí jako Suverenita (0,37) v roce 2010 a Úsvit (0,33) v roce 2013. Žádnou korelaci nemá kandidát s výsledkem VV v roce 2010. Nejvyšší negativní míru korelace pozorujeme s výsledky stran jako TOP09, Svobodni, ODS a SZ. (viz Tabulka č. 13)

Tabulka č. 13.

Korelace Jiřího Dienstbiera s výsledky politických subjektů ve volbách do PS PČR v roce 2010 a 2013

Volby	Politický subjekt	Míra korelace
2013	KSČM	0,76
	ČSSD	0,68
	ÚSVIT	0,33
	SPOZ	0,02
	ANO	-0,10
	KDU-ČSL	-0,15
	PIRÁTI	-0,22
	ODS	-0,42
	SZ	-0,58
	SVOBODNÍ	-0,67
	TOP09	-0,74
	2010	KSČM
ČSSD		0,72
SUVERENITA		0,37
VV		0,00
SPOZ		-0,06
KDU-ČSL		-0,07
SZ		-0,50
ODS		-0,62
TOP09		-0,67

Zdroj: Vlastní zpracování.

Korelace se socioekonomickými charakteristikami

Kandidát sociální demokracie podstatně pozitivně koreluje s mírou nezaměstnanosti (0,53). Nízkou pozitivní korelaci ještě shledáváme s podílem obyvatel pracujících v zemědělství (0,2) a průmyslu (0,29). Naopak podstatně negativně koreluje kandidát s podílem lidí, kteří mají VŠ (-0,57). (viz. Tabulka č. 14)

Tabulka č. 14.

Korelace výsledků Jiřího Dienstbiera se socioekonomickými ukazateli v roce 2013

Ukazatel	Míra korelace
Míra nezaměstnanosti	0,53
Podíl věřících	-0,10
Podíl obyvatel s VŠ vzděláním	-0,57
Podíl lidí pracujících v zemědělství	0,20
Podíl lidí pracujících v průmyslu	0,30
Míra urbanizace	0,09

Zdroj: Vlastní zpracování

16.3 Ing. Jan Fischer, CSc.

Narodil se 2. ledna 1951 v Praze. Vystudoval Vysokou školu ekonomickou a poté pracoval na Federálním statistickém úřadě. V roce 1980 vstoupil do KSČ a v lednu 1990 vystoupil. Po revoluci se stává místopředsedou a později v roce 2003 předsedou ČSÚ. V roce 2009 jako tehdejší premiér předsedal Radě Evropské unie. (Bém [online], 2013b) Jeho úřednická vláda se těšila mimořádné popularitě. (Kalhausová [online], 2012) Poté působil v Londýně jako viceprezident Evropské banky pro obnovu a rozvoj. Po revoluci se neangažuje v žádné politické straně. Dne 9. července začíná sbírat podpisy potřebné pro kandidaturu. Nasbíral jich přes 100 tis. a 12. listopadu byl zaregistrován jako kandidát na prezidenta ČR. (Wirnitzer [online], 2012c)

Obr. 3 Jan Fischer (ČT [online], 2012)

Profilace kandidáta

Poměrně klidný Jan Fischer chce zcivilnit prezidentský úřad. Dále řekl: „Když by mi osoba pověřená sestavením vlády přinesla návrh, který by znamenal vládnutí s KSČM, neakceptoval bych jej“. Jako bývalý člen KSČ za tento výrok sklidil kritiku od protikandidátů. O KSČM se vyjádřil také jako o extrémistické straně. Hovoří o obecných tématech jako korupci. Zaobírá se ovšem také otázkami lidové iniciativy. Navrhuje, aby byl parlament povinen projednat návrh zákona, pokud ho v petici podpoří alespoň padesát tisíc občanů. Parlament ho musí projednat. Dalšími programovými body jsou: omezení imunity prezidenta, zlepšení života seniorům, snížení příspěvků politickým stranám, snížení platu prezidenta, snížení počtu úředníků na Hradě, zlepšení fungování veřejné správy. Je otevřený vůči novým trhům, a to zejména v Rusku, Indii a Číně. Chce se účastnit schůzí vlády. (Fischer [online], 2012) Nutno podotknout, že na začátku kampaně byl podle průzkumů veřejného mínění Jan Fischer nejpředpokládanějším členem druhého kola. V prosinci 2012 měl dle CVVM ještě 23,5% podporu dotázaných, kteří by přišli k volbám. I to byl důvod, že se na jeho osobu spustila kritika ze všech stran. Od členství v KSČ a financování jeho kampaně až pro najímání komparzistů do televizních debat. Negativní kampaň napadající jeho členství v KSČ se projevila jak do většiny diskuzí, tak na billboardy a do novin. Uskupení hnutí a malé politické strany ho vyzývali, aby svou kandidaturu stáhnul. To byly jedny z hlavních důvodů, proč Jan Fischer zůstal na třetím, nepostupovém místě. (Kunštát [online], 2012)

Podpora pro druhé kolo

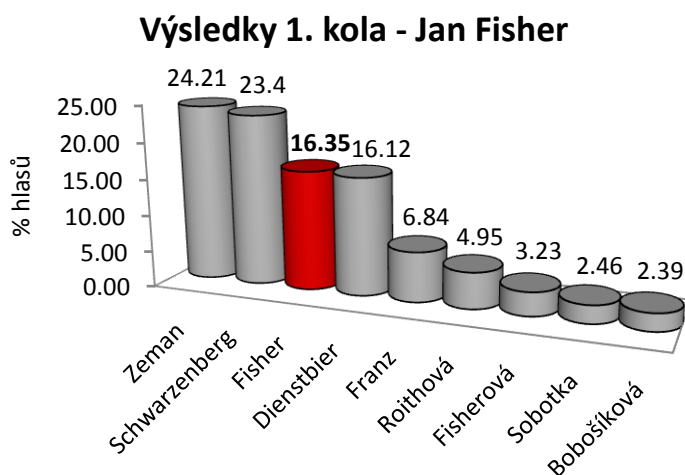
Před volbami se vyjádřil, že mu je bližší Karel Schwarzenberg, nicméně do druhého kola nepřímo podpořil Miloše Zemana a zkritizoval protikandidáta, což mu přineslo nesouhlas většiny jeho poradců. (ČTK [online], 2013d)

Voličská podpora

(Soubor map strana č. 15 a 16)

Kandidát získal celkově 16,35 % (841 437) hlasů. Jeden z favorizovaných kandidátů na prezidentský úřad Jan Fischer dosáhnul nejvyšší voličské podpory v Ústeckém kraji (20,26 %) a posléze v kraji Karlovarském (19,53 %). Třetí v pořadí, kraj Moravskoslezský (17,82 %), ztrácí téměř 2,5% bodu na vítězný kraj. Území volebních maxim se nachází spíše v Čechách. Volební maximum za okresy však je v Plzeňském kraji v okrese Tachov (21,71 %). Další okres se nachází ve třech neúspěšnějších krajích. Jsou to okresy: Chomutov (21,22 %), Louny (21,03 %), Sokolov (20,91 %) a Teplice (20,65 %). Zejména v Ústeckém kraji sbírá kandidát podporu ve městech jako Chomutov, Děčín, Litvínov a nejvíce v Mostě (20,5 %). Vysokou podporu má i ve městě Karviná. Volební minima jsou převážně v Čechách, a to ve velkých městech, počínaje Prahou (10,41 %), ale i na Moravě - Brno (11,74 %). Nicméně volební minima zaznamenává v kategorii měst nad 25 tis. obyvatel, v Českých Budějovicích, Písku nebo Hradci Králové. Ve středně větších sídlech vítězí, opět město z Ústeckého kraje, Postoloprty (25,73 %). Mezi obce s volebními maximy nezapadá město z okresu Benešov: Týnec nad Sázavou (24,56 %). Jak už naznačily předchozí výsledky kandidáta ve velkých městech, ani v okresech v nejbližších okolích našich měst se nenachází elektorát kandidáta. Což jen potvrzují volební minima především v okrese Praha-západ. Volební minima v okrese Žďár nad Sázavou, indikují, že efekt kandidáta (Miloše Zemana) byl v tomto okrese abnormální. V menších sídlech je extrémní podpora ve městě Luby (29,89 %). Nejnižší v Novém Veselí (6,3 %), kde voliči spíše preferovali „domácího“ Miloše Zemana. (viz Tabulka č. 15)

Graf č. 5.

Zdroj: ČSÚ, 2013.

Tabulka č. 15.

Volební extrémy Jana Fischera v 1. kole prezidentské volby v obcích ČR v roce 2013

Kategorie sídla (počet obyv.)	Volební maxima			Volební minima		
	Název sídla	% platných hlasů	Okres	Název sídla	% platných hlasů	Okres
25000 a více	Most	20,50	Most	Praha	10,41	Praha
	Chomutov	19,69	Chomutov	Brno	11,74	Brno
	Děčín	19,49	Děčín	České Budějovice	13,24	České Budějovice
	Litvínov	19,48	Most	Písek	13,80	Písek
	Karviná	19,27	Karviná	Hradec Králové	13,92	Hradec Králové
5000 - 24999	Postoloprty	25,73	Louny	Černošice	8,73	Praha-západ
	Šluknov	25,66	Děčín	Roztoky	8,99	Praha-západ
	Duchcov	25,18	Teplice	Bystřice n. Pernšt.	10,88	Žďár n. Sázavou
	Týnec n. Sázavou	24,79	Benešov	Jesenice	11,14	Praha-západ
	Aš	24,38	Cheb	Žďár n. Sázavou	11,14	Žďár n. Sázavou
1000 - 4999	Luby	29,89	Cheb	Nové Veselí	6,30	Žďár n. Sázavou
	Klobuky	29,43	Kladno	Husinec	8,26	Praha-východ
	Horní Počaply	28,39	Mělník	Průhonice	9,37	Praha-západ
	Polepy	28,30	Litoměřice	Tvarožná	9,57	Brno-venkov
	Brniště	28,17	Česká Lípa	Hovorčovice	9,84	Praha-východ

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat ČSÚ, 2013.

Korelace Jana Fischera s výsledky ostatních kandidátů

Jan Fischer má podstatnou míru korelace s volebními zisky dvou kandidátů: Janou Bobošíkovou (0,67) a Jiřím Dienstbierem (0,67). Střední míru korelace pozorujeme s výsledky Vladimíra Franze (0,44). Velmi triviální má kandidát ještě korelaci se volebními zisky Miloše Zemana (0,03) a taktéž velmi triviální, ale negativní korelaci má kandidát s Přemyslem Sobotkou. Poté s výsledky Zuzany Roithové (-0,27) a Taťány Fischerové (-0,42). Nejvyšší negativní míru korelace má s výsledky Karla Schwarzenberga (-0,67). Tato negativní míra korelace se zmírnila v druhém kole (-0,5). Opět můžeme zpozorovat, že abnormálně vzrostla z velmi triviální na pozitivní korelaci s výsledky Miloše Zemana (0,50). (viz Tabulka č. 16)

Tabulka č. 16.

Korelace Jana Fischera s výsledky kandidátů v 1. a 2. kole prezidentských voleb v roce 2013

Kolo	Jméno kandidáta	Míra korelace
1.	Dienstbier	0,67
	Bobošíková	0,67
	Franz	0,44
	Zeman	0,03
	Sobotka	-0,04
	Roithová	-0,27
	Fischerová	-0,42
	Schwarzenberg	-0,63
2.	ZEMAN	0,50
	SCHWARZENBERG	-0,50

Zdroj: Vlastní zpracování.

Korelace s výsledky politických stran

Jako nestraníkem není Jan Fischer vázaný na žádnou politickou stranu, nicméně největší identifikaci s ním našli voliči KSČM, což vyjadřuje i korelace 0,58 a 0,5 v obou posledních volbách do PS PČR a vůbec nejvyšší korelaci sledáváme s hnutím Suverenita v roce 2010 (0,59). Nepozorujeme u kandidáta velmi silnou ani perfektní korelaci, a to jak v negativních či pozitivních číslech. Další stranou, se kterou má pozitivní korelaci, je tradiční politická strana ČSSD (0,44) a v roce 2010 (0,29) Shodu má uchazeč o prezidentský úřad dále s výsledky s hnutím ÚSVIT (0,4), ANO (0,3), VV (0,22). Negativně nejvíce koreluje Jan Fischer s výsledky TOP09 (-0,52), SZ (-0,48). (viz Tabulka č. 17)

Tabulka č. 17.

Korelace Jana Fischera s výsledky politických subjektů ve volbách do PS PČR v roce 2010 a 2013

Volby	Politický subjekt	Míra korelace
2013	KSČM	0,58
	ÚSVIT	0,40
	ANO	0,30
	CSSD	0,29
	SPOZ	-0,04
	PIRÁTI	-0,06
	ODS	-0,31
	KDU-ČSL	-0,33
	SZ	-0,48
	SVOBODNI	-0,49
	TOP09	-0,52
2010	SUVERENITA	0,59
	KSČM	0,50
	CSSD	0,44
	VV	0,22
	SPOZ	-0,11
	KDU-ČSL	-0,26
	SZ	-0,35
	ODS	-0,36
	TOP09	-0,49

Zdroj: Vlastní zpracování.

Korelace se socioekonomickými charakteristikami

Kandidát středně pozitivně koreluje s mírou nezaměstnanosti (0,47) a s podílem osob pracujících v průmyslu (0,36). Naopak velmi silně negativně koreluje s podílem obyvatel s VŠ vzděláním (-0,72). Nízkou negativní korelaci pak zaznamenáváme s podílem věřících (-0,28). (viz Tabulka č. 18)

Tabulka č. 18.

Korelace výsledků Jana Fischera se socioekonomickými ukazateli v roce 2013

Ukazatel	Míra korelace
Míra nezaměstnanosti	0,47
Podíl věřících	-0,28
Podíl obyvatel s VŠ vzděláním	-0,72
Podíl lidí pracujících v zemědělství	0,03
Podíl lidí pracujících v průmyslu	0,36
Míra urbanizace	0,08

Zdroj: Vlastní zpracování.

16.4 Taťána Fischerová

Narodila se 6. června 1947 v Praze. Studovala JAMU, studium ale nedokončila, jelikož dostala smlouvu v divadlech v Praze. Nicméně postupně je z uměleckého života vytlačována. Je známá jako spisovatelka a moderátorka (adventní koncerty). Podepisuje petici Několik vět. Hlásí se ke křesťanství. Má tělesně postiženého syna, o kterého se stará. V roce 2002 byla zvolena v hl. m. Praze, díky preferenčním hlasům, jako nezávislá za stranu US-DEU. Byla velmi aktivní a měla účast 94 % ve Sněmovně. Kandidovala do Senátu za Hnutí Zelení. Postoupila do druhého kola, ale senátorkou se nestala. Později se stala předsedkyní nové strany Klíčové hnutí. Ve volbách tato strana ale získává pouhá 0,02% hlasů (Pobořilová [online], 2012a). Podílí se, či podporuje chod řady neziskových organizací (DUHA, Arnika, Vize 97, atd.). (Fischerova [online], 2012) Do prezidentských voleb nechce nejdříve kandidovat. Iniciativu nechává na svých příznivcích, kteří nasbírali přes 70 tis. podpisů. (Cechl [online], 2012)

Obr. 4 Taťána Fischerová
(ČT [online], 2012)

Profilace kandidáta

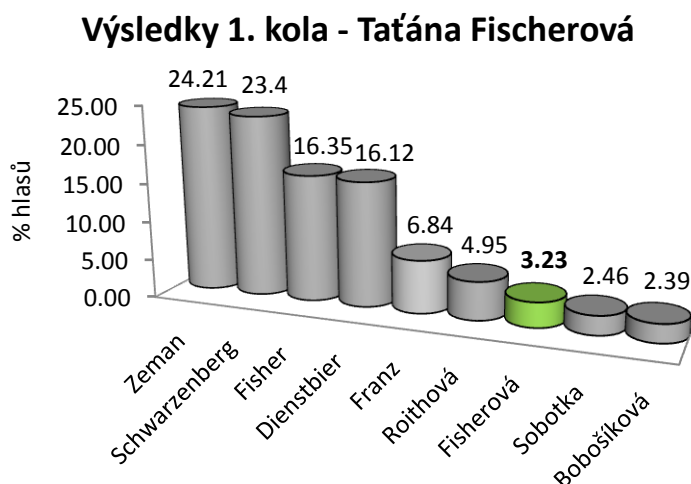
Silně idealistický program, chce zásadně změnit ekonomické, společenské a politické poměry České republiky. Mzda by nebyla mzdou, ale oprávněným podílem z výtěžku celé společnosti. Důchody by měli pobírat jenom ti, kteří nemají jinou možnost. Vše by záleželo na osobní etice žadatele. Více by financovala umění, školství, solární energetiku a nezávislá média. Její program je proekologický. Během mandátu poslance podporovala i vstřícnou azylovou politiku, alternativní školství, registrované partnerství nebo přímou volbu prezidenta. Její kampaň je založena na práci dobrovolníků. Nikoho během kampaně neosočovala a ani ona nebyla nějak výrazně napadána. (Wirnitzer [online], 2012d)

Podpora pro druhé kolo

Po volbách se objevily informace, že podporuje Karla Schwarzenberga, nicméně ona se vzápětí proti tomu ohradila a nevyjádřila podporu ani jednomu z kandidátů, jelikož ani jeden podle jejích slov není vzorem mravnosti. (Fischerová [online], 2013)

Taťána Fischerová získala celkem 3,23 % (166 211) hlasů (viz Graf č. 6). Nejvyšší podporu získala kandidátka v Libereckém kraji (3,78 %), těsně následovaným krajem Pardubickým (3,7 %) a hlavním městem Praha (3,58 %). V ústeckoorlickém okrese měla kandidátka nejsilnější elektorát (4,21 %). Poté dva okresy ze čtyř Libereckého kraje a to Jablonec nad Nisou (4,08 %) a Semily (4,01 %). Přes 4% hranici podporu se těsně nedostaly okresy Brno-město (3,97 %) a Rychnov nad Kněžnou (3,75 %). Volební maxima ve velkých městech sbírá kandidátka napříč republikou. Nejvíce voličů našla v Jablonci nad Nisou (4,31 %), ve městě Frýdek-Místek zaznamenává podporu již pod 4 % (3,96 %). V Olomouci (3,93 %), v Příbrami (3,9 %) a v Liberci (3,86 %). Naopak minimum v Ostravě (1,9 %). Ve středně velkých obcích je na prvním místě s náskokem 0,7 procentního bodu Vysoké Mýto (5,66 %). Poté se umístily Semily (4,96 %) a ústeckoorlický Letohrad (4,95 %). Do skupiny východočeských měst se vklínil pouze Rožnov pod Radhoštěm (4,91 %). Za ním následuje Rychnov nad Kněžnou (4,76%). Volební minima této kategorie měst pozorujeme v okrese Louny, a to ve městech Postoloprty (1,5 %) a Podbořany (1,55 %). Dále v Nýrsku, Habartově a Plané. V malých sídlech zaznamenal volební maximum Holubov (7,05 %) a minimum Blížkovice (0,31 %). (viz Tabulka č. 19)

Graf č. 6.

Zdroj: ČSÚ, 2013.

Tabulka č. 19.

Volební extrémny Taťány Fischerové v 1. kole prezidentské volby v obcích ČR v roce 2013

Kategorie sídla (počet obyv.)	Volební maxima			Volební minima		
	Název sídla	% platných hlasů	Okres	Název sídla	% platných hlasů	Okres
25000 a více	Jablonec n. Nisou	4,31	Jablonec n. Nisou	Ostrava	1,90	Ostrava
	Frydek-Místek	3,96	Frydek-Místek	Brno	2,33	Brno
	Olomouc	3,93	Olomouc	Orlová	2,44	Karviná
	Příbram	3,90	Příbram	Znojmo	2,52	Znojmo
	Liberec	3,86	Liberec	Most	2,63	Most
5000 - 24999	Vysoké Mýto	5,66	Ústí nad Orlicí	Postoloprty	1,50	Louny
	Semily	4,96	Semily	Podbořany	1,55	Louny
	Letohrad	4,95	Ústí nad Orlicí	Nýrsko	1,78	Klatovy
	Rožnov p. Rad.	4,91	Vsetín	Habartov	1,85	Sokolov
	Rychnov n. Kněž.	4,76	Rychnov n. Kněž.	Planá	2,07	Tachov
1000 - 4999	Holubov	7,05	Český Krumlov	Blížkovice	0,31	Znojmo
	Malá Skála	6,61	Jablonec n. Nisou	Libavá	0,54	Olomouc
	Jenišovice	6,48	Jablonec n. Nisou	Jindřichov	0,58	Bruntál
	Lipovec	6,37	Blansko	Kněževy	0,62	Rakovník
	Nosislav	6,26	Brno-venkov	Březová	0,65	Uherské Hradiště

Zdroj: Vlastní zpracování dle ČSÚ, 2013.

Korelace Taťány Fischerové s výsledky ostatních kandidátů

Tato kandidátka, která se již několikrát objevila na politické scéně, zaznamenala nejvyšší pozitivní korelaci v prvním kole s výsledky Karla Schwarzenberga, a to střední míru (0,46). Poté s Přemyslem Sobotkou (0,41). Nízkou korelaci zaznamenává s volebními zisky protikandidátky Zuzany Roithové (0,25). Dále negativně triviálně koreluje s voličskou podporou

Tabulka č. 20.

Korelace Taťány Fischerové s výsledky kandidátů v 1. a 2. kole prezidentských voleb v roce 2013

Kolo	Jméno kandidáta	Míra korelace
1.	Schwarzenberg	0,46
	Sobotka	0,46
	Roithová	0,25
	Franz	-0,05
	Bobošíková	-0,26
	Fisher	-0,42
	Dienstbier	-0,47
	Zeman	-0,48
2.	SCHWARZENBERG	0,56
	ZEMAN	-0,56

Zdroj: Vlastní zpracování.

Vladimíra Franze (-0,05), u dalších kandidátů je záporná míra korelace s výsledky vyšší, s Janou Bobošíkovou (-0,26). Největší negativní mírou koreluje Taťána Fischerová s výsledky Jiřího Dienstbiera (-0,46) a Milošem Zemanem (-0,47). Ve výsledcích druhého kola je dodržena pozitivní míra a negativní míra korelace s výsledky, která vzrostla pozitivně pro Karla Schwarzenberga (0,56). (viz Tabulka č. 20)

Korelace s politickými stranami

Tatána Fischerová nekoreluje nějak výrazněji s výsledky žádné politické strany. Nejvyšší pozitivní míra korelace je s výsledky strany TOP09 v obou sledovaných letech. V roce 2010 (0,46), v roce 2013 (0,47). Obdobnou míru sledujeme i s výsledkem SZ v roce 2010 (0,44) a s výsledky strany SVOBODNÍ (0,39). Hodnoty spíše vykazují negativní korelaci, a to zejména s výsledky KSČM, ČSSD. (viz Tabulka č. 21)

Tabulka č. 21.

Korelace Tatány Fisherové s výsledky politických subjektů ve volbách do PS PČR v roce 2010 a 2013

Volby	Politický subjekt	Míra korelace
2013	TOP09	0,47
	SVOBODNÍ	0,39
	SZ	0,33
	PIRÁTI	0,31
	KDU-ČSL	0,18
	ANO	0,14
	ODS	0,11
	SPOZ	0,05
	ÚSVIT	0,00
	ČSSD	-0,47
	KSČM	-0,64
	2010	TOP09
SZ		0,44
VV		0,37
ODS		0,31
KDU-ČSL		0,16
SPOZ		-0,19
SUVERENITA		-0,29
ČSSD		-0,47
KSČM		-0,66

Zdroj: Vlastní zpracování.

Korelace se socioekonomickými charakteristikami

Tato kandidátka nemá žádné výrazné korelace. Nicméně střední pozitivní korelaci pozorujeme u podílu obyvatel s VŠ vzděláním (0,38). Negativní střední korelaci pozorujeme s mírou nezaměstnanosti (-0,33) a s podílem obyvatel pracujících v zemědělství (-0,26). Další hodnoty korelace nabývají nízkých nebo triviálních hodnot. (viz Tabulka č. 22)

Tabulka č. 22

Korelace výsledků Tatány Fischerové se socioekonomickými ukazateli v roce 2013

Ukazatel	Míra korelace
Míra nezaměstnanosti	-0,33
Podíl věřících	0,07
Podíl obyvatel s VŠ vzděláním	0,38
Podíl lidí pracujících v zemědělství	-0,23
Podíl lidí pracujících v průmyslu	0,01
Míra urbanizace	0,10

Zdroj: Vlastní zpracování.

16. 5 prof. JUDr. Vladimír Franz

Narodil se 25. května 1959 v Praze. Snaží se dostat na uměleckou školu, ale neúspěšně, proto zvolil právnickou fakultu Univerzity Karlovy. Již během studií, se ale obrací opět k umění. Nikdy nebyl a není členem nějakého politického hnutí nebo strany. (Franz [online], 2012) Po sametové revoluci je aktivní ve vyvíjejícím se skinheadském hnutí (Vedral [online], 2009). Nicméně jeho idealizace a moralizace hnutí

Obr. 6 Vladimír Franz (ČT [online], 2012)

skinhead a oproštění od nacismu a rasismu se mu nepodařila. Je znám především jako hudební skladatel, výtvarník a vysokoškolský pedagog. V 80. letech je spoluzakladatelem divadla Kytka. Poté se věnuje především profesorské činnosti na uměleckých fakultách. Vytváří scénickou hudbu a stává se její neodmyslitelnou součástí v ČR. Pozornost zaujímá především svým rozsáhlým tetováním. Sesbíral 88 000 podpisů. (Wirnitzel [online], 2012)

Profilace kandidáta

Už od sbírání podpisů se stává bodem zájmu médií jak domácích, tak zahraničních. Společnost se často soustředila spíše na jeho zevnějšek, než na volební program. Náplní jeho programu je však zvýšení významu občanské společnosti (Euractiv.cz [online], 2013). Jelikož nebyl nikdy v žádné straně, byl by to se svým uměleckým cítěním a ideály apolitický prezident. Často mu bylo během kampaně vyčítáno, že nikdo nezná jeho politické a společenské postoje. Chtěl by vrátit do veřejné diskuze projednání kaplického knihovny. Diskutovat s Romy. Souhlasí se zavedením školného. Je benevolentní k užívání marihuany. Franz v diskuzích působil velmi svěže a dokazoval své všeobecné znalosti, vše prokládal uměním, kulturou a vtipem. (Pobořilová [online], 2012b)

Podpora kandidáta v druhém kole

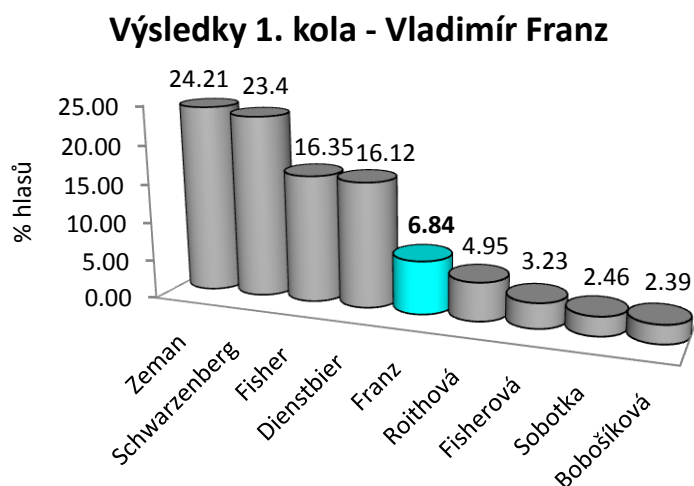
Zmínil se, že k volbám půjde a dá hlas Miloši Zemanovi. Nicméně nikoho nenabádal, aby tak učinil také. Vladimír Franz řekl: "Je před námi druhé kolo prezidentské volby, ve kterém mám jako občan na výběr mezi prasečí a ptačí chřipkou. Vybral jsem si tedy chřipku prasečí." (Mazancová [online], 2013)

Voliči kandidáta

(Soubor map strany č. 21 a 22)

Vladimír Franz získal nejvyšší volební podporu na území Českých krajů, a to především na území Karlovarského kraje (8,21 %), poté na území sousedního Plzeňského kraje (8,16 %) a kraje Královéhradeckého (7,77 %). Volební maximum v okresech získal s převahou 1,21 procentního bodu okres Plzeň–jih (10,52 %). Jihočeský kraj se neumístil mezi kraje s vysokou podporou kandidáta, nicméně okresy Prachatice (9,31 %) a Strakonice (9,1 %) zde zaznamenaly mimořádnou podporu v rámci ČR. Dále pozorujeme vysokou podporu u okresu Most (8,8 %) a Karlovarský kraj zastupuje okres Sokolov (8,7 %). V našich největších městech získává volební maxima ve městech v Čechách. Jedná se o Most (8,74 %), „alternativní“ Trutnov (8,41 %), dále o Litvínov, Cheb a Českou Lípou. Nejméně kandidát získává v Brně (5,31 %). Zde můžeme pozorovat, že rozdíly mezi minimy a maximy nejsou tak výrazné jako u některých protikandidátů. Ve středně velkých městech se už objevují města z okresů, kde kandidát zaznamenal vyšší volební zisk oproti celostátnímu výsledku. Na první příčce v kategorii těchto měst jsou Dobřany (10,59 %), následuje Blatná (10,39 %) a Františkovy Lázně (10,16 %). Přes 10% podporu se těsně nedostaly Prachatice a Týn nad Vltavou. Minima má kandidát v krajích, kde voliči měli spíše možnosti a důvod volit Miloše Zemana nebo Zuzanu Roithovou. Volební minimum ve středně velkých obcích má sice Sezimovo Ústí, nicméně další volební minima měl Vladimír Franz v obcích moravských okresů s vysokou religiozitou. V malých obcích získává kandidát nejvíce v Hroznětíně (13,96 %). Minimum pak v obci Suchá Loz (1,94 %).

Graf č. 7.

Zdroj: ČSÚ, 2013.

Tabulka č. 23.

Volební extrémy Vladimíra Franze v 1. kole prezidentské volby v obcích ČR v roce 2013

Kategorie sídla (počet obyv.)	Volební maxima			Volební minima		
	Název sídla	% platných hlasů	Okres	Název sídla	% platných hlasů	Okres
25000 a více	Most	8,74	Most	Brno	5,31	Brno
	Trutnov	8,41	Trutnov	Uherské Hradiště	5,63	Uherské Hradiště
	Litvínov	8,21	Litvínov	Karviná	5,80	Karviná
	Cheb	8,08	Cheb	Tábor	5,95	Tábor
	Česká Lípa	7,99	Česká Lípa	Znojmo	6,01	Znojmo
5000 - 24999	Dobruška	10,59	Plzeň-jih	Sezimovo Ústí	3,95	Tábor
	Blatná	10,39	Strakonice	Luhačovice	4,19	Zlín
	Františkovy Lázně	10,16	Cheb	Nové Město na Mor.	4,44	Žďár n. Sázavou
	Prachatice	9,77	Prachatice	Brumov-Bylnice	4,48	Zlín
	Týn n. Vltavou	9,65	České Budějovice	Uherský Brod	4,50	Uherské Hradiště
1000 - 4999	Hroznětín	13,96	Karlovy Vary	Suchá Loz	1,94	Uherské Hradiště
	Nepomuk	13,7	Plzeň-jih	Nedašov	2,21	Zlín
	Volary	13,16	Prachatice	Nové Veselí	2,49	Žďár n. Sázavou
	Kovářská	13,14	Chomutov	Žarošice	2,57	Hodonín
	Staré Sedliště	13,11	Tachov	Blažovice	2,69	Brno-venkov

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat ČSÚ, 2013.

Korelace Vladimíra Franze s výsledky ostatních kandidátů

Vladimír Franz nejvíce pozitivně koreluje s výsledky Jana Fischera (0,44). S další kandidátkou Janou Bobošíkovou (0,33) získává opět středně pozitivní korelaci. Nízkou kladnou korelaci pozorujeme s kandidátem ODS Přemyslem Sobotkou (0,29). Tento kandidát jako jediný má v prvním kole s oběma kandidáty postupujícími do kola druhého negativní korelaci, a to

triviální s výsledky Karla Schwarzenberga (-0,09) a střední s výsledky Miloše Zemana (-0,41), což ještě vyšší měl kandidát s výsledky Zuzany Roithové (-0,51). Ve druhém kole koreluje triviálně s výsledky Karla Schwarzenberga (0,07), s Milošem Zemanem (-0,07). U tohoto kandidáta se postupující kandidáti nejbližší přiblížili 0 (žádná korelace). (viz Tabulka č. 24)

Tabulka č. 24.

Korelace Vladimíra Franze s výsledky kandidátů v 1. a 2. kole prezidentských voleb v roce 2013

Kolo	Jméno kandidáta	Míra korelace
1.	Fischer	0,44
	Dienstbier	0,35
	Bobošíková	0,33
	Sobotka	0,29
	Fischerová	-0,05
	Schwrazenberg	-0,09
	Zeman	-0,41
	Roithová	-0,51
2.	SCHWARZENBERG	0,07
	ZEMAN	-0,07

Zdroj: Vlastní zpracování.

Korelace s výsledky politických stran

Nejvyšší pozitivní a podstatnou korelaci má kandidát s volebním výsledkem Suverenity v roce 2010 (0,57). Střední kladnou korelaci pozorujeme s výsledky Pirátů (0,37). Poté již nízkou má kandidát se stranou VV a jejich výsledky v roce 2010 (0,29), dále pak s hnutím ANO (0,25) a s volebním výsledkem ČSSD (0,25) v roce 2013. Naopak zápornou podstatnou korelaci má kandidát s výsledky KDU-ČSL (0,51 resp. 0,5). Pak je to dále střední negativní míra korelace s (-0,48) s výsledky stran SPOZ v roce 2013 a (-0,34) v roce 2010. Nejčastěji se u tohoto kandidáta, stejně jako s prezidentskými kandidáty, blíží korelace hodnotě 0 (žádná). (viz Tabulka č. 25)

Tabulka č. 25.

Korelace Vladíra Franze s výsledky politických subjektů ve volbách do PS PČR v roce 2010 a 2013

Volby	Politický subjekt	Míra korelace
2013	PIRÁTI	0,37
	ODS	0,25
	ANO	0,25
	KSČM	0,21
	TOP09	0,05
	ÚSVIT	0,01
	SVOBODNI	-0,08
	ČSSD	-0,10
	SZ	-0,15
	SPOZ	-0,48
KDU-ČSL	-0,50	
2010	SUVERENITA	0,57
	VV	0,29
	KSČM	0,15
	TOP09	0,07
	ODS	0,05
	SZ	0,04
	ČSSD	-0,09
	SPOZ	-0,34
	KDU-ČSL	-0,51

Zdroj: Vlastní zpracování.

Korelace se socioekonomickými charakteristikami

Vladimír Franz nemá s žádným ukazatelem výraznou pozitivní korelaci. Nízko koreluje s mírou urbanizace (0,18) a s podílem obyvatel pracujících v průmyslu (0,16). Naopak podstatně negativně koreluje s podílem věřících (-0,57). Středně negativně pak s podílem obyvatel s VŠ vzděláním (-0,38). (viz Tabulka č. 26)

Tabulka č. 26.

Korelace výsledků Vladimíra Franze se socioekonomickými ukazateli v roce 2013

Ukazatel	Míra korelace
Míra nezaměstnanosti	-0,04
Podíl věřících	-0,57
Podíl obyvatel s VŠ vzděláním	-0,38
Podíl lidí pracujících v zemědělství	-0,01
Podíl lidí pracujících v průmyslu	0,16
Míra urbanizace	0,18

Zdroj: Vlastní zpracování.

16.6 MUDr. Zuzana Roithová MBA.

Narodila se 30. ledna. 1953 v Praze. V současnosti bydlí ve Dvorech nad Lužnicí (okr. Jindřichův Hradec). Vystudovala na fakultě všeobecného lékařství Univerzity Karlovy. Mezi roky 1992 – 1997 vystudovala ve Velké Británii Sheffield Hallam University. (Roithová [online], 2013) Pracuje jako lékařka v nemocnicích (Beroun, Motol, Královské Vinohrady). V poslední jmenované se stává

Obr. 6 Zuzana Roithová (ČT [online], 2012) ředitelkou. V roce 1998 vstupuje do politiky jako nestraník do úřednické vlády Josefa Tošovského. Stává se ministryní zdravotnictví. Za volební obvod Praha 10 se stává senátorkou jako nezávislá za Čtyřkoalici. V roce 1999 vstupuje do KDU-ČSL, předtím v jiné straně nebyla. Poté je až do roku 2003 místopředsedkyní strany. Za stejnou stranu je v roce 2004 zvolena do Evropského parlamentu. V roce 2009 svůj mandát obhájí. Prosadila zrušení kanadských víz. Zuzana Roithová dostala nabídku 10 senátorů. Nicméně rozhodne se pro sběr podpisů a 1. 10. Jich nasbírala 80 tisíc. (Pobořilová [online], 2012c)

Profilace kandidáta

Její program není plný slibů, které jsou z pozice prezidenta těžko splnitelné. Zaobírá se o to jakým být prezidentem, příkladem občanům. Morálním, pravdomluvným a pracovitým. Když opomeneme tuto ideologickou stránku, tak by kandidátka uvítala měkčí sociální politiku než jaká byla za Nečasovy vlády. V jejích názorech nalezneme i prorodinnou politiku, podobnou té KDU-ČSL. Chce spíše podporovat spolupráci s neevropskými trhy, kde vidí budoucnost. Je pro změnu financování vědy, která není podle Zuzany Roithové hodnocená podle kvality, ale kvantity. Kritizuje dotace fotovoltaiky. Kdyby se stala prezidentkou, vzdala by se členství v KDU-ČSL. Prezident má být dle jejího názoru nestraník. Z hlediska minulosti ji voliči mohou považovat za jednoho z nejméně kontroverzních kandidátů. Během televizních diskuzí je klidná a zdůrazňuje lidskou individualitu a morální hodnoty. Její transparentní účet disponoval s částkou 700 tisíc korun, spíše od menších přispěvatelů. (Wirnitzer [online], 2012f)

Podpora kandidáta ve druhém kole

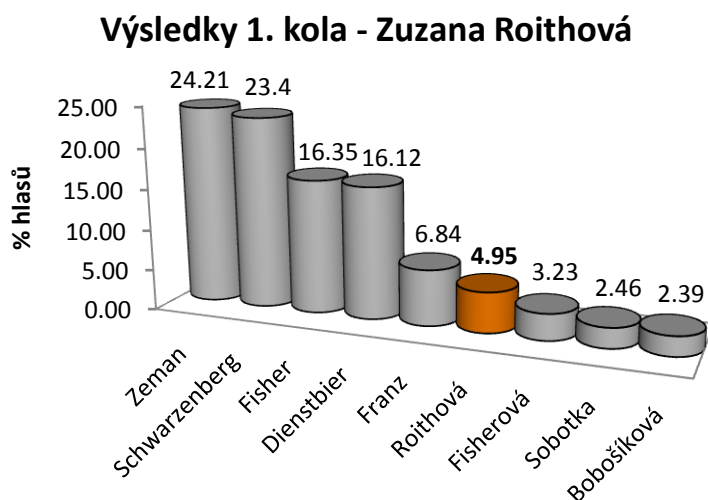
Zuzana Roithová podpořila otevřeně Karla Schwarzenberga. Odůvodnila to tak, že se bojí mafiánských praktik jeho protikandidáta. (Ihned.cz [online], 2013)

Voličská podpora

(Soubor map strana č. 24 a 25)

Kandidátka získala celkem 4,95 % (255 055) hlasů (viz Graf č. 8). Nejvyšší podporu získala ve Zlínském kraji, což je typické pro kandidáty nominované KDU-ČSL do jakýchkoliv voleb. Bylo to 8,64 %, dále se na druhém a třetím místě o téměř 2% body méně umístil Jihomoravský kraj (6,83 %) a Kraj Vysočina (6,61 %). Ve třech ze čtyř okresů Zlínského kraje nalezneme i nejvyšší podporu v ČR vůbec, a to v okrese Vsetín (9,33 %), Uherské Hradiště (8,95 %) a Zlín (8,92 %). V Jihomoravském kraji zaznamenal nejlepší výsledek okres Hodonín (8,79 %) a v Kraji Vysočina to byl okres Žďár nad Sázavou (8,25 %). Volební maxima se nacházejí převážně na Moravě. Toto pravidlo narušuje pouze Červený Kostelec a Karviná. V populačně největších městech se volí kandidátka v okresních městech Zlínského kraje, a to nejvíce ve Vsetíně (7,20 %). Na druhém místě se umístila Karviná (7,18 %). V nedaleké Orlové však v kategorii těchto měst nalezneme volební minimum (2,54 %). Ostatní volební minima velkých měst nalezneme v severozápadních Čechách. Ve městech jako Most, Litvínov, Chomutov a Karlovy Vary sbírala kandidátka podporu k 3 %. V kategorii středně velkých sídel dominuje v příhraničí se Slovenskem Brumov-Bylnice (15,40 %). Další města volebních maxim nalezneme v okresech Zlínského a v případě okresu Hodonín Jihomoravského kraje. Jedinou „volební anomálií“ z okresu Náchod je čtvrtý Červený Kostelec (10,48 %). Na opačném pólu nalezneme opět pouze města z Čech. Nejmenší podporu má Stochov (1,98 %). V malých sídlech shledáváme volební maximum v Lidečku (24,32 %). Další sídla extrémní podpory nalezneme v oblastech okresu Hodonín, Brno-venkov a Zlín. Velmi slabá podpora je opět patrná na druhé straně republiky – Mýto (0,53 %). (viz Tabulka č. 27)

Graf č. 8.

Zdroj: ČSÚ, 2013.

Tabulka č. 27.

Volební extrémy Zuzany Roithové v 1. kole prezidentské volby v obcích ČR v roce 2013

Kategorie sídla (počet obyv.)	Volební maxima			Volební minima		
	Název sídla	% platných hlasů	Okres	Název sídla	% platných hlasů	Okres
25000 a více	Vsetín	7,20	Vsetín	Orlová	2,54	Karviná
	Karviná	7,18	Karviná	Most	2,74	Most
	Uherské Hradiště	6,93	Uherské Hradiště	Litvínov	2,85	Most
	Zlín	6,81	Zlín	Chomutov	2,97	Chomutov
	Kroměříž	6,37	Kroměříž	Karlovy Vary	3,01	Karlovy Vary
5000 - 24999	Brumov-Bylnice	15,40	Zlín	Stochov	1,98	Kladno
	Strážnice	12,97	Hodonín	Bílina	2,05	Teplice
	Val. Klobouky	12,51	Zlín	Habartov	2,22	Sokolov
	Červený Kostelec	10,48	Náchod	Krupka	2,56	Teplice
	Staré Město	9,71	Uherské Hradiště	Štětí	2,60	Litoměřice
1000 - 4999	Lidečko	24,32	Vsetín	Mýto	0,53	Rokycany
	Moutnice	22,62	Brno-venkov	Postupice	0,97	Benešov
	Dolní Bojanovice	22,30	Hodonín	Hudlice	1,01	Beroun
	Blažovice	22,26	Brno-venkov	Pchery	1,13	Kladno
	Nedašov	21,16	Zlín	Bečov	1,15	Most

Zdroj: Vlastní zpracování dle ČSÚ, 2013.

Korelace Zuzany Roithové s výsledky ostatních kandidátů

Při srovnání výsledků s ostatními kandidáty přicházíme k závěru, že korelace neměly nikterak dominantní charakter. Střední pozitivní míru korelace nalézáme s volebními zisky Miloše Zemana (0,37), nízkou pozitivní míru korelace u Taťány Fischerové (0,25). Naopak u kandidátky spíše shledáváme vyšší negativní shodu. Podstatnou

Tabulka č. 28.

Korelace Zuzany Roithové s výsledky kandidátů v 1. a 2. kole prezidentských voleb v roce 2013

Kolo	Jméno kandidáta	Míra korelace
1.	Zeman	0,37
	Fischerová	0,25
	Bobošíková	-0,03
	Dienstbier	-0,15
	Schwarzenberg	-0,27
	Fischer	-0,27
	Sobotka	-0,43
	Franz	-0,51
2.	ZEMAN	0,22
	SCHWARZENBERG	-0,22

Zdroj: Vlastní zpracování.

negativní korelaci má kandidátka s výsledky Vladimíra Franze (-0,51). Střední negativní míru korelace s Přemyslem Sobotkou (-0,43). Dále pak nízkou míru korelace s výsledky Jana Fischera a Karla Schwarzenberga (oba -0,27) u Jiřího Dienstbiera (-0,15). Triviální hodnoty zaznamenáváme v korelaci s výsledky Jany Bobošíkové (-0,03). V korelaci s výsledky 2. kola, pozitivně se shodují s výsledky Miloše Zemana (0,22). (viz Tabulka č. 28)

Korelace s výsledky politických stran

Téměř perfektní pozitivní korelaci nacházíme v obou volbách vždy s výsledky strany, jejíž je kandidátka členkou – KDU-ČSL (0,96 oba roky). Výsledky nachází pozitivní shodu v obou volbách se stranou SPOZ. V roce 2013 podstatnou (0,63), avšak vyšší než v roce 2010, kde je míra korelace (0,33). Mezi strany s pozitivní mírou korelace dále patří výsledky s hnutím ÚSVIT (0,37) a s nízkou nebo triviální korelací se setkáváme u volebních zisků s ČSSD. Kandidátka má spíše se stranami negativní korelaci. (viz Tabulka č. 29)

Tabulka č. 29.

Korelace Zuzany Roithové s výsledky politických subjektů ve volbách do PS PČR v roce 2010 a 2013

Volby	Politický subjekt	Míra korelace
2013	KDU-ČSL	0,96
	SPOZ	0,63
	ÚSVIT	0,37
	ČSSD	0,19
	SVOBODNI	-0,14
	SZ	-0,24
	TOP09	-0,27
	KSČM	-0,30
	ODS	-0,43
	ANO	-0,45
	PIRÁTI	-0,46
2010	KDU-ČSL	0,96
	SPOZ	0,33
	ČSSD	0,09
	KSČM	-0,15
	VV	-0,17
	ODS	-0,24
	SZ	-0,25
	TOP09	-0,26
	SUVERENITA	-0,74

Zdroj: Vlastní zpracování.

Korelace se socioekonomickými charakteristikami

U této kandidátky shledáváme s vybranými ukazateli pozitivní korelaci. Téměř perfektní s podílem věřících obyvatel. Poté pak středně s podílem obyvatel pracujících v průmyslu. Nízkou míru korelace s osobami pracujícími v zemědělství. Střední negativní míru korelace má Zuzana Roithová s mírou urbanizace. (viz Tabulka č. 30)

Tabulka č. 30.

Korelace výsledků Zuzany Roithové se socioekonomickými ukazateli v roce 2013

Ukazatel	Míra korelace
Míra nezaměstnanosti	0,03
Podíl věřících	0,91
Podíl obyvatel s VŠ vzděláním	0,10
Podíl lidí pracujících v zemědělství	0,23
Podíl lidí pracujících v průmyslu	0,36
Míra urbanizace	-0,34

Zdroj: Vlastní zpracování.

16.7 MUDr. Přemysl Sobotka

Narodil se v roce 1944 v Mladé Boleslavi. Rok poté se stěhuje do Liberce. Studuje medicínu na Univerzitě Karlově. Poté působí jako chirurg a rentgenolog v liberecké nemocnici, kde se stává v roce 1991 primářem. Před rokem 1989 nebyl členem žádné politické strany. Stojí u formace OF v Liberci. V roce 1991 je spoluzakladatelem liberecké buňky ODS. Od radního to následně dotáhl až ke státní politice, když se stal v roce 1996 senátorem za volební obvod Liberec. (Wirnitzer [online], 2012g) O dva roky

Obr. 7 Přemysl Sobotka
(ČT, [online], 2012)

později mandát obhájil a stal se místopředsedou horní komory Parlamentu. Chce, aby Václav Klaus vyvodil odpovědnost za neúspěch ve volbách v roce 2002. V roce 2004 opět mandát obhájuje a až do roku 2010 je předsedou Senátu. (Bém[online], 2012c) Během svého mandátu kritizuje Mirka Topolánka, který nakonec odstoupuje z kandidátky a novou tvář se stal Petr Nečas. (Buchert et al. [online], 2010) V roce 2010 už po třetí obhájuje křeslo v Senátu a je tak jedním z nejdéle sloužících senátorů. V roce 2011 oznámil svoji kandidaturu. ODS jako jediná strana udělala primárky, které Sobotka vyhrál. Do prezidentské volby ho nominovali poslanci a senátoři ODS, nesbíral tedy podpisy občanů. (Bém [online], 2012c)

Profilace kandidáta

Soudný a rozvázný Přemysl Sobotka, krom formulí o potlačení byrokracie a korupce má ve svém programu zavedení většinového volebního systému i při volbách do PS PČR. Posílil by sice odpovědnost stran, ale některé by tímto zákonem vymazal z politické mapy a pravděpodobně i kandidátem neuznávanou KSČM, vůči které se silně vyhrazuje. Podporuje jadernou energetiku, církevní restituce, zvyšování důchodového věku, vyšší DPH, odmítá trest smrti a adopci dětí homosexuály. (PřemyslSobotka.cz [online], 2013) Jako pravicový politik stál během debat spíše v pozadí za Karlem Schwarzenbergem. Volby se jevíly i jako referendum o vládě a jako člen ODS to neměl vůbec jednoduché a byl snadným terčem pro kandidáty spíše z levé části politického spektra. (Bém [online], 2012c)

Podpora kandidáta v druhém kole

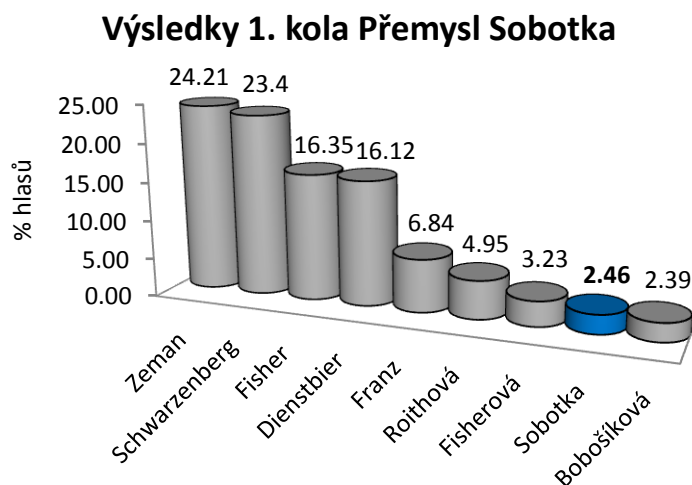
Věděl, že není nejsilnějším pravicovým kandidátem, proto svůj neúspěch přičítal postupu Karla Schwarzenberga do druhého kola, ale i přesto ho podpořil ve finále prezidentské volby. (Ihned.cz [online], 2013)

Voliči kandidáta

(Soubor map strana č. 27 a 28)

Přemysl Sobotka získal celkově 2,46 % (126 846) hlasů (viz Graf č. 9). Kandidát nominován senátory ODS získal nejvyšší % podpory v Libereckém kraji (3,91 %), s kterým je bytostně spjatý. Poté se umístil kraj Hlavní město Praha (2,93 %) a kraj Královéhradecký (2,87 %). Všeobecně můžeme říct, že kandidát získává hlasy spíše v Čechách než na Moravě a Slezsku. K nejúspěšnějším okresům patřily všechny čtyři v Libereckém kraji. V pořadí první okres Liberec (4,17 %), Jablonec nad Nisou (4 %), Semily (3,98 %) a Česká Lípa (3,29 %). Na čtvrté místo v pořadí se pouze vklínila Mladá Boleslav (3,37 %) - rodiště kandidáta. I v kategorii větších měst je silně vidět efekt kandidáta na danou oblast. Nejsilnější elektorát zaznamenal v Liberci (4,21 %), Jablonci nad Nisou (3,75 %) a Mladé Boleslavi (3,67 %). Minima zaznamenáváme na Karvinsku. Ve středně velkých městech se nám zase opakují sídla z krajů a okresů, kde kandidát zaznamenal vysokou podporu. Města jako Tanvald (5,12 %), Jilemnice (4,22 %) a Frýdlant (4,15 %) nijak nevybočují z předpokládaných volebních maxim kandidáta. Volební minima nacházíme na Karvinsku, Chebsku a Hodonínsku. Nejvyšší volební maximum v menších sídlech pozorujeme v Harrachově (Sobotkovi tam mají chatu), kde kandidát získal velice nadprůměrných (12,31 %). Minimum bylo několikanásobně menší v Ratajích (0,34 %). (viz Tabulka č. 31)

Graf č. 9.

Zdroj: ČSÚ, 2013.

Tabulka č. 31.

Volební extrémy Přemysla Sobotky v 1. kole prezidentské volby v obcích ČR v roce 2013

Kategorie sídla (počet obyv.)	Volební maxima			Volební minima		
	Název sídla	% platných hlasů	Okres	Název sídla	% platných hlasů	Okres
25000 a více	Liberec	4,21	Liberec	Karviná	1,16	Karviná
	Jablonec n. Nisou	3,75	Jablonec n. Nisou	Orlová	1,22	Karviná
	Mladá Boleslav	3,67	Mladá Boleslav	Havířov	1,54	Karviná
	Trutnov	3,48	Trutnov	Frydek-Místek	1,66	Frydek-Místek
	Česká Lípa	3,38	Česká Lípa	Znojmo	1,68	Znojmo
5000 - 24999	Tanvald	5,12	Jablonec n. Nisou	Františkovy Lázně	1,40	Cheb
	Jilemnice	4,22	Semily	Rychvald	1,40	Karviná
	Frydlant	4,15	Liberec	Petrovice u Karviné	1,45	Karviná
	Úpice	4,03	Trutnov	Dubňany	1,45	Hodonín
	Benátky n. Jizerou	3,91	Mladá Boleslav	Dolní Lutyně	1,45	Karviná
1000 - 4999	Harrachov	12,31	Semily	Rataje	0,34	Kroměříž
	Benecko	6,58	Semily	Skřipov	0,38	Opava
	Nové M. p.Smrkem	6,48	Liberec	Merklín	0,43	Karlovy Vary
	Osečná	6,00	Liberec	Skalná	0,47	Cheb
	Všemslyce	5,89	České Budějovice	Nová Ves I	0,47	Kolín

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat ČSÚ, 2013.

Korelace Přemysla Sobotky s výsledky ostatních kandidátů

Přemysl Sobotka má nejvyšší podstatnou pozitivní korelaci s výsledky postupujícího kandidáta do druhého kola Karla Schwarzenberga (0,52). Dále středně pozitivně koreluje s výsledky Taťány Fischerové (0,41) a nízkou korelaci má s Vladimírem Franzem. S ostatními koreluje negativně. Nejzřetelnější je podstatná záporná korelace s výsledky Miloše Zemana (-0,65). Na úrovni středně negativní korelace jsou výsledky se Zuzanou Roithovou (-0,43) a Jiřím Dienstbierem (-0,39). S výsledky kandidátů druhého kola podstatně pozitivně koreluje s Karlem Schwarzenbergem (0,63). (viz Tabulka č. 32)

Tabulka č. 32.

Korelace Přemysla Sobotky s výsledky kandidátů v 1. a 2. kole prezidentských voleb v roce 2013

Kolo	Jméno kandidáta	Míra korelace
1.	Schwarzenberg	0,52
	Fischerová	0,41
	Franz	0,29
	Fischer	-0,04
	Bobošíková	-0,13
	Dienstbier	-0,39
	Roithová	-0,43
	Zeman	-0,65
	2.	SCHWARZENBERG
ZEMAN		-0,63

Zdroj: Vlastní zpracování.

Korelace s výsledky politických stran

Kandidát nominovaný ODS nekoreluje pozitivně nejvíce s výsledky této strany, nicméně podstatně s volebními zisky TOP09 (0,63 resp. 0,59). Poté s výsledky Pirátské strany v roce 2013 (0,58) a až poté s výsledky ODS (0,51 resp 0,56). Středně pozitivní schodu nacházíme s výsledky SZ v roce 2010 (0,44), poté se výsledky nových stran SVOBODNÍ (0,44), stranou ANO (0,43) a posléze s výsledky VV z roku 2010 (0,35). Nejvíce negativně podstatně koreluje s výsledky stran ČSSD (-0,63 -0,6) a KDU-ČSL (-0,5 a -0,53). O něco menší negativní „shodu“ nacházíme s výsledky stran KSČM (-0,37 a -0,44) a SPOZ (-0,45 a -0,33). (viz Tabulka č. 33)

Tabulka č. 33.

Korelace Přemysla Sobotky s výsledky politických subjektů ve volbách do PS PČR v roce 2010 a 2013

Volby	Politický subjekt	Míra korelace
2013	TOP09	0,63
	PIRÁTI	0,58
	ODS	0,51
	SVOBODNÍ	0,44
	ANO	0,43
	SZ	0,28
	ÚSVIT	-0,18
	KSČM	-0,37
	SPOZ	-0,45
	KDU-ČSL	-0,50
	ČSSD	-0,63
	2010	TOP09
ODS		0,56
SZ		0,44
VV		0,35
SUVERENITA		0,34
SPOZ		-0,33
KSČM		-0,44
KDU-ČSL		-0,53
ČSSD		-0,60

Zdroj: Vlastní zpracování.

Korelace se socioekonomickými charakteristikami

Pozitivní nízkou míru korelace pozorujeme u kandidáta zejména u míry urbanizace (0,16). S podílem lidí s vysokoškolským vzděláním či podílem obyvatel pracujících v průmyslu kandidát koreluje velmi triviálně nebo vůbec. Podstatnou negativní míru korelace má kandidát s podílem věřících obyvatel (-0,55).

Tabulka č. 34.

Korelace výsledků Přemysla Sobotky se socioekonomickými ukazateli v roce 2013

Ukazatel	Míra korelace
Míra nezaměstnanosti	-0,37
Podíl věřících	-0,55
Podíl obyvatel s VŠ vzděláním	0,03
Podíl lidí pracujících v zemědělství	-0,16
Podíl lidí pracujících v průmyslu	0,00
Míra urbanizace	0,16

Zdroj: Vlastní zpracování.

Dále pak střední negativní korelace pozorujeme s mírou nezaměstnanosti (-0,37). Nízkou negativní korelaci pak s podílem osob pracujících v zemědělství (-0,16). (viz Tabulka č. 34)

17. VOLEBNÍ ÚČAST A VOLEBNÍ VÝSLEDKY VE 2. KOLE

Ve 2. Kole se volební účast snížila. Může za to několik faktů. Unavenost z voleb a obzvláště pokud jde o dvoukolovou volbu, jelikož máme dvoje volby během krátkého časového horizontu. (Zelený [online], 2011) Dalším důvodem proč se voliči neúčastní v takové míře druhého kola, je to, že nepostoupil jejich kandidát a k oběma postupujícím uchazečům jsou voliči lhostejní. (Fissichela, 1984).

Ve druhém kole bylo pořadí krajů s nejnižší a nejvyšší účastí totožné. Ve všech krajích klesla mezi prvním a druhým kolem účast. Pouze v zahraničí vzrostla (72,21 %). Nejnižší účast tedy byla v Karlovarském (49,98 %), poté v Ústeckém (50,26 %) a následně Moravskoslezském kraji (54,70 %), nejvyšší byla na Vysočině (66,08 %), v hl. m. Praze (63,64 %) a Pardubickém kraji (62,09 %). (viz Tabulka č. 35) Platnost hlasů byla 99,50 %, tedy nižší o 0,03 %. (ČSÚ [online], 2013)

Tabulka č. 35.

(Soubor map strany č. 36 až 39)

Výsledky a volební účast ve 2. kole prezidentských voleb v roce 2013 v krajích ČR				
Kraj	Počet platných hlasů	Volební účast v %	Zeman	Schwarzenberg
Praha	589 722	63,64	33,99	66,00
Středočeský	609 109	60,67	50,95	49,04
Jihočeský	312 983	60,85	52,65	47,34
Plzeňský	265 473	58,16	54,36	45,63
Karlovarský	119 974	49,98	55,95	44,04
Ústecký	331 192	50,26	61,85	38,14
Liberecký	198 930	56,48	50,23	49,76
Královéhradecký	274 822	61,31	51,27	48,72
Pardubický	255 895	62,09	57,21	42,78
Vysočina	273 218	66,08	64,12	35,87
Jihomoravský	577 706	60,96	57,35	42,64
Olomoucký	305 014	58,60	63,26	36,73
Zlínský	288 421	60,03	58,45	41,54
Moravskoslezský	548 433	54,70	67,25	32,74
Zahraníčí	7 684	72,21	15,78	84,21
Celkem	4 958 576	59,11	54,80	45,19

Zdroje: Vlastní zpracování dle ČSÚ, 2013.

18. POSTUPUJÍCÍ KANDIDÁTI

18.1 Karel Schwarzenberg

Narodil se 10. Prosince 1937 v Praze. Trvalé bydliště má nahlášeno v Sýkořici (okr. Rakovník). Je příslušníkem české větve rodu Schwarzenbergů. Po roce 1948 emigruje jeho rodina do Rakouska. V roce 1984 byl zvolen členem helsinského výboru a pět let poté odměněn cenou lidských práv Rady Evropy. V roce 1989 se vrací do Československa a stává se kancléřem prezidenta Václava Havla. Roku 1997 se stal členem ODA. Poprvé kandidoval v roce 2002 v senátních volbách, za obvod Strakonice však

Obr. 8 Karel Schwarzenberg
(ČT, [online] 2012)

neuspěl a skončil na třetím místě v prvním kole volby. O dva roky později ve volebním obvodu Praha 6 uspěl a stal se senátorem. Kandidoval jako člen ODA za US-DEU. Poté byl ve vládě Mirka Topolánka ministrem zahraničí za Stranu zelených. (Volimkarla.cz [online], 2012) Podepsal smlouvu o umístění radarové základny v Brdech. V roce 2009 spoluzakládal stranu TOP 09, která v následujících volbách uspěla a jako nováček se stala třetí nejsilnější stranou a spolu s ODS a VV uzavírají koaliční smlouvu. Karel Schwarzenberg se stává opět ministrem zahraničních věcí. Stal se 1. místopředsedou vlády. Je symbolem a neotřesitelným předsedou strany. (Maňák [online], 2012c) V září 2011 se rozhodl kandidovat jako prezident. Nemusel sbírat hlasy občanů, jelikož ho podpořili spolustraníci TOP 09 a STAN zasedající v dolní komoře PČR. (ČTK [online], 2012b)

Profilace kandidáta

Jako předseda pravicové konzervativní strany směřují i jeho názory tímto směrem, i když dle kandidátových slov „pravice“ není to správné slovo. Jako prezident by chtěl svými zkušenostmi z Hradu dát politice morální hodnoty, které podle něj ztratila. Hlava státu má být jakýmsi duchovním národa. Upozorňuje na růst populismu a extrémismu. Nevkládá do svého programu cíle, které z role prezidenta nemůže splnit. Ukazuje své slabiny a dokládá vysvětlení. V narážkách na jeho kořeny a jeho artikulaci Karel Schwarzenberg říká: „Jsem Čech jako poleno“. Dokládá, jak byl vždy vychováván k lásce k vlasti. Byl členem tehdejší vládní koalice, což určitě ovlivnilo některé voliče. Hlásí se k odkazu Václava Havla. Bodem

jeho programu je dohlížet na dodržování základních lidských práv a svobod v ČR jako zemi, která je novodobou „vlajkovou lodí“ těchto ideálů. Je mezi kandidáty nejstarší. Do prvního kola nevstupoval jako favorit na postup, což mohlo pomoci, jelikož se nedostal na televizních debatách do přímé konfrontace jen s Milošem Zemanem, který převyšoval Jana Fischera. Karel Schwarzenberg, ani nedoufal, že by se do prezidentského finále mohl podívat jako člen tehdy nepopulární vládnoucí garnitury. (Wirnitzer [online], 2012h) Mezi sympatizanty patří řada známých a vážených osobností i organizací v ČR (Svěrák, Menzel, Čáslavská, Kocáb, skauti atd.). (Idnes.cz [online], 2013) Výrazně oslovuje mladou generaci. Negativní kampaň se v jeho podání prakticky nevyskytuje. (Červinková, Kulhavá [online], 2013) Disponoval největšími prostředky na transparentním účtu, určeném pro financování kampaně. Kampaň byla zvolena za nejlepší v roce 2013. (Aust [online], 2013)

Mezi prvním a druhým kolem

Po vyrovnaném výsledku z kola prvního se čekal vyrovnaný souboj. Karel Schwarzenberg nebyl dle průzkumů veřejného mínění favoritem k postupu, a odsunul Jana Fischera na třetí místo. Kandidát ze Sýkořice se dostával do přímé konfrontace s Milošem Zemanem, který byl lepším řečníkem. Po celou dobu kampaně se prezentuje jako vysoce morální osobnost, bez skandálů, nebyl členem KSČ. Umí se chovat, má noblesu, je bezkonfliktní a je vážený v zahraničí. Poukazuje na význam našeho státu, konkurenceschopnost. Karlu Schwarzenbergovi neprospěla v mediálních diskuzích některá témata, obzvláště ve vyjádření v České televizi o Dr. Eduardu Benešovi a jeho dekretech. Poté nebylo debaty, kde by se na tuto otázku nenarazilo, i když by se zdála být okrajovou. (Doležal [online], 2013) Také otázky na členství jeho otce v NSDAP. Součástí Karla Schwarzenberga na současné vládě, která má spoluúčast na amnestii a spojitost s Miroslavem Kalouskem, který nepatří zrovna k populárním politikům, spíše naopak. Jeho kampaň z prvpočátku nebyla negativní, potom ale reagoval na útoky Miloše Zemana stejnou zbraní. Ve druhém kole můžeme považovat za útok na soupeře jen otevřený dopis voličům, který upozorňuje, že Miloš Zeman je vázán s Václavem Klausem na stejnou mocenskou skupinu. (Červinková, Kulhavá [online], 2013)

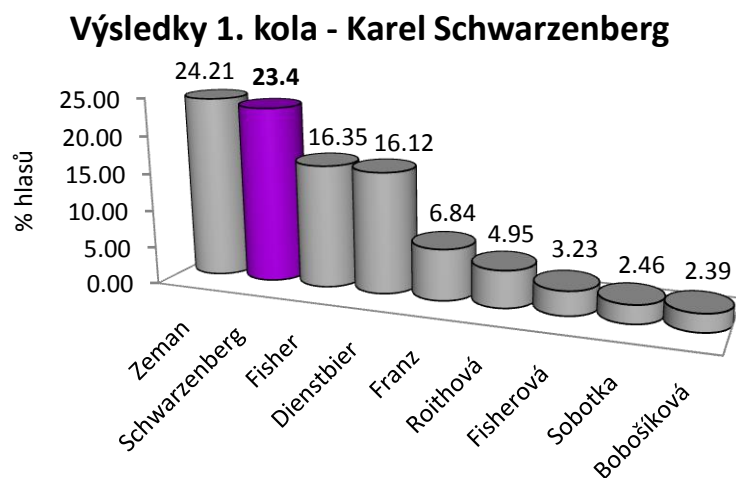
Voliči kandidáta

(Soubor map strany č. 30 a 31)

Celostátní výsledek v 1 kole byl 23,40 % tj. 1 204 195 hlasů (viz Graf č. 10). Karel Schwarzenberg získává voliče spíše v Čechách nežli na Moravě. V prvním kole získává výraznou podporu v kraji hlavní město Praha (43,2 %). O téměř 17 procentních bodů zaostává

druhý kraj v pořadí Středočeský (26,02 %) a poté Jihočeský kraj (24,3 %). Což dokumentuje i pořadí okresů kde opět získal kandidát největší podporu v Praze (43,2 %). Následují okresy Praha-západ (41,72 %) a Praha-východ (36,24 %). Dominanci českých okresů narušuje pouze Brno-město (32,34 %). Mezi okresy s nejvyšší podporou patří i českobudějovický (30,94 %). Pravidlo českých měst pro Karla Schwarzenberga v kategorii větších měst narušuje opět pouze Brno (32,34 %) za suverénní Prahou (43,2 %). Následují České Budějovice (31,11 %), Hradec Králové (31,08 %) a Plzeň (31,94 %). Na volebních minimech se objevují města z okresu Karviná. U středně velkých sídel, ale i u malých sídel převažují města a obce z okresu Praha-západ. V kategorii středně velkých sídel získal kandidát nadpoloviční většinu v Černošicích (55,72 %), V tomto okrese by se ještě s výjimečným výsledkem v porovnání s celostátním výsledkem mohli pochlubit Roztoky, Jesenice nebo Hostivice. Z okresu Praha-východ pak Říčany. Volební minimum zaznamenáváme ve Chropyni na Kroměřížsku (9,24 %). V kategorii malých sídel získávají nejvyšší podporu Dobřichovice (53,51 %). Minimum pak v Libavé (4,12 %). (viz Tabulka č. 36)

Graf č. 10.

Zdroj: ČSÚ, 2013.

Tabulka č. 36.

Volební extrémý Karla Schwarzenberga v 1. kole prezidentské volby v obcích ČR v roce 2013

Kategorie sídla (počet obyv.)	Volební maxima			Volební minima		
	Název sídla	% platných hlasů	Okres	Název sídla	% platných hlasů	Okres
25000 a více	Praha	43,20	Praha	Karviná	7,58	Karviná
	Brno	32,34	Brno	Orlová	7,74	Karviná
	České Budějovice	31,11	České Budějovice	Havířov	11,74	Karviná
	Hradec Králové	31,08	Hradec Králové	Třinec	13,29	Frydek-Místek
	Plzeň	30,94	Plzeň	Český Těšín	13,63	Karviná
5000 - 24999	Černošice	55,72	Praha-západ	Chropyně	9,24	Kroměříž
	Roztoky	48,97	Praha-západ	Vrbno p. Pradědem	9,71	Bruntál
	Jesenice	46,62	Praha-západ	Petřvald	9,91	Karviná
	Říčany	46,34	Praha-východ	Dolní Lutyně	10,2	Karviná
	Hostivice	41,50	Praha-západ	Dubňany	10,63	Hodonín
1000 - 4999	Dobřichovice	53,51	Praha-západ	Libavá	4,12	Olomouc
	Špindlerův Mlýn	52,06	Trutnov	Olbramovice	4,23	Znojmo
	Dolní Břežany	49,76	Praha-západ	Doubrava	5,37	Karviná
	Lety	49,38	Praha-západ	Osoblaha	5,55	Bruntál
	Zvole	48,64	Praha-západ	Jakartovice	5,56	Opava

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat ČSÚ, 2013.

Voliči kandidáta ve 2. kole

(Soubor map strany č. 41 a 42)

Karel Schwarzenberg získal všechna volební maxima v Čechách.

Nejvýrazněji v kategorii obcí nad 25 tis. obyvatel v Praze, tak jako v prvním kole. Na dalších místech se ocitl Liberec a Jablonec nad Nisou, což byla místa, kde sbíral maxima Přemysl Sobotka. V dalších kategoriích obcí je patrný abnormální zisk oproti celorepublikovému

volebnímu výsledku v okresech Praha-západ a Praha-východ. Mezi tyto obce se vklínil jen Špindlerův Mlýn (viz Tabulka č. 37)

Tabulka č. 37

Volební extrémý Miloše Zemana v 2. kola prezidentské volby v obcích ČR v roce 2013

Kategorie sídla (počet obyv.)	Volební maxima		
	Název sídla	% platných hlasů	Okres
25000 a více	Praha	66,00	Praha
	Liberec	57,53	Liberec
	Jablonec n. Nisou	55,23	Jablonec n. Nisou
	České Budějovice	54,47	České Budějovice
	Karlovy Vary	54,36	Karlovy Vary
5000 - 24999	Černošice	77,48	Praha-západ
	Roztoky	71,70	Praha-západ
	Jesenice	69,98	Praha-západ
	Říčany	69,37	Praha-východ
	Úvaly	64,27	Praha-východ
1000 - 4999	Špindlerův Mlýn	79,35	Trutnov
	Dobřichovice	75,15	Praha-západ
	Květnice	75,11	Praha-východ
	Lety	75,03	Praha-západ
	Dolní Břežany	73,17	Praha-západ

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat ČSÚ, 2013.

Korelace Karla Schwarzenberga s výsledky ostatních kandidátů v prvním kole

Tento kandidát, nominovaný poslanci TOP09, má v prvním kole prezidentské volby pozitivní korelaci pouze s výsledky dvou kandidátů a to podstatnou s Přemyslem Sobotkou (0,52) a střední s Taťánou Fischerovou (0,46). S výsledky dalších dvou kandidátů má velmi silně negativní korelaci, a to vůbec nejvyšší s volebními zisky Jiřího Dienstbiera (-0,77) a Miloše Zemana (-0,71). Poté má podstatnou negativní korelaci s výsledky Jana Fischera (-0,63). Nízkou negativní korelaci má se Zuzanou Roithovou (-0,27). (viz Tabulka č. 38)

Pozitivní Korelace s výsledky 1. kola a výsledků 2. kola pro Karla Schwarzenberga

Tento kandidát téměř perfektně koreluje se svým výsledkem z prvního kola (0,96), což znamená, že jeho regiony podpory téměř konstantně rostly ve všech regionech. Dále má kandidát podstatnou korelaci s výsledky Přemysla Sobotky (0,63) a Taťány Fischerové (0,56) a triviálně s voličskou podporou Vladimíra Franze (0,07). Karel Schwarzenberg pozitivně koreluje především s výsledky kandidátů, kteří neměli výrazné volební výsledky, jako na druhé straně třeba kandidáti Jan Fischer či Jiří Dienstbier. Dokonce ani u pátého kandidáta v pořadí, Vladimíra Franze, nemá výraznou pozitivní korelaci a voliči kandidátů Přemysla Sobotky a Taťány Fischerové volby nerozhodovali. (viz Tabulka č. 38)

Tabulka č. 38.

Korelace výsledků Karla Schwarzenberga v 1. a 2. kole s výsledky kandidátů prezidentských voleb v roce 2013

Jméno kandidáta	Míra korelace (1. kolo)	Míra Korelace (2.kolo)
Sobotka	0,52	0,63
Fischerová	0,46	0,56
Franz	-0,09	0,07
Roithová	-0,27	-0,22
Fischer	-0,63	-0,50
Bobošíková	-0,70	-0,61
Zeman	-0,71	-0,83
Dienstbier	-0,77	-0,74

Zdroj: Vlastní zpracování.

Korelace s výsledky politických stran

Kandidát nejsilněji koreluje s TOP09, a to téměř perfektně s volebním výsledkem strany v roce 2013 (0,91) a velmi silně v roce 2010 (0,87). U předsedy této strany se to dalo předpokládat. Poté koreluje velmi silně nebo podstatně s výsledky ODS (0,68 a 0,77), SZ (0,73 a 0,67) a SVOBODNÍ s jejich výsledkem v roce 2013 (0,77). Velmi silnou negativní korelaci pozorujeme s volebními

Tabulka č. 39.

Korelace Karla Schwarzenberga s výsledky politických subjektů ve volbách do PS PČR v roce 2010 a 2013

Volby	Politický subjekt	1.kolo	2.kolo
2013	TOP09	0,91	0,92
	SVOBODNÍ	0,77	0,76
	SZ	0,73	0,64
	ODS	0,68	0,68
	PIRÁTI	0,46	0,50
	ANO	0,16	0,22
	KDU-CSL	-0,22	-0,20
	SPOZ	-0,40	-0,42
	USVIT	-0,52	-0,40
	KSČM	-0,68	-0,73
ČSSD	-0,76	-0,82	
2010	TOP09	0,87	0,89
	ODS	0,77	0,79
	SZ	0,67	0,65
	VV	0,03	0,14
	SUVERENITA	-0,12	-0,06
	KDU-ČSL	-0,32	-0,30
	SPOZ	-0,37	-0,43
	KSČM	-0,68	-0,73
	ČSSD	-0,81	-0,88

Zdroj: Vlastní zpracování.

výsledky ČSSD (-0,76 a -0,81) Podstatnou zápornou korelaci s volebními zisky KSČM (oba roky -0,68) a s výsledkem hnutí ÚSVIT (-0,52). Střední negativní míru korelace má kandidát s výsledky SPOZ a KDU-ČSL. (viz Tabulka č. 39)

Korelace se socioekonomickými charakteristikami

U kandidátů, kteří postoupili do 2. kola, můžeme najít rozdíly mezi korelacemi s vybranými socioekonomickými ukazateli. Karel Schwarzenberg podstatně pozitivně koreloval v prvním kole s podílem lidí s VŠ vzděláním (0,65). Poté triviálně s mírou urbanizace (0,08). Negativní podstatnou míru korelace sledujeme u dvou hodnot, a to u míry nezaměstnanosti (-0,63) a podílu lidí pracujících v průmyslu (-0,57). Nízkou negativní míru korelace má kandidát s podílem věřících obyvatel (-0,28) a podílem lidí pracujících v zemědělství (-0,26). Korelace ve 2. kole se nejvýrazněji změnila u podílu obyvatel s vysokoškolským vzděláním (0,52), kde si kandidát sice zachoval podstatnou korelaci, ale její míra spadla o téměř o 0,15b. Dále se naopak změnilo z podstatné negativní korelace na střední míru korelace porovnání výsledků a podíl obyvatel pracujících v průmyslu (-0,43).

Tabulka č. 40.

Korelace výsledků K. Schwarzenberga se socioekonomickými ukazateli v roce 2013

Ukazatel	Míra korelace (1. kolo)	Míra korelace (2. kolo)
Míra nezaměstnanosti	-0,63	-0,66
Podíl věřících	-0,28	-0,29
Podíl obyvatel s VŠ vzděláním	0,65	0,52
Podíl lidí pracujících v zemědělství	-0,26	-0,22
Podíl lidí pracujících v průmyslu	-0,57	-0,43
Míra urbanizace	0,08	0,06

Zdroj: Vlastní zpracování.

18.2 Ing. Miloš Zeman

Tento významný polistopadový politik se narodil 28. září v Kolíně. Nazývá se a bývá „titulován jako politik z Vysočiny. Vystudoval národohospodářskou fakultu VŠE v Praze a v roce 1969 úspěšně ukončil studia. (Zeman, 2005) Během období pražského jara se stal členem KSČ. Nesouhlasil však s invazí vojsk Varšavské smlouvy a v roce 1970 byl ze strany vyloučen. V roce 1989 vydává prognostický článek, kde kritizuje tehdejší režim. 25. listopadu krátce promlouvá na letenské pláni.

Obr. 9 Miloš Zeman (ČT, [online] 2012)

Od roku 1990–93 pracuje v Československé akademii věd jako prognostik. V prvních letech je poslancem OF, od roku 1991 Občanského hnutí a následně Klubu sociálně demokratické orientace. V roce 1992 se stává členem ČSSD a rok poté jejím předsedou. Poslancem se stal až v roce 1996 s historickým výsledkem pro ČSSD a stává se předsedou PS PČR. (Zemanmilos.cz [online], 2013) V následujících předčasných volbách v roce 1998 se stává premiérem a jeho menšinová vláda je tolerována ODS na základě opoziční smlouvy. V roce 2001 přenechává místo předsedy strany a po volbách 2002 se stahuje do politického ústraní na svou chatu do Nového Veselí na Vysočině. V roce 2003 neúspěšně kandiduje na prezidenta. (Bém [online], 2012d) V roce 2009 vzniká strana SPOZ, jejímž předsedou je Miloš Zeman, kandidující v Ústeckém kraji. Strana nepřekročila 5% hranici a Miloš Zeman se zříká předsednictví a stává se čestným předsedou. (Wirnitzer [online], 2012i) Již v únoru roku 2012 oznamuje kandidaturu a v nejrychlejším čase sbírá přes 100 tisíc podpisů. (Mrvová [online], 2012)

Profilace kandidáta

Jedna z nejsilnějších a nejzkušenějších osobností, která v porevoluční době zaznamenala významné úspěchy, ale i neúspěchy a skandály. Jeho politika je téměř neměnná, chce v ČR více přímé demokracie, svěřit vládu více lidu. Je pro progresivní zdanění obyvatel s vyššími příjmy, pro prokázání původu majetku. Je pro nižší daně na léky, ale u vyšší sazby DPH by ji zanechal či zvednul jako vklad do budoucnosti. Až na krajní výjimky odmítá prezidentské amnestie a trest smrti. Zastává se jaderné energetiky a nemá rád „zelená“ řešení. Odmítá kvóty pro ženy v politice. Jeho prezidentování bude dle jeho slov velmi aktivní

s častými vystoupeními v obou komorách PČR. Je pro přijetí eura. (Wirnitzer [online], 2012i) Během kampaně je „lidový“ Miloš Zeman daleko srozumitelnější pro širší skupinu obyvatel. Není členem žádné parlamentní strany a v opoziční rétorice proti tehdejší vládě se jeví jako kandidát, který může v nejbližší době zastavit pravicové vlády. V prezidentských debatách se dostával do přímé konfrontace s Janem Fischerem, který nepůsobil zrovna harmonicky a silným dojmem. (Hron [online], 2012) Poté vznikla aféra s placeným publikem Jana Fischera. Často tématem pro protikandidáty bylo neprůhledné financování kampaně Miloše Zemana. V debatách mezi 9 kandidáty ho nejčastěji za jeho financování napadal Jiří Dienstbier. (E15.cz [online], 2013b)

Mezi první a druhým kolem

Trošku nečekaným soupeřem do druhého kola se stal Karel Schwarzenberg. V debatách během mezivolebních 14 dnů projevil pevnost názorů, které dávaly voličům jistotu v tom, co můžou od kandidáta čekat. Nicméně bylo zřejmé, že Miloš Zeman je na straně opozice proti 8 rokům vládnoucích pravicových vlád. Protivládní rétorika byla dominantní pro období mezi první a druhým kolem a ze spíše pozitivně laděné kampaně v prvním kole v tom druhém začla převažovat ta negativní. Znějí hesla jako: Stop Kalouskovi na Hradě a Stop této vládě. Zeman je pro masu srozumitelnější a mluví jasně a zřetelně, často hesly a vše prokládá vtipnými i sebekritizujícími bonmoty. Je zástupcem spíše obyvatel s nižšími příjmy (důchodci, nezaměstnaní), a tak se také prezentuje. Vymezuje se vůči Praze (bohatým). V duelech s Karlem Schwarzenbergem se projevuje i nacionalismus, kde se prezentuje jako český kandidát a obhájce zájmů vlasti a poukazuje na život v Československu (protipól je jeho sok). Jeho krátké členství v KSČ, není pro většinu voličů problémem. (Červinková, Kulhavá [online], 2013)

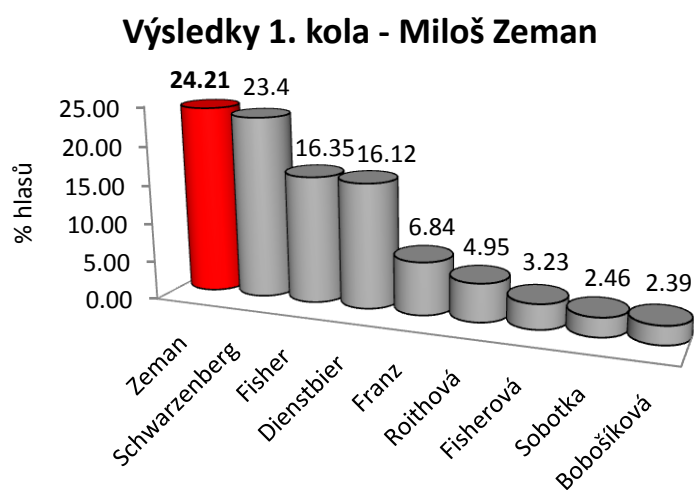
Voliči kandidáta

(Soubor map strana č. 33 a 34)

Kandidát získal nejvíce hlasů ze všech devíti kandidátů v prvním kole 24,21 % (1 245 848) hlasů (viz Graf č. 11). Maxima Miloše Zemana nacházíme spíše na Moravě nežli v Čechách a spíše v menších sídlech nežli v našich větších městech. Jeho výsledek se opíral především o nadprůměrné výsledky v Kraji Vysočina (32,43 %), v Moravskoslezském kraji (28,77 %) a v sousedním Olomouckém kraji (27,23 %). V prvním ze jmenovaných krajů bylo maximum v okrese Žďár nad Sázavou (41,26 %), o 9 procentních bodů byl vzdálenější okres Karviná (32,26 %). Následuje okres Prostějov (30,51 %) a dva okresy z nejméně úspěšného kraje, kterými jsou Havlíčkův Brod (30,37 %) a Třebíč (30,18 %). V kategorii větších měst

nacházíme především města Moravskoslezského kraje, a to zejména z okresu Karviná. Maximum má Orlová (34,72 %), následuje okresní Karviná (34,53 %) a Havířov (31,98 %). Mezi pět okresů s nejvyšší procentuální podporou se vklíní i rodný Kolín (31,24 %), následovaný Ostravou (28,86 %). Minimum má kandidát v Praze (17,09 %) a ve městech v severovýchodních Čechách. V kategorii středně velkých a malých sídel se volební maxima nacházejí, až na výjimky, v jednom okrese a tím je Žďár nad Sázavou. V sídlech s 5000-24999 obyvateli získal volební maximum v Bystřici nad Pernštejnem (47,46 %). Následuje, jako jediné sídlo z jiného okresu, Polná (40,21 %) a poté opět města jako Žďár nad Sázavou, Velké Meziříčí a Nové Město na Moravě. Minima zaznamenáváme u kandidáta v Černošicích, ale například i ve východočeském Červeném Kostelci nebo Letohradě. V malých sídlech dominuje Nové Veselí (62,54 %), místo, kde má Miloš Zeman chatu (letní byt). Nejnižší podporu má tento kandidát v Benecku. (10,77 %).

Graf č. 11.

Zdroj: ČSÚ, 2013.

Tabulka č. 41.

Volební extrémy Miloše Zemana v 1. kole prezidentské volby v obcích ČR v roce 2013

Kategorie sídla (počet obyv.)	Volební maxima			Volební minima		
	Název sídla	% platných hlasů	Okres	Název sídla	% platných hlasů	Okres
25000 a více	Orlová	34,73	Karviná	Praha	17,09	Praha
	Karviná	34,53	Karviná	Liberec	18,81	Liberec
	Havířov	31,98	Karviná	Jablonec n. Nisou	18,90	Jablonec n. Nisou
	Kolín	31,24	Kolín	Trutnov	20,00	Trutnov
	Ostrava	28,86	Ostrava	Hradec Králové	20,58	Hradec Králové
5000 - 24999	Bystřice n. Pernšt.	47,46	Žďár n. Sázavou	Černošice	10,77	Praha-západ
	Polná	40,21	Jihlava	Roztoky	13,61	Praha-západ
	Žďár n. Sázavou	37,89	Žďár n. Sázavou	Červený Kostelec	15,65	Náchod
	Velké Meziříčí	37,74	Žďár n. Sázavou	Letohrad	15,92	Ústí n. Orlicí
	Nové Město na M.	36,35	Žďár n. Sázavou	Říčany	16,24	Praha-východ
1000 - 4999	Nové Veselí	62,54	Žďár n. Sázavou	Benecko	10,54	Semily
	Bohdalov	53,99	Žďár n. Sázavou	Husinec	11,06	Praha-východ
	Herálec	43,41	Žďár n. Sázavou	Dobřichovice	12,51	Praha-západ
	Libavá	42,58	Olomouc	Zvole	12,80	Praha-západ
	Měřín	41,69	Žďár n. Sázavou	Machov	13,41	Náchod

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat ČSÚ.

Voliči kandidáta ve 2. kole

(Soubor map strany č. 44 – 45)

Kandidát Miloš Zeman získal volební maxima více na Moravě a ve Slezsku. Všem kategoriím obcí dominují slezské obce. To znamená, že výsledky v kategorii měst nad 25tis. obyvatel se na prvních třech místech nezměnila. V dalších kategoriích, kde v 1. kole dominovaly obce ze Žďárska, ve 2. kole tomu tak u tohoto kandidáta nebylo. Převažovaly totiž opět

Tabulka č. 42.

Volební extrémy Miloše Zemana v 2. kola prezidentské volby v obcích ČR v roce 2013

Kategorie sídla (počet obyv.)	Volební maxima		
	Název sídla	% platných hlasů	Okres
25000 a více	Karviná	82,39	Karviná
	Orlová	81,83	Karviná
	Havířov	74,90	Karviná
	Český Těšín	66,17	Karviná
	Třinec	65,94	Frýdek-Místek
5000 - 24999	Petřvald	78,52	Karviná
	Dolní Lutyně	78,42	Karviná
	Vrbno p. Pradědem	76,87	Bruntál
	Bystřice n. Pernšt.	76,14	Žďár n. Sázavou
	Bohumín	75,72	Karviná
1000 - 4999	Doubrava	86,09	Karviná
	Jindřichov	85,43	Bruntál
	Osoblaha	84,90	Bruntál
	Strachotice	84,39	Znojmo
	Libavá	84,32	Olomouc

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat ČSÚ, 2013.

obce z Karvinska a Bruntálska, což značí jasnou obměnu volebních maxim u kandidáta a přesun do jiných regionů. (viz Tabulka č. 42)

Korelace s výsledky 1. kola

V prvním kole nemá kandidát tak zřetelné korelace s výsledky neúspěšných kandidátů. Nejvyšší střední pozitivní korelaci zaznamenáváme s kandidátkou Zuzanou Roithovou (0,37), poté pozorujeme nízkou pozitivní korelaci s Jiřím Dienstbierem (0,29) a Janou Bobošíkovou (0,21). Triviální korelaci má pak s Janem Fischerem (0,03). Naopak negativní míry korelace jsou výrazně vyšší. Velmi silnou negativní korelaci má kandidát s volebními zisky Karla Schwarzenberga (-0,71). Poté kandidát záporně koreluje s výsledky Přemysla Sobotky (-0,65). Středně negativní korelaci nacházíme s výsledky Taťány Fischerové (-0,48) a Vladimíra Franze (-0,41). (viz Tabulka č. 43)

Pozitivní korelace s výsledky 1. kola a výsledků 2. kola pro Miloše Zemana

Miloš Zeman má se svými výsledky z prvního kola velmi silnou korelaci, ale nižší než jeho protikandidát (0,83). Což je velmi pravděpodobně vlivem větších přesunů hlasů od nepostupujících kandidátů. Toto tvrzení jen podporuje to, že kandidát má velmi silnou korelaci s výsledky Jiřího Dienstbiera (0,74), což byl kandidát, který získal přes 16 % hlasů. Dále má velmi silnou korelaci s výsledky Jany Bobošíkové (0,61) a především s Janem Fischerem, který se umístil na prvním nepostupovém místě (0,50). Nízkou korelaci poté můžeme pozorovat s kandidátkou KDU-ČSL Zuzanou Roithovou (0,22). To, že kandidát pozitivně koreluje s výsledky dvou nejsilnějších nepostupujících kandidátů, svědčí o tom, že velmi pravděpodobně se tak ubíral i přesun voličů a ti rozhodli o výhře Miloše Zemana v kole druhém. (viz Tabulka č. 43)

Tabulka č. 43.

**Korelace výsledků Miloše Zemana v 1. a 2. kole s výsledky kandidátů
prezidentských voleb v roce 2013**

Jméno kandidáta	Míra korelace (1. kolo)	Míra Korelace (2.kolo)
Roithová	0,37	0,22
Dienstbier	0,29	0,74
Bobošíková	0,21	0,61
Fischer	0,03	0,50
Franz	-0,41	-0,07
Fischerová	-0,48	-0,56
Sobotka	-0,65	-0,63
Schwrazenberg	-0,71	-0,96

Zdroj: Vlastní zpracování.

Korelace s výsledky politických stran

Ačkoliv již není Miloš Zeman členem ČSSD, má s výsledky této strany v obou sledovaných letech velmi silnou pozitivní korelaci (0,71 a 0,7). Se stranou, kde je čestným předsedou se liší pozitivní podstatná korelace, vyšší má v roce 2010 (0,68), kde osobně kandidoval za tuto stranu. 3 roky poté, když už byl prezidentem, korelace s výsledky klesla na (0,54). Střední pozitivní

Tabulka č. 44.

volbách do PS PČR v roce 2010 a 2013

Volby	Politický subjekt	1. kolo	2. kolo
2013	CSSD	0,70	0,82
	SPOZ	0,54	0,42
	KSCM	0,46	0,73
	KDU-CSL	0,39	0,20
	USVIT	0,19	0,40
	ANO	-0,33	-0,22
	SZ	-0,44	-0,64
	SVOBODNI	-0,54	-0,76
	PIRATI	-0,55	-0,50
	ODS	-0,56	-0,68
	TOP09	-0,71	-0,92
	2010	CSSD	0,71
SPOZ		0,68	0,43
KSCM		0,48	0,73
KDU-CSL		0,45	0,30
SUVERENITA		-0,22	0,06
VV		-0,31	-0,14
SZ		-0,56	-0,65
ODS		-0,62	-0,79
TOP09		-0,71	-0,89

Zdroj: Vlastní zpracování.

korelaci pozorujeme s výsledky dvou tradičních politických stran, a to s KSČM (0,46 a 0,48) a s výsledky KDU-ČSL (0,39 a 0,45). Velmi silnou negativní korelaci má kandidát se stranou TOP09 (v obou letech -0,71). Podstatnou negativní korelaci pak shledáváme s výsledky stran ODS (-0,56 a -0,61). Poté s Piráty (-0,55) a Stranou svobodných občanů (-0,54). Ještě v roce 2010 má kandidát podstatnou negativní korelaci s volebními zisky SZ (-0,56), v říjnových volbách v roce 2013 (-0,44). (viz Tabulka č. 44)

Korelace se socioekonomickými charakteristikami

U korelací Miloše Zemana a socioekonomických ukazatelů shledáváme mezi prvním a druhým kolem daleko dramatičtější změny než u jeho protikandidáta. V prvním kole kandidát středně pozitivně koreluje s podílem věřících obyvatel (0,48) a s mírou nezaměstnanosti (0,45). Nízko pozitivně koreluje s podílem obyvatel pracujících v zemědělství (0,22) a průmyslu (0,28). Nízkou negativní míru korelace shledáváme u podílu osob s VŠ vzděláním (-0,26). Ve 2. kole pozorujeme pozitivní podstatnou korelaci s podílem nezaměstnaných (0,66). Oproti prvnímu kolu vzrostla tato korelace o více než 0,2b. Naopak snížila se míra korelace o 0,2 s podílem věřících osob (0,29). Další dramatický skok nacházíme u podílu obyvatel s VŠ

vzděláním, kde se nízká změnila na podstatnou negativní míru korelace u míry nezaměstnanosti (-0,66). Další nárůst pozitivní negativní korelace pozorujeme u podílu osob pracujících v průmyslu (0,43). U podílu osob pracujících v zemědělství a míry urbanizace nebyla změna nikterak výrazná.

Tabulka č. 45.

Korelace výsledků M. Zemana se socioekonomickými ukazateli v roce 2013

Ukazatel	Míra korelace (1. kolo)	Míra korelace (2. kolo)
Míra nezaměstnanosti	0,45	0,66
Podíl věřících	0,48	0,29
Podíl obyvatel s VŠ vzděláním	-0,23	-0,52
Podíl lidí pracujících v zemědělství	0,22	0,22
Podíl lidí pracujících v průmyslu	0,28	0,43
Míra urbanizace	-0,15	-0,05

Zdroj: Vlastní zpracování.

19. ZÁVĚR

Občané přisuzují prezidentovi velký vliv a patří dlouhodobě mezi jedny z nejdůvěryhodnějších ústavních institucí státu. Nicméně jeho pravomoci jsou omezené a jeho status a především náhled veřejnosti přeceněný. Vše však vychází i z historie, kdy náš prezident hrál významnou historickou roli ve vývoji státu a autorita a respekt takového prezidenta způsobily, že místo parlamentního systému mělo Československo, respektive ČR, v některých případech systém, který bychom mohli označit za prezidentský. Přímá volba prezidenta dává prezidentovi značnou demokratickou legitimitu opřenou nikoliv o zákulisní dohody, ale o vyjádření podpory obyvatel.

V roce 2013 se občané ČR dočkali a svého prezidenta si poprvé mohli vybrat z devíti kandidátů, kteří byli zařazeni do této geografické analýzy. Většina kandidátů měla již nějaké zkušenosti v působení v PČR. Výsledky ovlivnilo několik faktorů. Jako jeden z nejdůležitějších lze zmínit aktuální rozložení politických sil a nálada ve společnosti. Během dvoukolové volby hrála důležitou roli volební kampaň, která se vyostřila mezi 1. a 2. kolem. Klíčové byly i určité charakterové vlastnosti kandidátů, ale především jejich aktuální nebo historická politická příslušnost. Za zmínku stojí i předvolební průzkumy veřejného mínění, které měly za to, že ve 2. kole se střetnou Miloš Zeman a Jan Fischer a možná právě to zmobilizovalo voliče protikandidátů, kteří do druhého kola poslali místo druhého jmenovaného Karla Schwarzenberga.

U Jany Bobošíkové jsme vycházeli z předpokladu, že její výsledky budou nejvíce pozitivně korelovat s výsledky „její“ Suverenity v roce 2010, KSČM a ÚSVITU a spíše bude volena na venkově. Nejúspěšnějším krajem bude Moravskoslezský a výsledky z 1. kola budou spíše korelovat v kole č. 2 s Milošem Zemanem. Tyto předpoklady se téměř potvrdily. Jana Bobošíková měla nejsilnější korelaci s hnutím ÚSVIT v roce 2013. Dále pak s KSČM a posléze z ČSSD a až poté s hnutím Suverenita. Na opačném pólu nacházíme zápornou korelaci s výsledky stran SVOBODNÍ, TOP09 A ODS. Nejúspěšnější oblastí pro kandidátku byl severozápad Čech (Ústecký a Karlovarský kraj). Při analýze na základě korelace je pravděpodobnější, že voliči Jany Bobošíkové se ve 2. kole rozhodli spíše pro Miloše Zemana. Na základě výsledku korelace se socioekonomickými charakteristikami můžeme konstatovat, že kandidátka především oslovila nezaměstnané nebo obyvatele pracující v průmyslu, naopak protipólem její voličské základny byli lidé s VŠ vzděláním. Volební maxima se nacházejí v: a) periferních oblastech republiky, b) obcích se sociálně vyloučenými lokalitami, c) oblastech s vysokou nezaměstnaností a ve strukturálně postižených regionech. Volební minima

nacházíme v našich největších městech (Praha, Brno, Plzeň) a v jejich suburbanizovaných částech. To neplatí pro Ostravu. Dále pak v lokalitách a obcích vázaných na protikandidáty (Vysočina, Zlínsko).

Jedním ze silných kandidátů, který se nedostal do 2. kola, byl Jiří Dienstbier. Předpokladem bylo, že tento kandidát navržený ČSSD, získá od voličů právě této strany vysokou podporu. Dále, že tyto hlasy bude sbírat jak na venkově, tak ve městech. Voliči tohoto kandidáta poté, i přes mnohé historické rozkoly v této straně, vyberou jako budoucího prezidenta spíše Miloše Zemana. Volební maxima jsme předpokládali v Moravskoslezském kraji. U tohoto kandidáta shledáváme nejsilnější korelaci s výsledky KSČM a až následně s volebními zisky ČSSD. S většinou dalších politických subjektů shledáváme spíše negativní korelaci s výsledky stran, kde je na samém chvostu TOP09. To opět potvrzuje možný přechod voličů Jiřího Dienstbiera, k Miloši Zemanovi v kole druhém a vše potvrzuje i velmi silná korelace mezi výsledky kandidátů. Otázkou je, jak moc ovlivnilo voliče vyjádření podpory kandidáta Karlu Schwarzenbergovi, i když strana návrhatele podpořila Miloše Zemana. Na základě korelačního koeficientu tento kandidát oslovil spíše nezaměstnané voliče, pokud volič měl práci, nepracoval velmi pravděpodobně ve službách, ale spíše v průmyslu. Nízkou pozitivní korelaci měli výsledky kandidáta s podílem lidí pracujících v zemědělství. Nejvyšší negativní míru měl s podílem obyvatel s VŠ vzděláním. Pokud se podíváme na volební maxima, v kategorii měst 25 tisíc a více dominuje Karvinsko. Dále získal kandidát výrazná maxima na Bruntálsku a Hodonínsku. Pozorujeme zde i slabší efekt kandidáta u města Stochov, kde se kandidát podílí na veřejném životě. Nejvýraznější volební minima ve všech kategoriích obcí jsou až na výjimky v Čechách. Jednou z výjimek je Žďársko, kde jsou volební maxima Miloše Zemana.

Výsledek Jana Fischera v 1. kole hrál rozhodující roli pro konečný výsledek 2. kola. U tohoto kandidáta se průzkumy veřejného mínění spletly, jelikož byl podle nich velice pravděpodobným postupujícím do 2. kola. Hypotéza u něj předpokládala pozitivní korelace s výsledky KSČM a VV. Uchazeč bude získávat hlasy spíše na venkově. Jeho pozice ke vztahu ke kandidátům 2. kola bude neutrální a korelace malá. Tato poslední hypotéza se však nepotvrdila a voliči Jana Fischera se ve druhém kole rozhodli spíše pro Miloše Zemana. Mezi prvním a druhým kolem se zásadně zvedla korelace ve prospěch kandidáta z Vysočiny. Jan Fischer spíše koreloval s výsledky levicových nebo nových stran politického spektra. Naopak nejvíce negativně koreloval s volebními zisky strany TOP09, což jen dokumentuje „nepodporu“ Karla Schwarzenberga v druhém kole. Největší podporu získal v celých

severozápadních Čechách. Nejúspěšnější byl v Ústeckém kraji. Sporadicky se vyskytovalo volební maximum ve všech třech kategoriích na Moravě nebo Slezsku, ale ani volební minima tam kandidát neměl, ta se nacházela spíše v Čechách. V kategorii měst nad 25 tisíc obyvatel to byla většinou česká krajská města. Další minima našel kandidát v obcích okresu Praha - západ a Praha - východ. Opět můžeme shledat volební minima tam, kde měl protikandidát Miloš Zeman volební maxima (Žďársko). U korelace se socioekonomickými ukazateli pozorujeme pozitivní shodu s mírou nezaměstnanosti a podílem lidí pracujících v průmyslu. Negativní korelaci nacházíme s podílem obyvatelstva s VŠ vzděláním, což je obdobné jako u kandidátů Jany Bobošíkové a Jiřího Dienstbiera. Voliči Jana Fischera tak i z těchto důvodů přešli spíše ve větším měřítku k Miloši Zemanovi. U kandidáta nelze jednoznačně určit, zda byl volen spíše na venkově nebo ve městech.

U Taťány Fischerové byla její kandidatura vlastně spontánní akcí jejích příznivců. Nicméně i ona má za sebou zkušenosti z parlamentní politiky, a to v hlavním městě Praze. Proto i hypotézy vycházely z toho, že tato kandidátka tam bude mít největší podporu. I na základě toho bylo další domněnkou, že ve druhém kole podpoří voliči spíše Karla Schwarzenberga. U korelací s politickými subjekty máme za to, že nejvyšší bude se SZ. Nejvyšší pozitivní korelaci však měla kandidátka se stranou TOP09, až poté se SZ a s výsledky strany SVOBODNÍ. Nejvyšší míru korelace měla s výsledky kandidátů Karlem Schwarzenbergem, což se pravděpodobně projevilo i v chování voličů v 2. kole, kteří pokud k volbám šli, dali spíše hlas Karlu Schwarzenbergovi. Maximum však kandidátka nezískala v hlavním městě Praze, nýbrž v Libereckém kraji. V tomto kraji a vůbec v celém východočeském regionu nalezneme pro kandidátku daleko výraznější podporu, než byl její republikový výsledek. Její minima jsou pak roztroušená po celé republice. Při analýze socioekonomických charakteristik a výsledků kandidátky můžeme říci, že nenacházíme velmi silnou nebo podstatnou korelaci s žádným s ukazatelů. Nicméně spíše ji nevolili nezaměstnaní a naopak vyšší byla pravděpodobnost, že hlas jí dají lidé, kteří mají VŠ vzdělání.

Vladimír Franz jako nestraničský kandidát byl nejen z hlediska volební geografie velikou neznámou. Proto hypotézou bylo, že spíše bude korelovat s výsledky nových, liberálních, někdy i protestních stran (ÚSVIT, ANO, PIRÁTI). Předpokládat pak územní maxima a prostorovou diferenciaci by bylo velice obtížné, nicméně hlas pro tohoto kandidáta bychom mohli brát jako „protestní“. Proto bude celorepubliková podpora bez výraznějších diferenciací. V tomto se však hypotéza nepotvrdila, u kandidáta je jasně vidět vyšší podpora v Čechách než na Moravě. Tam odevzdali hlasy spíše Zuzaně Roithové, což dokumentuje i

nejvíce negativní korelace s KDU-ČSL. Tento kandidát neměl významnou korelaci s výsledky žádné politické strany, která se pravidelně dostává do PS PČR. Nejvyšší pozitivní korelaci měl Vladimír Franz s výsledky hnutí SUVERENITA v roce 2010. V roce 2013 měl kandidát nejsilnější korelaci právě s PIRÁTY, ANO a ODS. S ÚSVITEM kandidát nekoreluje. Nejúspěšnějším krajem pro kandidáta byl Karlovarský kraj. Všechna volební maxima v kategoriích všech měst se nachází v Čechách. Volební minima nalezneme velmi často na Moravě (Žďársko, Uherskohradištsko, Zlínsko). To jsou místa vázána na protikandidáty. V Čechách je to nejvýraznější na Táborsku. Při korelaci kandidáta se socioekonomickými charakteristikami nemá kandidát vysokou pozitivní korelaci se žádným z ukazatelů. Můžeme však jeho voliče identifikovat jako nevěřící a bez VŠ vzdělání.

Další v pořadí podléhaly analýze výsledky Zuzany Roithové. U této kandidátky jsme měli za to, že bude její podpora silně vázána na KDU-ČSL a získá voliče spíše na venkově, maxima bude mít ve Zlínském kraji a její voliči ve druhém kole spíše podpoří Miloše Zemana. Hypotéza se potvrdila ve všech bodech, volební maxima kandidátka sbírá především ve Zlínském kraji a východních okresech kraje Vysočina. U území s vyšší volební podporou je patrná historická hranice Čechy Morava, kde zaznamenáváme výraznější výsledky pro kandidátku než je republikový výsledek. Uchazečka o prezidentský post taktéž silně koreluje s výsledky strany KDU-ČSL, ale i SPOZ. V případě druhé jmenované strany to přispělo k výraznější podpoře Miloše Zemana před Karlem Schwarzenbergem, i přesto, že ho kandidátka otevřeně podpořila, což potvrzuje i negativní korelace se stranou TOP09. Kandidátka téměř perfektně koreluje s podílem věřících, dále pak pozitivně s podílem lidí pracujících v průmyslu. Záporné hodnoty nacházíme u míry urbanizace, což i z části potvrzuje hypotézu, že kandidátku volí spíše venkov. Volební maxima jsou taktéž striktně vázána na podíl věřících, a proto je nacházíme v zásadě na Moravě. Volebně geografickou anomálií je Náchodsko. Z regionálního pohledu je zajímavé, že v kategorii největších měst získává kandidátka maxima v Karviné, ale minima v nedaleké Orlové. Další minima pro kandidátku nacházíme spíše v severozápadních Čechách.

Kandidát, který skončil výrazně za očekáváním, byl Přemysl Sobotka. U tohoto kandidáta jsme v hypotézách předpokládali silné korelace s výsledky navrhuující ODS, dále, jak je pro stranu tradiční, se kandidát bude spíše opírat o hlasy voličů z měst. Proto jsme předpokládali volební maxima v Praze, která je dlouholetou baštou ODS. Dále jsme předpokládali, že jeho voliči v 2. kole vhodí lístek spíše pro Karla Schwarzenberga. Tyto předpoklady se však se skutečností neprotnuly v takové míře, jelikož kandidát byl

nejúspěšnější v Libereckém kraji, se kterým je osobnostně spjatý a zde zaznamenal i volební maxima. Nejsilnější korelaci neměl kandidát s výsledky navrhující strany, ale s TOP09 a až poté s ODS. Což už naznačuje spíše směřování jeho elektorátu ve 2. kole ke Karlu Schwarzenbergovi, což potvrzují i nejpozitivnější korelace mezi kandidáty a naopak nejvíce negativní má s vítězným kandidátem Milošem Zemanem. Toto tvrzení můžeme doložit i korelací se socioekonomickými ukazateli, které jsou protipólem korelací Miloše Zemana. Nejvyšší negativní míru korelace shledáváme s podílem věřících a s mírou nezaměstnanosti. Volební maxima jsou vázána přímo na osobu. Obce s volebními maximy se nachází převážně v obcích Libereckého kraje a na Trutnovsku. Další volební maximum pozorujeme v kategorii měst nad 25 tis. obyvatel s Mladou Boleslaví, kde se Sobotka narodil. V kategorii volebních minim převládají obce z Karvinska a Karlovarska (východní a západní periferie ČR).

U Karla Schwarzenberga se z počátku nepočítalo, že by se mohl do 2. kola probjovat. To bylo překvapení především pro společnosti provádějící průzkumy veřejného mínění. U tohoto kandidáta jsme se opírali o to, že je již od samého počátku předsedou TOP09, s výsledky které jsme mu předpovídali nejpozitivnější korelaci. Dále pak s volební podporou ODS a novým hnutím ANO. Taktéž jsme měli za to, že volební maximum za kraje získá v našem hlavním městě. Hypotézy se téměř potvrdily, Karel Schwarzenberg nejvíce koreluje se stranou, která ho navrhla na prezidentský úřad. Poté dále s výsledky SZ, ODS a v roce 2013 se stranou SVOBODNI. Tři posledně jmenované strany v současnosti nepatří k subjektům s vysokou voličskou podporou. Hodnoty s hnutím ANO sice nabývají výraznějších volebních zisků, ale jde pouze o nízkou korelaci. Na protipólu se nachází strany jako KSČM, ČSSD, SPOZ, ÚSVIT a KDU-ČSL, což jsou uskupení, která jsou až na SPOZ zastoupená v PS PČR. Korelace se výrazněji mezi 1. a 2. kolem neměnily. Již v prvním kole měl výraznou negativní korelaci se 4 kandidáty (Dienstbier, Zeman, Bobošíková, Fischer), tato korelace se sice ve 2. kole u většiny kandidátů, mimo samotného Zemana, zmírnila, ale zůstala negativní. Pozitivní korelaci naopak měl kandidát s Přemyslem Sobotkou a Taťánou Fischerovou, tyto kandidáti však v konečných výsledcích měli nejnížší počty hlasů v 1. kole. V Praze opravdu kandidát získal volební maxima a dále v okresech Praha - východ a Praha - západ. U volebních minim jsou v 1. kole ve všech kategoriích obcí zastoupena obce z Karvinska. Ve finálovém duelu zůstala volební maxima vcelku totožná. Celkově můžeme říci, že voliči mu dali svůj hlas spíše v Čechách. Přesněji v českých městech s lepší ekonomickou situací, a to jak v prvním, tak ve druhém kole. Při výsledku kandidáta se socioekonomickými ukazateli nedošlo mezi 1. a 2. kolem k výraznějším změnám. Nejsilněji pozitivně koreloval Karel Schwarzenberg s podílem lidí s VŠ vzděláním. Naopak nejvyšší

míru negativní korelace nacházíme u podílu lidí pracujících v průmyslu a mírou nezaměstnanosti. Ze všech těchto ukazatelů vychází vcelku průkazně to, že Karel Schwarzenberg se nemohl opřít o výsledky žádného kandidáta v 1. kole, což je i hlavním důvodem proč se nestal prezidentem ČR.

U vítěze prezidentských voleb jsme se pokoušeli potvrdit hypotézu, že jeho výsledky budou nejvíce podobné stranám ČSSD, SPOZ a KSČM. Jeho podpora bude nejvyšší na Vysočině a elektorát bude spíše venkovský. Tyto hypotézy byly téměř jednoznačně potvrzeny. Jen bychom možná očekávali nesilnější pozitivní korelaci s výsledky strany, která nese jeho jméno (SPOZ). Tu měl kandidát s volebními zisky ČSSD. Nutno podotknout, že korelace s výsledky se měnila v 1 a 2. kole a právě ve finále pozitivně kandidátovi vzrostly hodnoty právě s KSČM a ČSSD, ale třeba i hnutím ÚSVIT. Jde o strany, které se probjovaly do dolní komory v roce 2013 a získaly společně přes 40 % hlasů voličů. Naopak „propast“ se prohloubila s voliči stran TOP09 a ODS, které ale v posledních volbách do PS PČR nezískaly ani 20 %. V 1. kole má nejsilnější pozitivní korelaci se Zuzanou Roithovou, to se ve 2. kole však radikálně mění a u kandidáta nacházíme velmi silnou korelaci s výsledky Jiřího Dienstbiera a podstatnou korelaci s výsledky Jana Fischera a Janou Bobošíkovou. Negativní korelace se mezi 1. a 2. kolem u nikoho extrémně nezvýšila, jen se samotným Karlem Schwarzenbergem. Nejúspěšnější byl kandidát na Vysočině, se kterou je bytostně spjatý a pozorujeme výrazný efekt kandidáta na jeho osobu. V 1. kole zaznamenává volební maxima především ve městech nad 25 tis. na Karvinsku a poté ve městě Kolín, kde se narodil. V další kategorii jsou to téměř vždy obce z okresu Žďár nad Sázavou. Za všechno mluví Zemanova podpora v 1. kole v Novém Veselí (přes 60%, jedná se o obec, kde má letní byt). Volební minima v 1. kole v kategorii největších měst zaznamenáváme v Praze a ve městech Královéhradeckého a Libereckého kraje. Ve 2. kole narazíme na obce z Vysočiny jen sporadicky, tabulkám dominovaly obce z Karvinska a Bruntálska. Když zanalyzujeme vztah jeho výsledků k socioekonomickým charakteristikám, je na první pohled patrné, že některé korelace se mezi 1. a 2. kolem docela výrazně měnily. V 1. kole měly výsledky kandidáta nejsilnější pozitivní korelaci s mírou nezaměstnanosti a podílem věřících. Tyto hodnoty se ve 2. kole změnily. Kandidát začal více korelovat s mírou nezaměstnanosti a podílem obyvatel pracujících v průmyslu. Korelace s podílem věřících klesla. Naopak se prohloubila negativní korelace s podílem obyvatel s VŠ vzděláním. Všechna tato zjištění dokazují a do jisté části dokumentují, že voliči nejsilnějších nepostupujících kandidátů, pokud šli volit ve 2. kole, pravděpodobně vhodili do urny volební lístek se jménem Miloše Zemana.

20.SHRNUTÍ/SUMMARY

Tato diplomová práce měla za cíl zanalyzovat výsledky historicky první přímé volby prezidenta ČR v roce 2013. Hlavním cílem bylo zachytit prostorovou diferenciaci volební podpory všech 9 kandidátů. Dalším cílem bylo charakterizovat elektorát uchazeče. Pomocí korelačního koeficientu zdokumentovat potencionální voliče kandidáta a jejich socioekonomické charakteristiky a také možný přesun voličů nepostupujících kandidátů pro kandidáty ve druhém kole (Miloše Zemana a Karla Schwarzenberga). Práce se teoreticky zaměřuje na vývoj a hlavní hesla politické kampaně, která hrála výraznou roli a ovlivnila volební chování obyvatel v prvním a především ve druhém kole. U všech kandidátů je kladen důraz na oblasti extrémní podpory, na volební minima a především volební maxima kandidáta. Tato upravená metoda volebních jader je přehledně zpracována do volebních map.

Výsledky práce potvrdily řadu hypotéz. Jednou z nich bylo, že kandidáti spjatí v minulosti nebo dnes s politickou stranou či hnutím, budou sbírat voliče dané strany z voleb do PS PČR v roce 2010 nebo 2013. U nestranických kandidátů jsme předpokládali, že bude výrazně korelovat s výsledky nových politických subjektů. To se potvrdilo u podpory Vladimíra Franze, míra korelace však nebyla nikterak zásadní. U Jana Fischera byla hypotéza, že ho pravděpodobně podpoří voliči KSČM, což se potvrdilo. Volební maxima a minima byla vázána na socioekonomické charakteristiky regionů, ale i na vazbu kandidáta k místu (rodiště, bydliště, chata). Mezi nejvýraznější korelace patří téměř perfektní korelace Zuzany Roithové s podílem věřících. Dále velice pozitivně korelovali s nezaměstnaností (Fischer, Bobošíková, Zeman, Dienstbier). Tyto kandidáti naopak negativně korelovali s podílem lidí s VŠ vzděláním. U této skupiny naopak uspěli kandidáti Schwarzenberg, Sobotka, Fischerová. Toto se potvrdilo a tyto kandidáti pak získávali maxima tam, kde je spíše nízká nezaměstnanost a tam, kde je vysoký podíl lidí s VŠ vzděláním. Efekt kandidáta byl nejpatrnější u Miloše Zemana, který získával volební maxima na Vysočině (Žďársko). Nejdůležitějším zjištěním byl pravděpodobný přesun hlasů nepostupujících kandidátů k postupujícím do 2. kola. Ve hře byly hlasy především dvou nejúspěšnějších nepostupujících uchazečů (Jana Fischera a Jiřího Dienstbiera). Tyto kandidáti byli jasně, jak programově, tak ideově bližší Miloši Zemanovi. Karel Schwarzenberg se nemohl opřít o hlasy žádného kandidáta z prvního kola, jelikož mezi 4 nejúspěšnějšími kandidáty jediný on byl zástupcem ryzí pravice. Vše dokazují korelace, které naznačují pravděpodobný přeliv jak od komunistických voličů Jana Fischera k Miloši Zemanovi, tak voličů ČSSD Jiřího Dienstbiera. Pozitivní korelace a přímou vazbu jsme mohli shledat u Karla Schwarzenberga pouze na Přemysla Sobotku a Taťánu Fischerovou, ale voliči

těchto kandidátů prezidentské volby nerozhodovali. Pokud bychom opustili statistické hypotézy, z geografického pohledu se Miloši Zemanovi v kampani vyplatilo vymezení vůči Praze a Benešovy dekrety, které jsou zásadní především pro oblast bývalých Sudet, kde je zpravidla vysoká nezaměstnanost a zde prostě Karel Schwarzenberg hlasy získat nemohl, jelikož v těchto regionech byli úspěšní kandidáti Dienstbier s Fischerem. Žádný jiný kandidát by nebyl Miloši Zemanovi tak dokonalým protipólem jako Karel Schwarzenberg, člen nepopulární vlády. Dokonce i z pohledu statistiky byl tento kandidát velice snadnou kořistí pro výborného opozičního politika Miloše Zemana. Toto vše sehrálo v této volbě důležitou roli a to vedlo k tomu, že Miloš Zeman se stal vcelku jasně prezidentem ČR.

SUMMARY

The aim of this diploma thesis was to analyze the results of the historically first Czech Republic direct presidential elections in 2013. The principal aim was to capture the spatial differentiation of the election support of all nine candidates. Another aim was to characterize the candidates' electors, i.e. to document potential voters of a candidate using the correlation coefficient. The socioeconomic characteristics of the voters and possible transfer of the voters of the unsuccessful candidates to the candidates in the second round (Milos Zeman, Karel Schwarzenberg) were taken into account. The theoretical part of the paper is focused on the development and principal mottos of the political campaign which played a significant role and influenced the election behaviour of the public in the first and especially second round. With each candidate, emphasis is put on the areas of extreme support, election minima and especially election maxima of the candidate. This adjusted method of election cores has been plotted in election maps.

The results of the work confirmed a number of hypotheses. One of them was that the candidates connected with a former or contemporary party would find their voters within the group of people who voted for such a party in the CR parliamentary elections of 2010 or 2013. We assumed that non-party candidates would significantly correlate with new political subjects. This was confirmed with Vladimir Franz. The rate of correlation was, however, not substantial. It was hypothesized that Jan Fischer would be supported by KSCM, which was confirmed. Election minima and maxima were bound to socioeconomic characteristics of the regions, but also to the candidate's relation to a place (place of birth, permanent or temporary residence). One of the most significant correlations is the correlation of Zuzana Roithová and the proportion of the believers. Other positive correlations were with unemployment (Fischer,

Bobosikova, Zeman, Dienstbier). On the other hand, these candidates negatively correlated with the proportion of university educated people. This group of voters favoured Schwarzenberg, Sobotka and Fischerova. This was confirmed and these candidates gained their maxima in places with low unemployment and with high proportion of university educated people. The effect of candidate was highest for Milos Zeman who gained his maximum in the Vysocina region (Zdar nad Sazavou area). The most important discovery was the transfer of votes given to the unsuccessful candidates in the first round to those candidates who advanced to the second round. The most important portion of the votes were those given to the two most successful candidates of the first round who did not manage to advance to the second round, i.e. Jan Fischer and Jiri Dientsbier. These candidates were clearly closer to Milos Zeman in terms of political programme and ideology. Karel Schwarzenberg could not rely on votes of any first-round candidate's voters as he was the only pure right representative among the four most successful candidates. This is all evidenced by correlations which imply a likely transfer of the communist voters of Jan Fischer as well as the voters of CSSD and Jiri Dientsbier towards Milos Zeman. The only positive correlation and direct relation for Karel Schwarzenberg could be observed with Premysl Sobotka a Tatana Fischerova. The voters of these candidates, however, were not crucial for the election results. To put the statistical hypotheses aside, several points paid off for Milos zeman geographically: speaking out against Prague, and Benes decrees which are fundamental for the former Sudety region where there is a high unemployment rate. Karel Schwarzenberg was not able to gain votes here as it was Dientsbier and Fischer who were successful in this region. No other candidate would have been such a perfect counterpart to Milos Zeman as Karel Schwarzenberg, a member of an unpopular government, was. Even from the statistical point of view, this candidate was an easy prey for the excellent opposition politician, Milos Zeman. This all played an important part in this election and led to Milos Zeman sailing to victory, becoming the Czech president.

21. ZDROJE

ANOBUDELÍP. *Priority* [online]. 2013 [cit. 2014-04-07]. Dostupné z: <http://www.anobudelip.cz/cs/o-nas/program/>

AUST, Ondřej. MÉDIÁŘ.CZ. *Prezidentská kampaň Karel na Hrad zvolena absolutně nejlepším českým PR roku* [online]. 2013-06-07 [cit. 2014-02-21]. Dostupné z: <http://www.mediar.cz/prezidentska-kampan-karel-na-hrad-zvolena-absolutne-nejlepsim-ceskym-pr-roku/>

BÉM, Roman. CESKATELEVIZE.CZ. *Prímá volba: Odřikáného chleba největší krajíc* [online]. 2012a [cit. 2014-02-18]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/exkluzivne-na-ct24/205591-prima-volba-odrikaneho-chleba-nejvetsi-krajic/>

BÉM, Roman. ČT24. *Jan Fischer* [online]. 2012b-11-21 [cit. 2014-02-20]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/prezident-2013/profil-kandidata/204636-jan-fischer/>

BÉM, Roman. ČT24. *Miloš Zeman* [online]. 2012d-11-21 [cit. 2014-02-21]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/prezident-2013/profil-kandidata/204621-milos-zeman/>

BÉM, Roman. ČT24. *Přemysl Sobotka* [online]. 2012c-11-21 [cit. 2014-02-21]. Dostupné z: [Http://www.ceskatelevize.cz/ct24/prezident-2013/profil-kandidata/204647-premysl-sobotka](http://www.ceskatelevize.cz/ct24/prezident-2013/profil-kandidata/204647-premysl-sobotka)

BLONDEL, Jean, SINNOTT R., SVENSSON Palle. *People and Parliament in the European Union: participation, democracy, and legitimacy*. New York: Oxford University Press, 1998. ISBN 01-982-9308-9.

BRUNCLÍK, Miloš. CVVM. *Pirátské strany: nový fenomén v politice* [online]. 2010-01 [cit. 2014-04-07]. Dostupné z: http://cvvm.soc.cas.cz/media/com_form2content/documents/c3/a4008/f11/Bruncl%C3%ADk,%20Milo%C5%A1.%20Pir%C3%A1tsk%C3%A9%20strany_nov%C3%BD%20fenom%C3%A9n%20v%20politice.pdf

BŘEZINOVÁ, Markéta. IDNES.CZ. *Ti nejschopnější byli v KSČ, stojí na billboardech s Fischerem* [online]. 2012-12-04 [cit. 2014-02-20]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/billboardy-s-fischerem-a-ksc-dpx-/domaci.aspx?c=A121204_201629_domaci_brm

BUCHERT, Viliam, KRATOCHVÍL Luboš, ŘÍHOVÁ Barbora, VACA Jan, WIRNITZER Jan. IDNES.CZ. *Topolánek odstoupil z kandidátky, tváří ODS pro volby bude Nečas* [online]. 2010-03-25 [cit. 2014-02-21]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/topolanek-odstoupil-z-kandidatky-tvari-ods-pro-volby-bude-necas-p8i-/domaci.aspx?c=A100325_180434_domaci_jw

CABADA, Ladislav, ŠANC, David. *Český stranický systém ve 20. století*. 1. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2005, 223 s. ISBN 80-868-9850-4.

CECHL, Pavel. TÝDEN.CZ. *Kandidátka Fischerová: Peníze na prezidentskou kampaň nechci: Boj o Hrad* [online]. 2012-07-23 [cit. 2014-02-20]. Dostupné z: http://www.tyden.cz/rubriky/domaci/politika/kandidatka-fischerova-penize-na-prezidentskou-kampan-nechci_240917.html#UwZl_PI5MW

ČERVINKOVÁ Monika, KULHAVÁ Lucie. CVVM. *Karel Schwarzenberg a Miloš Zeman: Pozitivní a negativní kampaň k prezidentským volbám* [online]. Naše společnost 11 (2). 2013-02-13 [cit. 2014-02-13]. Dostupné z: http://cvvm.soc.cas.cz/en/media/com_form2content/documents/c3/a6937/f11/Schwarzenberg%20a%20Zeman_Pozitivn%C3%AD%20a%20negativn%C3%AD%20kampa%C5%88%20k%20prezidentsk%C3%BDm%20volb%C3%A1m.pdf

ČSSD. *Volební program ČSSD v kostce* [online]. 2013-09-08 [cit. 2014-04-07]. Dostupné z: <http://www.cssd.cz/aktualne/aktuality/volebni-program-cssd-v-kostce/>

ČSÚ, Volby.cz. *Volba prezidenta republiky konaná ve dnech 11.01. – 12.01.2013* [online]. 2013 [cit. 2014-02-18].

ČT. *Volba prezidenta 2013* [online]. 2012 [cit. 2014-04-24]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/prezident-2013/profil-kandidata/>

ČT24. *Do boje o Hrad by voliči vyslali Fischera se Zemanem* [online]. 2013-01-05 [cit. 2014-02-19]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/209644-do-boje-o-hrad-by-volici-vyslali-fischera-se-zemanem/>

ČTK. DENÍK.CZ. *Průzkum: ANO 2011 volili lidé napříč populací, i dřívější nevoliči* [online]. 2013c-11-03 [cit. 2014-04-07]. Dostupné z: http://www.denik.cz/z_domova/pruzkum-ano-2011-volili-lide-napric-populaci-i-drivejsi-nevolici-20131103.html

ČTK. IHNED.CZ. *KSČM rozhodla: V prezidentské volbě podporujeme Dienstbiera i Zemana* [online]. 2012a-12-10 [cit. 2014-02-20]. Dostupné z: <http://zpravy.ihned.cz/c1-58928190-kscm-rozhodlo-o-podpore-pro-oba-prezidentske-kandidaty>

ČTK. IHNED.CZ. *S Fischerem už nesouhlasí ani většina jeho poradců. Podpořili Schwarzenberga* [online]. 2013d-01-22 [cit. 2014-02-20]. Dostupné z: <http://zpravy.ihned.cz/c1-59171130-fischer-schwarzenberg-poradce-podpora>

ČTK. TÝDEN.CZ. *Schwarzenberg má podpisy poslanců, může se utkat o Hrad* [online]. 2012b-10-04 [cit. 2014-02-21]. Dostupné z: http://www.tyden.cz/rubriky/domaci/politika/schwarzenberg-ma-podpisy-poslancu-muze-se-utkat-o-hrad_247971.html#.UwdFR_15MW1

DIENSTBIER2013.cz. *Jiří Dienstbier senátor za spravedlivý stát: Životopis* [online]. 2012 [cit. 2014-02-19]. Dostupné z: <http://www.dienstbier2013.cz/rubriky/zivotopis/>

DOLEŽAL, Bohumil. ČESKÁPOZICE.CZ. *Spor o sudetské Němce a Benešovy dekrety v roce 2013* [online]. 2013-01-25 [cit. 2014-02-21]. Dostupné z: <http://www.ceskapozice.cz/domov/politika/spor-o-sudetske-nemce-benesovy-dekrety-v-roce-2013>

ŘURĎOVIČ, Martin. *Postoje občanů k prezidentskému úřadu. CVVM: Tisková zpráva* [online]. 2012, v12-01 [cit. 2014-02-18]. Dostupné z: http://cvvm.soc.cas.cz/media/com_form2content/documents/c1/a6758/f3/pi120210a.pdf

E15.CZ. *"Želé na Hrad" či „Miloši, zůstaň“: negativní kampaň se přitvrzuje* [online]. 2013a-01-08 [cit. 2014-02-19]. Dostupné z: <http://zpravy.e15.cz/domaci/politika/zele-na-hrad-ci-milos-i-zustan-negativni-kampan-se-pritvrzuje-944678>

E15.CZ. *Fischer měl v debatě se Zemanem podporu od placených komparsistů* [online]. 2013b-01-05 [cit. 2014-02-21]. Dostupné z: <http://zpravy.e15.cz/domaci/politika/fischer-mel-v-debate-se-zemanem-podporu-od-placeny-ch-komparsistu-944056>

EIBL Otto. *Volební programy*. In: BALÍK, Stanislav. *Volby do Poslanecké sněmovny v roce 2010*. 1. vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury (CDK), 2010. Srovnávací politologie, sv. č. 12. ISBN 9788073252243.

ELIÁŠOVÁ, Kateřina. IHNED.CZ. *Přímo volený prezident se může prosadit na úkor vlády, obává se politolog Lebeda* [online]. 2012-02-08 [cit. 2014-02-18]. Dostupné z:

<http://zpravy.ihned.cz/c1-54654430-primo-voleny-prezident-se-muze-prosadit-na-ukor-vlady-obava-se-politolog-lebeda>

ENTER, Tomáš. *Nacionálně - populistické politické strany v České republice: příčiny neúspěchu, podmínky etablování*. Brno, 2012. Dostupné z: https://is.muni.cz/th/363704/fss_b/Enter_bakalarska_prace.txt. Bakalářská práce. MU Brno. Vedoucí práce Stanislav Balík.

EURACTIV.CZ. *Zahraniční tisk fascinuje Franz, favority jsou bývalí premiéři* [online]. 2013-01-11 [cit. 2014-02-21]. Dostupné z: <http://www.euractiv.cz/cr-v-evropske-unii/clanek/zahranicni-noviny-fascinuje-franz-za-favority-jsou-zeman-a-fischer-prezidentske-volby-tetovani-schwarzenberg-klaus-tisk-favorit-010528>

FILIP, Jan. *K některým otázkám parlamentní volby prezidenta republiky*. In: ŠIMÍČEK Vojtěch et al.: *Postavení prezidenta v ústavním systému České republiky*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita. Mezinárodní politologický ústav, 2008, s. 35 - 41. Sborníky (Mezinárodní politologický ústav), Sv. č. 34. ISBN 9788021045200.

FISCHER, Jan. JAN-FISCHER.CZ. *Jan Fischer: můj program* [online]. 2012 [cit. 2014-02-20]. Dostupné z: <http://www.jan-fischer.cz/muj-program>

FISCHEROVÁ, Táňa. DENÍK REFERENDUM. *Nepodporuji Karla Schwarzenberga* [online]. 2013-01-18 [cit. 2014-02-20]. Dostupné z: <http://denikreferendum.cz/clanek/14800-nepodporuji-karla-schwarzenberga>

FORET, Miroslav. *Komunikace s veřejností*. Brno: Masarykova univerzita, 1994, 206 s. ISBN 80-210-1034-7.

FRANTOVÁ Libuše. PARLAMENTNÍLISTY.CZ. *Proč volby dopadly jinak než průzkumy? Zeptali jsme se sociologa* [online]. 2013-01-13 [cit. 2014-02-18]. Dostupné z: <http://www.parlamentnilisty.cz/zpravy/kauzy/Proc-volby-dopadly-jinak-nez-pruzkumy-Zeptali-jsme-se-sociologa-259444>

FRANZ, Vladimír. *Vladimír Franz prezidentem: Bio* [online]. 2012 [cit. 2014-02-20]. Dostupné z: <http://vladimirfranz.cz/bio/>

HARROP Martin, MILLER William Lockley. *Elections and voters: a comparative introduction*. New York, 1987, viii, 287 p. ISBN 09-415-3311-5.

HENDL, Jan. *Přehled statistických metod: analýza a metaanalýza dat*. 4., rozš. vyd. Praha: Portál, 2012. ISBN 978-80-262-0200-4.

HOUDA, Přemysl. ČESKÁPOZICE.CZ. *V třetí prezidentské debatě získával nejvíce hlasů Dienstbier* [online]. 2013-01-10 [cit. 2014-02-20]. Dostupné z: <http://www.ceskapozice.cz/domov/politika/v-treti-prezidentske-debate-ziskaval-nejvice-hlasu-dienstbier>

HRON, Michal. IDNES.CZ. *Zeman měl v debatě navrch, miní experti. Fischer byl zas emotivnější* [online]. 2013-01-05 [cit. 2014-02-21]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/politicka-estrada-fischer-zeman-dn7-/domaci.aspx?c=A130105_093837_domaci_hro

IDNES.CZ. *ANKETA: Kdo podporuje Miloše Zemana a kdo Karla Schwarzenberga* [online]. 2013-01-14 [cit. 2014-02-21]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/kdo-podporuje-milose-zemana-a-karla-schwarzenberga-f8z-/domaci.aspx?c=A130114_125459_domaci_jpl

IHNED.CZ. *Sobotka a Roithová podpořili Schwarzenberga. Zvažte volbu Zemana, vzkázala ČSSD* [online]. 2013-01-12 [cit. 2014-02-21]. Dostupné z: <http://zpravy.ihned.cz/c1-59110620-sobotka-podpori-schwarzenberga>

JEHLIČKA, Petr a Luděk SÝKORA. *Stabilita regionální podpory tradičních politických stran v českých zemích (1920-1990)*. Academia Praha: Sborník ČGS 96 č. 2, 1991, s. 81–95.

JIŘIČKA Jan, KOPECKÝ Josef. IDNES.CZ. *Bobošíkovou vrátil soud do boje o Hrad. Okamura a Dlouhý neuspěli* [online]. 2012-12-13 [cit. 2014-02-19]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/rozhodnuti-soudu-o-vyrazenych-kandidatech-na-hrad-fss-/domaci.aspx?c=A121213_084356_domaci_kop

JIŘIČKA, Jan. IDNES.CZ. *Klausovi věří nejméně lidí od nástupu na Hrad. Zhoršil vládní krizi, míní* [online]. 2011-05-18 [cit. 2014-04-03]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/klaus-ma-nejnizsi-podporu-verejnosti-ve-funkci-prezidenta-pa9-/domaci.aspx?c=A110518_135036_domaci_jj

KAID, Lynda Lee. *Handbook of political communication research*. Mahwah, N. J.: Lawrence Erlbaum Associates, 2004, 492 s.. ISBN 08-058-3775-2.

KALHAUSOVÁ, Vendula. TÝDEN.CZ. *Návod na popularitu: Nebuďte politikem, ale úředníkem: Popularita politiků* [online]. 2013-01-12 [cit. 2014-09-25]. Dostupné z:

http://www.tyden.cz/rubriky/domaci/navod-na-popularitu-nebudte-politikem-ale-urednikem_283663.html#.UwZGI_15MW1

KAŠPAR Mirko, RICHTER Jan. ČESKÝ ROZHLAS. *Nová strana Karolína Peake ponese jméno LIDEM - liberální demokraté* [online]. 2012-05-12 [cit. 2014-04-23]. Dostupné z: http://www.rozhlas.cz/zpravy/politika/_zprava/1054482

KAVANOVÁ, Lucie. RESPEKT. *Miliardář ANO okouzil ženy z menších měst* [online]. 2013-10-26 [cit. 2014-04-07]. Dostupné z: <http://respekt.ihned.cz/c1-61083160-miliardar-z-ano-okouzil-zeny-z-mensich-mest>

KDU-ČSL. *Rodinná peněženka: Dáme věci do pořádku* [online]. 2013 [cit. 2014-04-07]. Dostupné z: <http://volby.kdu.cz/volebni-program/rodice.aspx>

KOSTELECKÝ, Tomáš. *Vzestup a pád politického regionalismu? : Změny na politické mapě v letech 1992 až 1998 - srovnání České a Slovenské republiky*. Praha: Sociologický ústav AV ČR, 2001. 104 s.

KRATOCHVÍL, Luboš. IDNES.CZ. *Fischerova vláda trhá rekordy, v důvěře předstihla prezidenta* [online]. 2009-11-23 [cit. 2014-04-22]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/fischerova-vlada-trha-rekordy-v-duvere-predstihla-prezidenta-pua-/domaci.aspx?c=A091123_154929_domaci_klu

KSČM. *Program pro budoucnost* [online]. 2013 [cit. 2014-04-07]. Dostupné z: <http://www.kscm.cz/volby-a-akce/volebni-program>

KUBÁČEK, Jan. *Slovník politického managementu a volebního marketingu* [online]. Gradapublishing, 2012, 104s. [cit. 2014-02-18]. ISBN 978-80-247-8179-2. Dostupné z: http://books.google.cz/books/about/Slovn%C3%ADk_politick%C3%A9ho_managementu_a_vole.html?id=qrDVO-KlztMC&redir_esc=y

KUBITA, Jan. IHNED.CZ. *Kronika Klausovy éry: Prudký pokles důvěry v politiky a samé korupční aféry* [online]. 2013-03-06 [cit. 2014-04-03]. Dostupné z: <http://zpravy.ihned.cz/c1-59451140-kronika-klausovy-ery-prudky-pokles-duvery-v-politiky-a-same-korupcni-afery>

KUNŠTÁT, Daniel. CVVM. *Podpora prezidentských kandidátů v prosinci 2012* [online]. v12-12. 2012-12-20 [cit. 2014-02-19]. Dostupné z: http://cvvm.soc.cas.cz/media/com_form2content/documents/c1/a6934/f3/pv121220.pdf

KYSELA, Jan. *Přímá volba prezidenta republiky jako symptom krize legitimacy ústavního systému?* In: ŠIMÍČEK Vojtěch et al.: *Postavení prezidenta v ústavním systému České republiky*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita. Mezinárodní politologický ústav, 2008, s. 42 - 59. Sborníky (Mezinárodní politologický ústav), Sv. č. 34. ISBN 9788021045200.

LACINA, Tomáš. *Volební účast*. In: *Volby do Senátu 1996 až 2008*. 1. vyd. Praha: Sociologický ústav AV ČR, 2009, 52 - 71 s. ISBN 978-807-3301-750.

LEBEDA, Tomáš et al. *Voliči a volby 2006*. Praha: Sociologický ústav AV ČR, 2007, 234 s. ISBN 978-807-3301-262.

LEBEDOVÁ, Eva. *Role negativních kampaní v systému*. Olomouc, 2011. Dostupné z: <http://theses.cz/id/orkzj5/00166247-767228881.pdf>. Disertační práce. Univerzita Palackého v Olomouci. Vedoucí práce Pavel Šaradín.

LINEK, Lukáš. *Vliv volební účasti na zisk politických stran*. In: LEBEDA et al.: *Voliči a volby 2006*. Praha: Sociologický ústav AV ČR, 2007, 87 - 111 s. ISBN 978-807-3301-262.

LINEK, Lukáš. *Voliči a volby 2010*. Vyd. 1. Editor Lukáš Linek. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON) v koedici se Sociologickým ústavem AV ČR, 2012, 254 s. Studie (Sociologické nakladatelství), sv. 84. ISBN 978-807-3302-115.

MALCOVÁ, Karolína. *Volební systém do Senátu PČR v kontextu teorie většinových systémů*. In: *Volby do Senátu 1996 až 2008*. 1. vyd. Praha: Sociologický ústav AV ČR, 2009, 13 - 30 s. ISBN 978-807-3301-750.

MAŇÁK Vratislav. ČT24. *Jiří Dienstbier* [online]. 2012a-11-21 [cit. 2014-02-20]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/prezident-2013/profil-kandidata/204623-jiri-dienstbier/>

MAŇÁK, Vratislav. ČT24. *Jana Bobošíková* [online]. 2012b-11-21 [cit. 2014-02-19]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/prezident-2013/profil-kandidata/204610-ja>

MAŇÁK, Vratislav. ČT24. *Karel Schwarzenberg* [online]. 2012c-11-21 [cit. 2014-02-21]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/prezident-2013/profil-kandidata/204643-karel-schwarzenberg/>

MATĚJŮ Petr, VLACHOVÁ Klára. *SOCIOLOGICKÝ ČASOPIS AV ČR. Role politicky relevantních hodnot ve volebním rozhodování v České republice*. 34 (2). Praha: Sociologický ústav AV ČR, 1998, 171-193 s..

MAZANCOVÁ, Hana. LIDOVKY.CZ. *Franz podpořil Zemana: I se všemi chybami je čitelnější* [online]. 2013-01-24 [cit. 2014-02-21]. Dostupné z: http://www.lidovky.cz/zeman-je-jako-kandidat-citelnejsi-rika-neuspesny-kandidat-franz-pwj-/zpravy-domov.aspx?c=A130124_174438_In_domov_hm

MEDIAGURU. *Analýza: Facebook rozhodne o volbě prezidenta: SemanticVisions představila odlišnou analýzu vyhlídek prezidentských kandidátů.* [online]. 2013-01-07 [cit. 2014-02-19].

MORAVEC, Ondřej. *Volební kampaň a média veřejné služby.* In: Šimíček et al.. *Volby, svátek demokracie nebo pletich?* 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita. Mezinárodní politologický ústav, 2012, s. 129 - 144. ISBN 9788021058231.

MRVOVÁ, Tereza. IHNED.CZ. *Zeman posbíral nejvíc petičních podpisů. Kampaň zahájí s Láďou Kerndlem* [online]. 2012-11-01 [cit. 2014-02-21]. Dostupné z: <http://zpravy.ihned.cz/c1-58246160-zeman-posbiral-nejvic-peticnich-podpisu-kampan-zahaji-s-ladou-kerndlem>

MVČR. *Podrobné informace k přímé volbě prezidenta: Důležité informace* [online]. 2012 [cit. 2014-02-18]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/podrobne-informace-k-prime-volbe-prezidenta.aspx>

NĚMEC, Jan a Martin KUTA. POSLANECKÁ SNĚMOVNA PČR. *Vliv zavedení přímé volby prezidenta na politický systém* [online]. 2009-10 [cit. 2014-02-18]. Dostupné z: www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=58574

NĚMEC, Jan. AKTUÁLNĚ.CZ. *Dienstbier: Pro mě je Zeman napojen na mafiánské kruhy* [online]. 2013-01-16 [cit. 2014-02-20]. Dostupné z: <http://aktualne.centrum.cz/prezidentske-volby/clanek.phtml?id=768697>

ODS. *Volební program 2013* [online]. 2013 [cit. 2014-04-07]. Dostupné z: <http://www.ods.cz/stitek/321-volebni-program-2013>

PERKNEROVÁ, Kateřina. DENÍK.CZ. *Koaliční vláda padla kvůli aférám, krizi a radaru* [online]. 2009-03-25 [cit. 2014-04-22]. Dostupné z: http://www.denik.cz/z_domova/vlada-pad-neduvera-afery-krize-radar20090325.html

PINK, Michal. *Volební geografie.* In: BALÍK Stanislav a kol. *Volby do Poslanecké sněmovny v roce 2010.* Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2010. s. 209-234.

PIRÁTSKÁ STRANA. *Pirátské dvanáctero* [online]. 2013 [cit. 2014-04-07]. Dostupné z: <http://www.pirati.cz/program/dvanactero>

POBOŘILOVÁ, Adéla. ČT24. *Táňa Fischerová* [online]. 2012a-11-21 [cit. 2014-02-21] Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/prezident-2013/profil-kandidata/204645-tana-fischerova/>

POBOŘILOVÁ, Adéla. ČT24. *Vladimír Franz* [online]. 2012b-11-21 [cit. 2014-02-21]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/prezident-2013/profil-kandidata/204617-vladimir-franz/>

POBOŘILOVÁ, Adéla. ČT24. *Zuzana Roithová* [online]. 2012c-11-21 [cit. 2014-02-21]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/prezident-2013/profil-kandidata/204635-zuzana-roithova/>

POSLANECKÁ SNĚMOVNA. *Volby do Parlamentu České republiky* [online]. 2013 [cit. 2014-04-22]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/docs/texts/elections.html>

PREMYSLSOBOTKA.CZ. *Přemysl Sobotka 2013: co prosazují* [online]. 2014 [cit. 2014-02-21]. Dostupné z: <http://www.premyslsobotka.cz/co-prosazuji/>

PROCHÁZKOVÁ, Martina. IDNES.CZ. *Klausovu oblibu srazily názory Jakla a Hájka i pero, míní politologové* [online]. 2011-05-19 [cit. 2014-04-03]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/klausovi-uskodily-nazory-jakla-a-hajka-i-pero-z-chile-mini-politologove-1ng-/domaci.aspx?c=A110519_113552_domaci_taj

REYNOLDS, Andrew, REILLY Ben, ELLIS Andrew. *Electoral system design: the new international IDEA handbook*. Stockholm, Sweden, 2005, 223 s.. Handbook series (International Institute for Democracy and Electoral Assistance). ISBN 91-853-9118-2.

RÝZNAR, Ladislav. *Veřejná osoba a volební chování*. In: BENČO et al.: *Chování a postoje, politika v předvolebním chování*. Vyd. 1. Kunovice: Evropský polytechnický institut, 2006, 21 - 24 s. ISBN 80-731-4082-9.

SARTORI, Giovanni. *Srovnávací ústavní inženýrství: zkoumání struktur, podnětů a výsledků*. 2. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství, 2011, 238 s. Studijní texty (Slon), 22. sv. ISBN 978-807-4190-483.

SEMANTIC VISIONS. *Prezidentské volby v České republice: Druhé kolo* [online]. 2013-01-20 [cit. 2014-02-19]. Dostupné z: <http://www.mediar.cz/s/2013/01/prezidentske-volby-2013-druhe-kolo.pdf>

STRAŠÍKOVÁ Lucie.ČT24. *Probudila se občanská společnost. Druhé kolo by nemělo být iluzí: Zaznělo od kandidátů* [online]. 2013-01-12 [cit. 2014-02-19]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/210730-probudila-se-obcanska-spolecnost-druhe-kolo-by-nemelo-byt-iluzi/>

SVOBODNÍ. *Politický program* [online]. 2013 [cit. 2014-04-07]. Dostupné z: <http://web.svobodni.cz/program/politicky-program>

ŠÍDLO, Jindřich. IDNES.CZ. *Havlovi věří rekordně málo lidí: 45 procent* [online]. 1999-10-21 [cit. 2014-04-02]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/havlovi-veri-rekordne-malo-lidi-45-procent-f1n-/domaci.aspx?c=A021020_231806_domaci_pol

ŠŤASTNÝ, Jiří, WIRNITZER Jan, JIŘIČKA Jan. IDNES.CZ. *Poslanci schválili přímou volbu prezidenta, koalici pomohla ČSSD* [online]. 2011 [cit. 2014-02-18]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/poslanci-schvalili-primou-volbu-prezidenta-koalici-pomohla-cssd-phn-/domaci.aspx?c=A111214_092536_domaci_jw

TABERY, Erik, Bára PROCHÁZKOVÁ a Pavla KUČEROVÁ. *Studentské prezidentské volby: volte prezidentské kandidáty*. Praha: Člověk v tísni, 2012, s. 6-14. ISBN 978-80-87456-33-0.

TABERY, Erik. *Hledá se prezident: zákulisí voleb hlavy státu*. Praha: Respekt, 2008a 451 s., [50] s. obr. příl. Respekt. ISBN 978-809-0376-670.

TABERY, Erik. *Vládneme, nerušit: opoziční smlouva a její dědictví*. Vyd. 2. Praha: Respekt Publishing, 2008b, 300 s. Respekt. ISBN 978-809-0376-632.

TABERY, Paulína. CVVM. *Občané o Lisabonské smlouvě* [online]. 2009-02-11 [cit. 2014-04-03]. Dostupné z: http://cvvm.soc.cas.cz/media/com_form2content/documents/c1/a3592/f3/100868s_pm90211.pdf

TANAFISCHEROVA.CZ. *Táňa Fischerová: životopis* [online]. 2012 [cit. 2014-02-20]. Dostupné z: <http://www.tanafischerova.cz/zivotopis/>

TOP09. *Víme kam jdeme: Volební program TOP 09* [online]. 2013 [cit. 2014-04-07]. Dostupné z: <http://www.top09.cz/proc-nas-volit/volebni-program/volebni-program-2013/>

ÚSVIT PŘÍMÉ DEMOKRACIE TOMIA OKAMURY. *Program hnutí* [online]. 2013 [cit. 2014-04-07]. Dostupné z: <http://www.hnutiusvit.cz/program-hnuti/>

VAGENKNECHT, Pavel. *Strana svobodných občanů – česká podoba euroskepticismu*. Olomouc, 2011. Dostupné z: <http://theses.cz/id/uegb8v/00125255-434986051.pdf>. Bakalářská práce. UP Olomouc. Vedoucí práce Pavel Šaradín.

VÁLKOVÁ, Hana. IDNES.CZ. *ČSSD nepřímo podpořila Zemana do druhého kola volby* [online]. 2013a-01-12 [cit. 2014-02-20]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/cssd-podporila-zemana-na-hrad-djd-/domaci.aspx?c=A130112_200048_domaci_ton

VÁLKOVÁ, Hana. IDNES.CZ. *Hlavu vzhůru! Bobošíková a bývalí poslanci ODS jdou spolu do voleb* [online]. 2013b-08-30 [cit. 2014-02-19]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/suverenita-ods-konzervativci-volby-klaus-fiv-/domaci.aspx?c=A130830_181458_domaci_kot

VAUS, David de. *Analyzing social science data*. 1st ed. London: SAGE, 2009, xxvi, 401 s. ISBN 978-0-7619-5938-0.

VĚCIVEŘEJNÉ. *Politický program* [online]. 2010 [cit. 2014-04-07]. Dostupné z: <http://www.olympic.cz/financovani/docs/VV.pdf>

VEDRAL, Honza. *Skinheads v české krajině* [online]. 2009-03-07 [cit. 2014-02-20]. Dostupné z: <http://data.idnes.cz/mfdnes/kavarna/pdf/2009/kavarna-20090307.pdf>

VLACHOVÁ, Klára. *Stranická identifikace v České republice*. Praha: Sociologický ústav AV ČR, 2000. 40 s. ISBN 80-8595081-2.

VODA, Petr. *Volební geografie ČR: Analýza volební podpory KDU-ČSL*. Brno, 2010. Dostupné z: http://is.muni.cz/th/182527/prif_m/dp_ok.pdf. Diplomová práce. MU Brno. Vedoucí práce Petr Daněk.

VOLIMKARLA.CZ. *Život Karla Schwarzenberga, to jsou moderní české dějiny* [online]. 2012 [cit. 2014-02-21]. Dostupné z: <http://www.volimkarla.cz/wp-content/uploads/cv-karel-schwarzenberg.pdf>

WIRNITZER, Jan. IDNES.CZ *PROFIL: Změna po obamovsku. Dienstbier není zkušený, ale srší energii* [online]. 2012b-11-30 [cit. 2014-02-20]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/kandidat-na-prezidenta-jiri-dienstbier-dyr-/domaci.aspx?c=A121122_141853_domaci_jw

WIRNITZER, Jan. IDNES.CZ. *Důvěra v Klause se propadla o desítky procent na historické minimum* [online]. 2013k-02-05 [cit. 2014-04-03]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/duvera-v-klause-na-minimu-0hm-/domaci.aspx?c=A130205_141154_domaci_jw

WIRNITZER, Jan. IDNES.CZ. *Melčák napadl předčasné volby u soudu. Zvolili mě na 4 roky, namítá* [online]. 2009j-08-26 [cit. 2014-04-22]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/melcak-napadl-predcasne-volby-u-soudu-zvolili-me-na-4-roky-namita-p8c-/domaci.aspx?c=A090826_152428_domaci_lf

WIRNITZER, Jan. IDNES.CZ. *PROFIL: Fischera „stvořili“ politici. Úředník každým coulem hýří sliby* [online]. 2012c-11-18, 2013-01-07 [cit. 2014-02-20]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/kandidat-na-prezidenta-jan-fischer-d5e-/domaci.aspx?c=A121113_164855_domaci_jw

WIRNITZER, Jan. IDNES.CZ. *PROFIL: Fischerová se za ideály nestydí. Chce zásadní změnu celé země* [online]. 2012d-12-29 [cit. 2014-02-20]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/kandidatka-na-prezidentku-tana-fischerova-fiq-/domaci.aspx?c=A121206_130835_domaci_jw

WIRNITZER, Jan. IDNES.CZ. *PROFIL: Franz uchvátil mládež a rebely. Naučím se i řídit stát, říká* [online]. 2012e-12-19 [cit. 2014-02-20]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/kandidat-na-prezidenta-vladimir-franz-d89-/domaci.aspx?c=A121203_121000_domaci_jw

WIRNITZER, Jan. IDNES.CZ. *PROFIL: Klaus v sukních. Bobošíkové vadí euro, dotace i sudetští Němci* [online]. 2012a-12-23, 2013-01-10 [cit. 2014-02-19]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/kandidatka-na-prezidentku-jana-bobosikova-fi3-/domaci.aspx?c=A121203_102607_domaci_jw

WIRNITZER, Jan. IDNES.CZ. *PROFIL: Nudný patron na Hradě? Sobotka láká na zkušenost a nebyl v KSČ* [online]. 2012g-11-27, 2013-01-08 [cit. 2014-02-21]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/kandidat-na-prezidenta-premysl-sobotka-d96-/domaci.aspx?c=A121121_134436_domaci_jw

WIRNITZER, Jan. IDNES.CZ. *PROFIL: Roithová nemá maléry, ale ani peníze. Varuje, že Češi vymírají* [online]. 2012f-12-10, 2013-01-10 [cit. 2014-02-21]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/kandidatka-na-prezidentku-zuzana-roithova-f2d-/domaci.aspx?c=A121203_112421_domaci_jw

WIRNITZER, Jan. IDNES.CZ. *PROFIL: Schwarzenberg budí voliče. Uvěří, že neprospal šarm a nadhled?* [online]. 2012h-12-03 [cit. 2014-02-21]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/kandidat-na-prezidenta-karel-schwarzenberg-fk4-/domaci.aspx?c=A121126_111900_domaci_jw

WIRNITZER, Jan. IDNES.CZ. *PROFIL: Zeman není na peníze. Kdysi ho komunisté zařízli, teď ho platí* [online]. 2012i-11-15 [cit. 2014-02-21]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/profil-kandidata-na-hrad-milose-zemana-dx3-/domaci.aspx?c=A121112_102048_domaci_jw

ZELENÍ. *Volební program strany zelených* [online]. [cit. 2014-04-07]. Dostupné z: http://www.zeleni.cz/wp-content/uploads/2013/10/program_Strana_zelenych_2013.pdf

ZELENÝ, Petr. IDNES.CZ. *Politologové odmítli přímou volbu prezidenta, oslabila by vládu* [online]. 2011-05-24 [cit. 2014-02-18]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/prima-volba-prezidenta-a-politologove-dhp-/domaci.aspx?c=A110524_134843_domaci_zep

ZEMAN, Miloš. *Jak jsem se mýlil v politice*. 2. vyd. Praha: Ottovo nakladatelství, 2005. ISBN 80-736-0260-1.

ZEMANMILOS.CZ. *Miloš Zeman prezident České republiky: životopis* [online]. 2013 [cit. 2014-02-21]. Dostupné z: <http://www.zemanmilos.cz/cz/t/zivotopis.htm>